

Regeringens proposition 2009/10:120

Trygghetssystemen för företagare

Prop.
2009/10:120

Regeringen överlämnar denna proposition till riksdagen.

Stockholm den 25 mars 2010

Maud Olofsson

Åsa Torstensson
(Näringsdepartementet)

Propositionens huvudsakliga innehåll

I propositionen lämnas förslag till förändringar för företagare i de sociala trygghetssystemen, dvs. arbetslöshets-, sjuk- och föräldraförsäkringen. Syftet är att skapa större tydlighet och förutsägbarhet i regelverken, ökad likabehandling av företagare och anställda samt ökad valfrihet i sjukförsäkringen för företagare. Förslagen ska ses som en del av det omfattande reformarbete som regeringen genomför för att stärka incitamenten att starta, driva och utveckla företag. Målet är att göra det självklart, enkelt och mer lönsamt att vara företagare.

Regeringen gör bedömningen att de lämnade förslagen kommer att underlätta övergången från anställning till företagande, förbättra etablerade företagares situation samt göra det mindre riskfyllt för företag att anställa.

Förslagen inom sjuk- och föräldraförsäkringen omfattar främst egenföretagare, dvs. personer som driver egen verksamhet i form av t.ex. enskild firma eller handelsbolag. Förslagen inom sjuk- och föräldraförsäkringen omfattar således inte företagare i fåmansbolag. Förslagen inom arbetslöshetsförsäkringen berör däremot alla företagare oavsett företagsform.

Propositionen innehåller två förslag som kommer att underlätta övergången från anställning till företagande. Inom sjuk- och föräldraförsäkringen föreslås egenföretagare omfattas av ett generellt uppbyggnadsskede på 24 månader som innebär rätt till sjukpenninggrundande inkomst (SGI) motsvarande minst vad en anställd skulle få för ett liknande arbete. Inom arbetslöshetsförsäkringen föreslås företagare, som lägger ner verksamheten inom 24 månader efter start, kunna få sin ersättning baserad på inkomster av tidigare anställning.

Propositionen innehåller också förslag som kommer att stärka tryggheten och öka valfriheten för etablerade företagare. Vid beräkning av SGI föreslås att begränsningsregeln, i form av den s.k. jämförelseinkomsten, för egenföretagare tas bort. Det får effekt inom bland annat sjuk- och föräldraförsäkringen. Inom sjukförsäkringen föreslås den grundläggande karenstiden för egenföretagare bli sju dagar, vilket föranleder en generell sänkning av egenavgifterna med 0,74 procentenheter. Regeringen föreslår även att egenföretagare ges möjlighet att välja längre karenstid, 14, 30, 60 eller 90 dagar. Reglerna för allmänt högriskskydd föreslås ändras så att detta skydd inträder vid påföljande sjukfall för en egenföretagare som har haft fler än 21 karensdagar under sammantaget minst fem sjukperioder under en löpande tolv månadersperiod. Inom föräldraförsäkringen föreslår regeringen att egenföretagare får regler som mer liknar dem som gäller för anställda vid uttag av tillfällig föräldrapenning. Det innebär att delningstalet vid beräkning av denna förmån för egenföretagare ändras från 365 till 260 dagar och kan utges i högst fem kalenderdagar under en sjudagarsperiod.

Inom arbetslöshetsförsäkringen föreslås att företagarbegreppet kopplas till inkomstskattelagen (1999:1229), vilket innebär att den verksamhet som bedrivs ska vara varaktig, självständig och drivas med vinstsyfte. Dessutom ska personen, för att betraktas som företagare, ha utfört arbete i och ha ett väsentligt inflytande över verksamheten. Vidare föreslås utökade möjligheter till tillfälligt uppehåll i näringsverksamhet och tydligare regler för sammanläggning av inkomster från näringsverksamhet och anställning. Den som bedrivit näringsverksamhet vid sidan om en heltidsanställning eller heltidsföretagande föreslås kunna få denna sidoverksamhet bedömd som bisyssla, oavsett hur stora inkomster den genererat. Dagsförtjänsten för företagare föreslås baseras på den inkomst från verksamheten som framgår av den senaste taxeringen. Om det är mer förmånligt för företagaren, föreslås dagsförtjänsten kunna grundas på den genomsnittliga inkomsten från verksamheten under de två år som föregår inkomståret i den senaste taxeringen.

Propositionen innehåller också ett förslag som kommer att göra det mindre riskfyllt för företag att anställa genom att ett generellt högkostnadsskydd avseende sjuklönekostnader för arbetsgivare införs. Det ger arbetsgivare möjlighet att få ersättning för sjuklönekostnader som överstiger två och en halv gånger sjuklönekostnadernas genomsnittliga andel av lönekostnaderna för samtliga arbetsgivare.

Förslagen rörande arbetslöshetsförsäkringen föreslås träda i kraft den 5 juli 2010. Övriga förslag föreslås träda i kraft den 1 juli 2010.

1	Förslag till riksdagsbeslut	7
2	Lagförslag	8
2.1	Förslag till lag om ändring i lagen (1962:381) om allmän försäkring	8
2.2	Förslag till lag om ändring i lagen (1988:1465) om ersättning och ledighet för närståendevård	17
2.3	Förslag till lag om ändring i lagen (1989:225) om ersättning till smittbärare	18
2.4	Förslag till lag om ändring i lagen (1991:1047) om sjuklön	20
2.5	Förslag till lag om ändring i lagen (1991:1047) om sjuklön	22
2.6	Förslag till lag om ändring i lagen (1997:238) om arbetslöshetsförsäkring	24
2.7	Förslag till lag om ändring i socialavgiftslagen (2000:980)	29
2.8	Förslag till lag om ändring i socialförsäkringsbalken	30
2.9	Förslag till lag om ändring i lagen (2010:111) om införande av socialförsäkringsbalken	35
3	Ärendet och dess beredning	37
4	Trygghet för företagare	38
4.1	Trygghet har betydelse för företagande	39
4.2	Företagandet i Sverige – en överblick	40
4.2.1	Nyföretagandet ökar i Sverige	40
4.2.2	Antalet företagare ökar svagt i Sverige	41
4.2.3	Företagandet i Sverige jämfört med i andra länder	41
5	Gällande rätt	42
5.1	Nuvarande regler inom sjukförsäkringen och den tillfälliga föräldrapenningen	42
5.1.1	Sjukpenninggrundande inkomst	43
5.1.2	Sjuklön	44
5.1.3	Sjukpenning	44
5.1.4	Särskilt om sjukpenninggrundande inkomst för egenföretagare i samband med uppbyggnadsskede m.m.	45
5.1.5	Särskilt om reglerna för karenstid	47
5.1.6	Tillfällig föräldrapenning	48
5.2	Nuvarande regler i arbetslöshetsförsäkringen	48
5.2.1	Definition av företagare i arbetslöshetsförsäkringen	49
5.2.2	Företagares arbetslöshet	49
5.2.3	Rätten till arbetslöshetsersättning	50
5.2.4	Beräkning av dagsförtjänst för företagare	50

5.2.5	Särskilt om rätten till arbetslöshetsersättning vid bisyssla och deltidsföretagande	51
5.3	Nuvarande regler om socialavgifter och allmän löneavgift	52
6	Inledande överväganden	53
6.1	Remissinstansernas generella synpunkter	53
6.2	Regeringens allmänna överväganden	55
6.2.1	Regeringens förslag kommer att stärka företagsklimatet	55
6.2.2	Regeringens förslag i korthet	55
6.2.3	Förslag som kommer att underlätta övergången från anställning till företagande	56
6.2.4	Förslag som kommer att stärka tryggheten och öka valfriheten för etablerade företagare	56
6.2.5	Förslag som kommer att göra det mindre riskfyllt för företag att anställa	56
6.2.6	Frågor att se över	57
7	Företagare i sjuk- och föräldraförsäkringen	58
7.1	Begränsningsregeln för egenföretagare, den s.k. jämförelseinkomsten	58
7.2	Generella regler om uppbyggnadsskede för egenföretagare	59
7.3	Karenstider och egenavgifter för egenföretagare	63
7.3.1	Ändrade karenstider i sjukförsäkringen	63
7.3.2	Sänkta egenavgifter till följd av ändrad karenstid	68
7.4	Generellt högkostnadsskydd för sjuklönekostnader för alla arbetsgivare	71
7.5	Ändrad beräkningsmetod för egenföretagare vid uttag av tillfällig föräldrapenning	74
7.6	Ändringar i socialförsäkringsbalken och lagen (2010:111) om införande av socialförsäkringsbalken	76
8	Företagare i arbetslöshetsförsäkringen	76
8.1	Definitionen av företagare i arbetslöshetsförsäkringen	76
8.2	Överlåtelse av verksamhet	79
8.3	Undantag från företagarbegreppet	81
8.3.1	Nödvändiga åtgärder	81
8.3.2	Arbete av ideell karaktär	82
8.4	Företagares arbetslöshet	83
8.5	Beräkning av dagsförtjänst för företagare	87
8.5.1	Ändrad dagsförtjänstberäkning för företagare	87
8.5.2	Utökad möjlighet för företagare att få dagsförtjänsten grundad på inkomst av anställning	89

8.6	Beräkning av dagsförtjänst för personer som kombinerat anställning med företagande.....	90
8.7	Bisyssla.....	91
9	EU-rättsliga aspekter.....	95
10	Ikraftträdande- och övergångsbestämmelser.....	96
10.1	Lagen (1962:381) om allmän försäkring.....	96
10.2	Lagen (1988:1465) om ersättning och ledighet för närståendevård.....	97
10.3	Lagen (1989:225) om ersättning till smittbärare.....	97
10.4	Lagen (1991:1047) om sjuklön.....	98
10.5	Lagen (1997:238) om arbetslöshetsförsäkring.....	99
10.6	Socialavgiftslagen (2000:980).....	99
11	Konsekvenser.....	100
11.1	Förslagets sammantagna konsekvenser.....	100
11.2	Konsekvenser av förslagen inom sjuk- och föräldraförsäkringen samt det generella högkostnadsskyddet.....	101
11.3	Konsekvenser av förslagen inom arbetslöshetsförsäkringen.....	105
12	Författningskommentar.....	108
12.1	Förslaget till lag om ändring i lagen (1962:381) om allmän försäkring.....	108
12.2	Förslaget till lag om ändring i lagen (1988:1465) om ersättning och ledighet för närståendevård.....	113
12.3	Förslaget till lag om ändring i lagen (1989:225) om ersättning till smittbärare.....	113
12.4	Förslaget till lag om ändring i lagen (1991:1047) om sjuklön.....	113
12.5	Förslaget till lag om ändring i lagen (1991:1047) om sjuklön.....	115
12.6	Förslaget till lag om ändring i lagen (1997:238) om arbetslöshetsförsäkring.....	115
12.7	Förslaget till lag om ändring i socialavgiftslagen (2000:980).....	119
12.8	Förslaget till lag om ändring i socialförsäkringsbalken.....	120
12.9	Förslaget till lag om ändring i lagen (2010:111) om införande av socialförsäkringsbalken.....	121
Bilaga 1	Sammanfattning av betänkandet Trygghetssystemen för företagare (SOU 2008:89).....	123
Bilaga 2	Författningsförslag i betänkandet Trygghetssystemen för företagare (SOU 2008:89).....	128
Bilaga 3	Förteckning över remissinstanser som avgett yttrande över betänkandet Trygghetssystemen för företagare (SOU 2008:89).....	149

Bilaga 4	Sammanfattning av promemorian Sjukpenninggrundande inkomst, karenstider och egenavgifter för egenföretagare (dnr N2008/6738/ENT) ...	150
Bilaga 5	Författningsförslag i promemorian Sjukpenninggrundande inkomst, karenstider och egenavgifter för egenföretagare (dnr N2008/6738/ENT) ...	151
Bilaga 6	Förteckning över remissinstanser som avgett yttrande över promemorian Sjukpenninggrundande inkomst, karenstider samt egenavgifter för egenföretagare (dnr N2008/6738/ENT).....	162
	Utdrag ur protokoll vid regeringssammanträde den 25 mars 2010.....	163
	Rättsdatablad	164

Regeringen föreslår att riksdagen antar regeringens förslag till

1. lag om ändring i lagen (1962:381) om allmän försäkring,
2. lag om ändring i lagen (1988:1465) om ersättning och ledighet för närstående vård,
3. lag om ändring i lagen (1989:225) om ersättning till smittbärare,
4. lag om ändring i lagen (1991:1047) om sjuklön,
5. lag om ändring i lagen (1991:1047) om sjuklön,
6. lag om ändring i lagen (1997:238) om arbetslöshetsförsäkring,
7. lag om ändring i socialavgiftslagen (2000:980),
8. lag om ändring i socialförsäkringsbalken,
9. lag om ändring i lagen (2010:111) om införande av socialförsäkringsbalken.

Regeringen har följande förslag till lagtext.

2.1 Förslag till lag om ändring i lagen (1962:381) om allmän försäkring

Härigenom föreskrivs att 3 kap. 2, 4, 4 b, 7 b, 9 a och 11 §§, 4 kap. 14 och 14 a §§ samt 22 kap. 8 § lagen (1962:381) om allmän försäkring¹ ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

3 kap.

2 §²

Sjukpenninggrundande inkomst är den årliga inkomst i pengar som en försäkrad kan antas komma att tills vidare få för eget arbete här i landet, antingen såsom arbetstagare i allmän eller enskild tjänst (inkomst av anställning) eller på annan grund (inkomst av annat förvärvsarbete). Som inkomst av anställning eller inkomst av annat förvärvsarbete räknas inte inkomst som avses i 10 kap. 3 § 1–3 inkomstskattelagen (1999:1229) eller sådan ersättning som anges i 1 § första stycket 1–5 och fjärde stycket lagen (1990:659) om särskild löneskatt på vissa förvärvsinkomster. Som inkomst av annat förvärvsarbete räknas inte sådan ersättning enligt gruppsjukförsäkring eller trygghetsförsäkring vid arbetsskada som enligt 2 § första stycket lagen om särskild löneskatt på vissa förvärvsinkomster utgör underlag för nämnda skatt. Den sjukpenninggrundande inkomsten fastställs av Försäkringskassan. Inkomst av anställning och inkomst av annat förvärvsarbete ska därvid var för sig avrundas till närmast lägre hundratal kronor.

Vid beräkning av sjukpenninggrundande inkomst bortses från sådan inkomst av anställning och annat förvärvsarbete som överstiger sju och en halv gånger prisbasbeloppet. Det belopp som sålunda ska undantas ska i första hand räknas av från inkomst av annat förvärvsarbete. Ersättning för utfört arbete i annan form än pension räknas som inkomst av anställning, såvida ersättningen under ett år uppgår till minst 1 000 kronor, även om mottagaren inte är anställd hos den som utger ersättningen. I nu angivna fall ska den som utför arbetet anses såsom arbetstagare och den som utger ersättningen såsom arbetsgivare. Kan ersättning för arbete för någon annans räkning under året inte antas uppgå till minst 1 000 kronor, ska ersättningen från denne inte tas med vid beräkningen av den sjukpenninggrundande inkomsten i annat fall än då den utgör inkomst av näringsverksamhet. Vid beräkning av sjukpenninggrundande inkomst av anställning ska bortses från ersättning som enligt 2 a § ska anses som inkomst av annat förvärvsarbete samt ersättning som idrottsutövare får från sådan ideell förening som avses i 7 kap. 7 § första stycket inkomstskattelagen (1999:1229) och som har till

¹ Lagen omtryckt 1982:120.

² Senaste lydelse 2008:861.

huvudsakligt syfte att främja idrottslig verksamhet, om ersättningen från föreningen under året inte kan antas uppgå till minst ett halvt prisbasbelopp. Vid beräkning av sjukpenninggrundande inkomst av anställning bortses även från ersättning från en stiftelse som har till väsentligt ändamål att tillgodose ekonomiska intressen hos dem som är eller har varit anställda hos en arbetsgivare som lämnat bidrag till stiftelsen (vinstandelsstiftelse) eller från en annan juridisk person med motsvarande ändamål, om ersättningen avser en sådan anställd och inte utgör ersättning för arbete för den juridiska personens räkning. Detta gäller dock endast om de bidrag arbetsgivaren lämnat till den juridiska personen varit avsedda att vara bundna under minst tre kalenderår och att på likartade villkor tillkomma en betydande del av de anställda. Om arbetsgivaren är ett fåmansföretag eller ett fåmanshandelsbolag ska vid beräkningen inte bortses från ersättning som den juridiska personen lämnar till sådan företagsledare eller delägare i företaget eller en person som är närstående till någon av dem. Med fåmansföretag, fåmanshandelsbolag, företagsledare och närstående person avses detsamma som i inkomstskattelagen. Vid beräkning av sjukpenninggrundande inkomst av anställning ska alltid bortses från ersättning från en vinstandelsstiftelse som härrör från bidrag som arbetsgivaren lämnat under åren 1988–1991.

Beräkningen av den sjukpenninggrundande inkomsten ska, där förhållandena inte är kända för Försäkringskassan, grundas på de upplysningar som Försäkringskassan kan inhämta av den försäkrade eller dennes arbetsgivare eller som kan framgå av den uppskattning, som vid taxering gjorts av den försäkrades inkomst. Semesterlön får inte inräknas i den sjukpenninggrundande inkomsten till högre belopp än vad som skulle ha utgivits i lön för utfört arbete under motsvarande tid. En liknande begränsning ska gälla semesterersättning. *Inkomst av arbete för egen räkning får ej beräknas högre än som motsvarar skälig avlöning för liknande arbete för annans räkning.*

Beräkningen av den sjukpenninggrundande inkomsten ska, där förhållandena inte är kända för Försäkringskassan, grundas på de upplysningar som Försäkringskassan kan inhämta av den försäkrade eller dennes arbetsgivare eller som kan framgå av den uppskattning, som vid taxering gjorts av den försäkrades inkomst. *För en försäkrad som har inkomst av annat förvärvsarbete och som bedriver näringsverksamhet ska, under en tid om 24 månader räknat från den månad då den försäkrade har gjort eller borde ha gjort anmälan för registrering enligt 3 kap. 2 § skattebetalningslagen (1997:483), den sjukpenninggrundande inkomsten från näringsverksamheten beräknas till minst vad som motsvarar skälig avlöning för liknande arbete för annans räkning. I det fall den försäkrade inte har skyldighet att anmäla sig för registrering, ska tiden om 24 månader räknas som om en sådan skyldighet hade gällt för honom eller henne. Semesterlön får inte inräknas i den sjukpenning-*

grundande inkomsten till högre Prop. 2009/10:120
belopp än vad som skulle ha
utgivits i lön för utfört arbete under
motsvarande tid. En liknande
begränsning ska gälla semes-
terersättning.

Vid beräkning av sjukpenninggrundande inkomst enligt denna paragraf ska det bortses från inkomst som hänför sig till sådant förvärvsarbete som avses i 16 a kap. 2 §.

4 §³

För dagar i en sjukperiod gäller, om inte annat följer av 10–10 b §§,

1. att sjukpenning inte lämnas för den första dagen, 1. att sjukpenning *som svarar mot inkomst av anställning* inte lämnas för den första dagen, *och att sjukpenning som svarar mot inkomst av annat förvärvsarbete inte lämnas för de första sju dagarna om inte annat följer av 11 § första stycket,*

2. att hel sjukpenning för de därpå följande 364 dagarna utgör för dag 80 procent av den fastställda sjukpenninggrundande inkomsten, delad med 365,

3. att hel sjukpenning för de därpå följande 550 dagarna utgör 75 procent av den sjukpenninggrundande inkomsten delad med 365, och

4. att sjukpenning för de därpå följande dagarna inte lämnas.

Sjukpenningen avrundas till närmaste hela kronal. Till den del den försäkrade är arbetslös lämnas dock hel sjukpenning enligt 7 § med högst 486 kronor.

Sjukpenning enligt första stycket 2 får inte lämnas om den försäkrade redan har fått sådan sjukpenning för sammanlagt 364 dagar under en ramtid som omfattar de 450 närmast föregående dagarna. Har den försäkrade under denna ramtid fått sjukpenning enligt första stycket 3 eller 7 b §, ersättning för merutgifter enligt 7 a § eller rehabiliteringspenning enligt 22 kap. 7 §, ska dagar med sådan ersättning likställas med dagar med sjukpenning enligt första stycket 2. Detta gäller även tretton dagar under sådan sjuklöneperiod som avses i sjunde stycket. Om den försäkrade har en allvarlig sjukdom får sjukpenning enligt första stycket 2 lämnas efter ansökan av den försäkrade, trots att sådan sjukpenning redan har lämnats för 364 dagar under ramtiden.

Om sjukpenning enligt första stycket 2 inte kan lämnas, får sjukpenning enligt första stycket 3 lämnas efter skriftlig ansökan av den försäkrade. Detta gäller även för dagar i en ny sjukperiod under förutsättning att sjukpenning för maximalt antal dagar inte redan har lämnats. Om sjukperioden föranleds av en godkänd arbetsskada enligt lagen (1976:380) om arbetsskadeförsäkring får sjukpenning enligt första stycket 3 lämnas för ytterligare dagar.

Sjukpenning för ytterligare dagar enligt första stycket 3 får även lämnas

³ Senaste lydelse 2009:1531.

1. när den försäkrade vårdas intagen på sjukhus eller på grund av sjukdom får omfattande vård utan att vara intagen på sjukhus,

2. när den försäkrade på grund av sjukdom har fått en sådan avgörande förlust av verklighetsuppfattningen och förmågan att orientera sig att den försäkrade inte kan tillgodogöra sig information, eller

3. när en återgång i arbete eller ett deltagande i ett arbetsmarknadspolitiskt program skulle medföra risk för allvarlig försämring av den försäkrades sjukdom.

Sjukpenning enligt femte stycket 1 och 3 lämnas efter ansökan av den försäkrade.

Som sjukperiod anses tid, under vilken en försäkrad i oavbruten följd lider av sjukdom som avses i 7 § eller har rätt till sjukpenning enligt 7 b § eller rehabiliteringspenning enligt 22 kap. 7 §. Uppkommer för den försäkrade rätt till sjukpenning enligt kapitlet i omedelbar anslutning till en sjuklöneperiod enligt lagen (1991:1047) om sjuklön, ska sjukperioden enligt denna lag anses omfatta också sjuklöneperioden.

Om en sjukperiod börjar inom fem dagar från det en tidigare sjukperiod avslutats ska bestämmelserna i första stycket samt 10 a § tillämpas som om den senare sjukperioden utgör en fortsättning på den tidigare sjukperioden.

Om den försäkrade gått miste om sjukpenning till följd av bestämmelserna i första stycket 1 eller 10 a § första stycket 1 för sammanlagt tio dagar under de senaste tolv månaderna utges sjukpenning för dag som avses i första stycket 1 enligt vad som anges i första stycket 2 eller 3. Till den del den försäkrade är arbetslös utges dock hel sjukpenning enligt 7 § med högst 486 kronor.

Om den försäkrade gått miste om sjukpenning som svarar mot inkomst av anställning till följd av bestämmelserna i första stycket 1 eller 10 a § första stycket 1 för sammanlagt tio dagar under de senaste tolv månaderna utges sjukpenning för dag som avses i första stycket 1 enligt vad som anges i första stycket 2 eller 3. Om den försäkrade gått miste om sjukpenning som svarar mot inkomst av annat förvärvsarbete till följd av bestämmelserna i första stycket 1 under fem sjukperioder under de senaste tolv månaderna, utges sjukpenning för dagar som avses i första stycket 1 enligt vad som anges i första stycket 2 eller 3 från och med den sjukperiod som inträder efter det att den försäkrade gått miste om sjukpenning för sammanlagt minst 21 dagar. Till den del den försäkrade är arbetslös utges dock hel sjukpenning enligt 7 § med högst 486 kronor.

Vid tillämpningen av denna paragraf gäller att sjukpenning inte lämnas till en försäkrad under de tre kalendermånader som infaller efter utgången av en period med sjukersättning eller aktivitetsersättning. Detta gäller dock endast till den del nedsättningen av arbetsförmågan svarar mot den nedsättning för vilken sjukersättning eller aktivitetsersättning

har lämnats. Sjukpenning kan dock alltid lämnas med stöd av Prop. 2009/10:120 bestämmelserna i tredje stycket fjärde meningen, fjärde stycket tredje meningen eller femte stycket.

4 b §⁴

Försäkringskassan kan efter skriftlig ansökan av den försäkrade besluta att hel sjukpenning för dag ska utges enligt vad som anges i 4 § första stycket 2 eller 3 eller 10 a § första stycket 2 eller 3 även för *dag* som avses i 4 § första stycket 1 och 10 a § första stycket 1. Ett sådant beslut får meddelas om den försäkrade lider av sjukdom som kan antas medföra ett större antal sjukperioder med rätt till sjukpenning under en tolv månadersperiod. Till den del den försäkrade är arbetslös utges dock hel sjukpenning för *dag* som avses i 4 § första stycket 1 med högst 486 kronor.

Försäkringskassan kan efter skriftlig ansökan av den försäkrade besluta att hel sjukpenning för dag ska utges enligt vad som anges i 4 § första stycket 2 eller 3 eller 10 a § första stycket 2 eller 3 även för *dagar* som avses i 4 § första stycket 1 och *för dag som avses i* 10 a § första stycket 1. Ett sådant beslut får meddelas om den försäkrade lider av sjukdom som kan antas medföra ett större antal sjukperioder med rätt till sjukpenning under en tolv månadersperiod. Till den del den försäkrade är arbetslös utges dock hel sjukpenning för *dagar* som avses i 4 § första stycket 1 med högst 486 kronor *per dag*.

Ett beslut som avses i första stycket får även meddelas för en sjukperiod när den sökande som givare av biologiskt material enligt lagen (1995:831) om transplantation m.m. har rätt till sjukpenning till följd av ingrepp för att ta tillvara det biologiska materialet eller förberedelser för sådant ingrepp.

Ett beslut enligt första stycket gäller från och med den kalendermånad då ansökan gjordes hos Försäkringskassan, om inte annat sägs i beslutet. Beslutet ska gälla för viss tid som anges i beslutet eller, om det finns särskilda skäl, tills vidare. Beslutet ska upphävas om villkoret enligt första stycket andra meningen inte längre är uppfyllt.

En försäkrad som har gjort ansökan enligt första stycket är skyldig att genomgå undersökning av läkare eller tandläkare och att ge in utlåtande över undersökningen, om Försäkringskassan finner att det behövs för ärendets bedömning. För den försäkrades utgifter för undersökningen och för utlåtande över undersökningen lämnas ersättning i enlighet med vad regeringen förordnar.

7 b §⁵

Sjukpenning enligt 7 § utges även när den försäkrade genomgår en medicinsk behandling eller medicinsk rehabilitering som syftar till att förebygga sjukdom eller att förkorta sjukdomstid eller att helt eller delvis förebygga eller häva nedsättning av arbetsförmågan. Som villkor gäller att behandlingen eller rehabiliteringen har ordinerats av läkare och ingår i en av Försäkringskassan godkänd plan.

⁴ Senaste lydelse 2008:480.

⁵ Senaste lydelse 2008:480.

Arbetsförmågan ska anses nedsatt i den mån den försäkrade på grund av behandlingen eller rehabiliteringen är förhindrad att förvärvsarbeta. Prop. 2009/10:120

Sjukpenning enligt denna paragraf utges enligt vad som anges i 4 § första stycket 2 eller 3 eller 10 a § första stycket 2 eller 3 även för *dag* som avses i 4 § första stycket 1 och 10 a § första stycket 1.

Sjukpenning enligt denna paragraf utges enligt vad som anges i 4 § första stycket 2 eller 3 eller 10 a § första stycket 2 eller 3 även för *dagar* som avses i 4 § första stycket 1 och *för dag som avses* i 10 a § första stycket 1.

9 a §⁶

En kvinna som önskar erhålla havandeskapspenning ska göra ansökan därom. Försäkringskassan får påfordra att kvinnan till stöd för sin rätt till havandeskapspenning inger utlåtande av sin arbetsgivare samt läkarutlåtande.

I beslutet om havandeskapspenning ska anges under vilken tid ersättning kan utges.

Vad i lag eller annan författning föreskrivs om sjukpenning gäller i fråga om havandeskapspenning med undantag av bestämmelserna om ersättning för merutgifter i 7 a § och om karenstid i 11 §. Vidare ska havandeskapspenningen, med avvikelse från vad som anges i 4 § första stycket 1 och 10 a § första stycket 1, utges med 80 procent även för den första dagen och även om sjukpenning enligt 4 § första stycket 2 eller 3 respektive 10 a § första stycket 2 eller 3 redan har utgivits för maximalt antal dagar. Havandeskapspenning utges inte i den mån kvinnan för samma tid uppbär sjukpenning eller sjuklön eller annan ersättning enligt lagen (1991:1047) om sjuklön.

Vad i lag eller annan författning föreskrivs om sjukpenning gäller i fråga om havandeskapspenning med undantag av bestämmelserna om ersättning för merutgifter i 7 a § och om karenstid i 11 §. Vidare ska havandeskapspenningen, med avvikelse från vad som anges i 4 § första stycket 1 och 10 a § första stycket 1, utges med 80 procent även för den första dagen, *eller för en försäkrad med inkomst av annat förvärvsarbete, för de första sju dagarna*, och även om sjukpenning enligt 4 § första stycket 2 eller 3 respektive 10 a § första stycket 2 eller 3 redan har utgivits för maximalt antal dagar. Havandeskapspenning utges inte i den mån kvinnan för samma tid uppbär sjukpenning eller sjuklön eller annan ersättning enligt lagen (1991:1047) om sjuklön.

11 §⁷

Om en försäkrad gör anmälan till Försäkringskassan *skall* sjukpenning som svarar mot inkomst av annat förvärvsarbete inte *utges* för de första 3 eller 30 dagarna av varje

Om en försäkrad gör anmälan till Försäkringskassan *ska* sjukpenning som svarar mot inkomst av annat förvärvsarbete inte *lämnas* för de första 14, 30, 60 eller 90 dagarna av

⁶ Senaste lydelse 2008:480.

⁷ Senaste lydelse 2004:781.

sjukperiod, den dag då sjukdomsfallet inträffade inräknad (*karenstid*). Vid beräkning av karenstid *skall*, om en sjukperiod börjar inom 20 dagar efter föregående sjukperiods slut, de båda perioderna anses såsom en sjukperiod.

En försäkrad, som gjort anmälan enligt första stycket, får övergå till försäkring med kortare karenstid eller utan karenstid, om han inte har fyllt 55 år. En sådan ändring *skall bli gällande 14 dagar efter den, då framställningen gjordes hos Försäkringskassan*, men får *ej* tillämpas vid sjukdom som inträffat innan ändringen blivit gällande.

varje sjukperiod, den dag då sjukdomsfallet inträffade inräknad (*karenstid*). Vid beräkning av karenstid *ska*, om en sjukperiod börjar inom 20 dagar efter föregående sjukperiods slut, de båda perioderna anses såsom en sjukperiod.

En försäkrad, som gjort anmälan enligt första stycket, får *efter uppsägningstid* övergå till försäkring med kortare karenstid eller utan karenstid, om han *eller hon* inte har fyllt 55 år *vid anmälan till Försäkringskassan om ändrad karenstid*. *Uppsägningstiden är det antal dagar med vilka karenstiden förkortas*. En sådan ändring *börjar gälla efter det att uppsägningstiden löpt ut*, men får *inte* tillämpas vid sjukdom som inträffat innan ändringen blivit gällande.

4 kap.

14 §⁸

Hel tillfällig föräldrapenning utges till en förälder som avstår från förvärsarbete. Tre fjärdedels, halv, en fjärdedels eller en åttondels tillfällig föräldrapenning utges till en förälder som arbetar högst en fjärdedel, hälften, tre fjärdedelar respektive sju åttondelar av den tid föräldern skulle ha arbetat om han eller hon inte vårdat barnet. Bestämmelserna i 7 § andra och tredje styckena gäller i tillämpliga delar även i fråga om tillfällig föräldrapenning.

Om inte annat följer av tredje eller fjärde stycket eller 14 a § ska till grund för beräkningen av beloppet för hel tillfällig föräldrapenning för dag läggas det tal som erhålls när 80 procent av den sjukpenninggrundande inkomsten av anställning delas med årsarbetstiden. Vid beräkningen tillämpas 3 kap. 10 a § sjätte-åttonde styckena på motsvarande sätt för den tid som förmånen avser.

Ska tillfällig föräldrapenning utges på grundval av inkomst av annat förvärsarbete beräknas hel förmån för dag efter 80 procent av den fastställda sjukpenninggrundande inkomsten, delad med 365. Beloppet avrundas till närmaste hela krontal.

Ska tillfällig föräldrapenning utges på grundval av inkomst av annat förvärsarbete beräknas hel förmån för dag efter 80 procent av den fastställda sjukpenninggrundande inkomsten, delad med 260. Beloppet avrundas till närmaste hela krontal. *Tillfällig föräldrapenning utges under högst fem kalenderdagar per sjukdagars-*

⁸ Senaste lydelse 2009:1454.

period. För det fall föräldern avstår från förvärvsarbete under fler än fem kalenderdagar under en sjudagarsperiod, utges tillfällig föräldrapenning för de första fem dagarna i perioden. Sjudagarsperioden ska alltid beräknas med utgångspunkt i den dag för vilken ersättning begärs, varefter de närmast föregående sex dagarna räknas med i perioden.

Ska tillfällig föräldrapenning utges på grundval av sjukpenninggrundande inkomst av såväl anställning som annat förvärvsarbete beräknas den del av förmånen som svarar mot inkomst av anställning enligt andra stycket medan den del av förmånen som svarar mot inkomst av annat förvärvsarbete beräknas enligt tredje stycket.

14 a §⁹

Tillfällig föräldrapenning beräknas enligt 14 § tredje stycket

1. när den försäkrade skall uppbära tillfällig föräldrapenning för tid då annars havandeskapspenning, föräldrapenning eller rehabiliteringspenning skulle ha uppburits, eller

Tillfällig föräldrapenning beräknas avseende hel förmån för dag efter 80 procent av den fastställda sjukpenninggrundande inkomsten delad med 365, varvid beloppet ska avrundas till närmaste hela kronor

1. när den försäkrade ska uppbära tillfällig föräldrapenning för tid då annars havandeskapspenning, föräldrapenning eller rehabiliteringspenning skulle ha uppburits, eller

2. i fall som avses i 3 kap. 10 c § första stycket 1 samt andra stycket.

22 kap.

8 §¹⁰

Hel rehabiliteringspenning utgör för dag det belopp som motsvarar den försäkrades sjukpenning. Vid beräkningen av rehabiliteringspenningen ska bestämmelserna i 3 kap. 4 § tillämpas. Rehabiliteringspenning utges dock även för *dag* som avses i 3 kap. 4 § första stycket 1.

Hel rehabiliteringspenning utgör för dag det belopp som motsvarar den försäkrades sjukpenning. Vid beräkningen av rehabiliteringspenningen ska bestämmelserna i 3 kap. 4 § tillämpas. Rehabiliteringspenning utges dock även för *dagar* som avses i 3 kap. 4 § första stycket 1.

⁹ Senaste lydelse 1993:745.

¹⁰ Senaste lydelse 2008:480.

1. Denna lag träder i kraft den 1 juli 2010.
2. Äldre bestämmelser i 3 kap. 2 § tillämpas fortfarande i fråga om beräkning av sjukpenninggrundande inkomst som avser tid före ikraftträdandet. Tid för sådan anmälan som anges i de nya bestämmelserna i paragrafen räknas även före ikraftträdandet.
3. För ersättningsfall som påbörjats före ikraftträdandet ska bestämmelserna i 3 kap. 4 § första stycket 1 och 3 kap. 11 § i dess äldre lydelse gälla.
4. Vid tillämpning av bestämmelserna i 3 kap. 4 § nionde stycket ska, för försäkrade som gått miste om sjukpenning som svarar mot inkomst av annat förvärvsarbete till följd av bestämmelserna i första stycket 1 enligt den äldre lydelsen av dessa bestämmelser, inom tolv månadersperioden även beaktas sjukperioder och dagar som infallit före ikraftträdandet.
5. För en försäkrad med sjukpenning som svarar mot inkomst av annat förvärvsarbete ska ett beslut som fattats före ikraftträdandet enligt 3 kap. 4 b § gälla de första sju dagarna i en sjukperiod.
6. En försäkrad som vid ikraftträdandet har fyllt 55 år får senast den 30 september 2010 till Försäkringskassan anmäla försäkring med kortare karenstid eller utan karenstid enligt de nya bestämmelserna i 3 kap. 11 § andra stycket.
7. Vid beräkning av tillfällig föräldrapenning enligt de nya bestämmelserna i 4 kap. 14 § ska hänsyn inte tas till dagar inom en sjudagersperiod som infallit före ikraftträdandet.

Härigenom föreskrivs att 5 § lagen (1988:1465) om ersättning och ledighet för närståendevård ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

5 §¹

Ersättning utges med belopp motsvarande vårdarens sjukpenning enligt lagen (1962:381) om allmän försäkring med de avvikelser som följer av 8 och 9 §§. Vid tillämpning av 3 kap. 4 § första stycket och 10 a § första stycket lagen om allmän försäkring ska dock gälla att närståendepenning utges även för den första dagen i ersättningsperioden och alltid med det belopp som anges i 3 kap. 4 § första stycket 2 respektive 10 a § första stycket 2 nämnda lag.

Ersättning utges med belopp motsvarande vårdarens sjukpenning enligt lagen (1962:381) om allmän försäkring med de avvikelser som följer av 8 och 9 §§. Vid tillämpning av 3 kap. 4 § första stycket och 10 a § första stycket lagen om allmän försäkring ska dock gälla att närståendepenning utges även för den första dagen, *eller för en försäkrad med inkomst av annat förvärvsarbete, för de första sju dagarna* i ersättningsperioden och alltid med det belopp som anges i 3 kap. 4 § första stycket 2 respektive 10 a § första stycket 2 nämnda lag.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 2010.

¹ Senaste lydelse 2008:483.

Härigenom föreskrivs att 4 § lagen (1989:225) om ersättning till smittbärare ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

4 §¹

Smittbärrpenning utges med ett belopp som motsvarar smittbärrarens sjukpenning enligt lagen (1962:381) om allmän försäkring. Vid tillämpning av 3 kap. 4 § första stycket och 10 a § första stycket lagen om allmän försäkring ska dock gälla att smittbärrpenning utges även för den första dagen i ersättningsperioden och alltid med det belopp som anges i 3 kap. 4 § första stycket 2 respektive 10 a § första stycket 2 nämnda lag.

Om smittbärraren inte är sjukpenningförsäkrad enligt lagen om allmän försäkring och inte heller skulle ha varit det om Försäkringskassan känt till samtliga förhållanden, bestäms smittbärrpenningen till det belopp sjukpenningen skulle ha utgjort om den hade beräknats enligt föreskrifterna i den lagen. Vid tillämpning av 3 kap. 4 § första stycket lagen om allmän försäkring ska dock gälla att smittbärrpenning utges även för den första dagen i ersättningsperioden och alltid med det belopp som motsvarar vad som anges i 2. Smittbärrpenning enligt detta stycke beräknas alltid utan hänsyn till föreskrifterna i 3 kap. 10–10 b §§ nämnda lag. Som inkomst av anställning får i fall som avses nu räknas även ersättning för eget arbete från en arbetsgivare som är

Smittbärrpenning utges med ett belopp som motsvarar smittbärrarens sjukpenning enligt lagen (1962:381) om allmän försäkring. Vid tillämpning av 3 kap. 4 § första stycket och 10 a § första stycket lagen om allmän försäkring ska dock gälla att smittbärrpenning utges även för den första dagen, *eller för en försäkrad med inkomst av annat förvärrarbete, för de första sju dagarna* i ersättningsperioden och alltid med det belopp som anges i 3 kap. 4 § första stycket 2 respektive 10 a § första stycket 2 nämnda lag.

Om smittbärraren inte är sjukpenningförsäkrad enligt lagen om allmän försäkring och inte heller skulle ha varit det om Försäkringskassan känt till samtliga förhållanden, bestäms smittbärrpenningen till det belopp sjukpenningen skulle ha utgjort om den hade beräknats enligt föreskrifterna i den lagen. Vid tillämpning av 3 kap. 4 § första stycket lagen om allmän försäkring ska dock gälla att smittbärrpenning utges även för den första dagen, *eller för en försäkrad med inkomst av annat förvärrarbete, för de första sju dagarna* i ersättningsperioden och alltid med det belopp som motsvarar vad som anges i 2. Smittbärrpenning enligt detta stycke beräknas alltid utan hänsyn till föreskrifterna i 3 kap. 10–10 b §§ nämnda lag. Som inkomst av anställning får i fall som

¹ Senaste lydelse 2008:482.

bosatt utomlands eller som är en utländsk juridisk person, när arbetet har utförts i arbetsgivarens verksamhet utomlands. avses nu räknas även ersättning för eget arbete från en arbetsgivare som är bosatt utomlands eller som är en utländsk juridisk person, när arbetet har utförts i arbetsgivarens verksamhet utomlands. Prop. 2009/10:120

Denna lag träder i kraft den 1 juli 2010.

Härigenom föreskrivs i fråga om lagen (1991:1047) om sjuklön
dels att 17 och 28 §§ ska ha följande lydelse,
dels att rubriken närmast före 17 § ska ha följande lydelse,
dels att det i lagen ska införas en ny paragraf, 17 a §, av följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

Försäkring mot kostnader för sjuklön

Ersättning för vissa kostnader för sjuklön

En arbetsgivare vars *sammanlagda lönekostnader* under ett kalenderår inte beräknas överstiga 130 gånger det för året gällande prisbasbeloppet enligt 1 kap. 6 § lagen (1962:381) om allmän försäkring kan försäkra sig hos Försäkringskassan för kostnader för sjuklön enligt denna lag. Vid beräkningen av de sammanlagda lönekostnaderna bortses från avgifter enligt socialavgiftslagen (2000:980) och lagen (1994:1920) om allmän löneavgift samt från skatt enligt lagen (1990:659) om särskild löneskatt på vissa förvärvsinkomster. Regeringen meddelar närmare föreskrifter om villkor för försäkringen.

17 §¹

En arbetsgivare vars *kostnader för sjuklön enligt 6 §, inklusive därpå belöpande avgifter och skatt*, under ett kalenderår överstiger två och en halv gånger den beräknade genomsnittliga årliga sjuklönekostnaden för samtliga arbetsgivare erhåller, efter ansökan hos Försäkringskassan, ersättning från sjukförsäkringen enligt lagen (1962:381) om allmän försäkring för överskjutande del av sjuklönekostnaden, dock med den begränsning som följer av 17 a § första stycket.

Med avgifter och skatt enligt första stycket avses avgifter enligt socialavgiftslagen (2000:980) och lagen (1994:1920) om allmän löneavgift samt skatt enligt lagen (1990:659) om särskild löneskatt på vissa förvärvsinkomster.

17 a §²

Ersättning enligt 17 § lämnas inte för arbetsgivarens kostnader för sjuklön till arbetstagare för vilka beslut enligt 13 § gäller.

¹ Senaste lydelse 2004:1241.

² Tidigare 17 a § upphävd genom 2004:1241.

28 §³

De föreskrifter om omprövning och ändring av Försäkringskassans beslut som finns i 20 kap. 10 och 10 a §§ lagen (1962:381) om allmän försäkring *skall* tillämpas på motsvarande sätt i fråga om

beslut enligt 10 eller 13 §, 14 § andra meningen, 16, 17 eller 20 § eller 24 § andra stycket, samt

beslut att inte avge yttrande enligt 27 § andra stycket.

Vidare *skall* föreskrifterna i 20 kap. 11–13 §§ samma lag om överklagande av Försäkringskassans eller domstols beslut tillämpas på motsvarande sätt i fråga om

beslut enligt 10 § första stycket 2, 13 §, 14 § andra meningen, 16 eller 20 § eller 24 § andra stycket, samt

beslut enligt 17 §, om beslutet innebär att arbetsgivaren inte får teckna försäkring.

I övrigt får Försäkringskassans beslut enligt denna lag inte överklagas.

De föreskrifter om omprövning och ändring av Försäkringskassans beslut som finns i 20 kap. 10 och 10 a §§ lagen (1962:381) om allmän försäkring *ska* tillämpas på motsvarande sätt i fråga om

– beslut enligt 10 eller 13 §, 14 § andra meningen, 16, 17 eller 20 § eller 24 § andra stycket, samt

– beslut att inte avge yttrande enligt 27 § andra stycket.

Vidare *ska* föreskrifterna i 20 kap. 11–13 §§ samma lag om överklagande av Försäkringskassans eller domstols beslut tillämpas på motsvarande sätt i fråga om *beslut enligt 10 § första stycket 2, 13 §, 14 § andra meningen, 16, 17 eller 20 § eller 24 § andra stycket.*

1. Denna lag träder i kraft den 1 juli 2010.

2. Den nya lydelsen av 17 § och nya 17 a § tillämpas i fråga om sjuklönekostnader som gäller sjuklöneperiod som påbörjas efter utgången av juni månad 2010.

3. Vid tillämpning av 17 § i dess nya lydelse och av nya 17 a § med avseende på tid under år 2010 beaktas och beräknas arbetsgivarens sjuklönekostnader liksom den genomsnittliga sjuklönekostnaden för tiden från och med den 1 juli 2010 till utgången av december 2010.

4. Försäkring enligt den äldre lydelsen av 17 § får inte tecknas efter utgången av juni månad 2010. Den äldre lydelsen av 17 och 28 §§ tillämpas fortfarande, för år 2010, beträffande försäkringar som tecknats före den 1 juli 2010.

³ Senaste lydelse 2004:1241.

Härigenom föreskrivs att 17 och 28 §§ lagen (1991:1047) om sjuklön ska ha följande lydelse.

Lydelse enligt lagförslag 2.4

Föreslagen lydelse

17 §

En arbetsgivare vars kostnader för sjuklön enligt 6 §, inklusive därpå belöpande avgifter och skatt, under ett kalenderår överstiger två och en halv gånger den beräknade genomsnittliga årliga sjuklönekostnaden för samtliga arbetsgivare erhåller, efter ansökan hos Försäkringskassan, *ersättning från sjukförsäkringen enligt lagen (1962:381) om allmän försäkring* för överskjutande del av sjuklönekostnaden, dock med den begränsning som följer av 17 a § första stycket.

Med avgifter och skatt enligt första stycket avses avgifter enligt socialavgiftslagen (2000:980) och lagen (1994:1920) om allmän löneavgift samt skatt enligt lagen (1990:659) om särskild löneskatt på vissa förvärvsinkomster.

28 §

De föreskrifter om omprövning och ändring av Försäkringskassans beslut som finns i *20 kap. 10 och 10 a §§ lagen (1962:381) om allmän försäkring* ska tillämpas på motsvarande sätt i fråga om

- beslut enligt 10 eller 13 §, 14 § andra meningen, 16, 17 eller 20 § eller 24 § andra stycket, samt
- beslut att inte avge yttrande enligt 27 § andra stycket.

Vidare ska föreskrifterna i *20 kap. 11–13 §§ samma lag* om överklagande av Försäkringskassans eller domstols beslut tillämpas på motsvarande sätt i fråga om beslut enligt 10 § första stycket 2, 13 §, 14 § andra meningen, 16, 17 eller 20 § eller 24 § andra stycket.

En arbetsgivare vars kostnader för sjuklön enligt 6 §, inklusive därpå belöpande avgifter och skatt, under ett kalenderår överstiger två och en halv gånger den beräknade genomsnittliga årliga sjuklönekostnaden för samtliga arbetsgivare erhåller efter ansökan *ersättning från Försäkringskassan* för överskjutande del av sjuklönekostnaden, dock med den begränsning som följer av 17 a § första stycket.

De föreskrifter om omprövning och ändring av Försäkringskassans beslut som finns i *113 kap. 3–9 §§ socialförsäkringsbalken* ska tillämpas på motsvarande sätt i fråga om

- beslut enligt 10 eller 13 §, 14 § andra meningen, 16, 17 eller 20 § eller 24 § andra stycket, samt
- beslut att inte avge yttrande enligt 27 § andra stycket.

Vidare ska föreskrifterna i *113 kap. 10–20 och 21 §§ socialförsäkringsbalken* om överklagande av Försäkringskassans eller domstols beslut tillämpas på motsvarande sätt i fråga om beslut enligt 10 § första stycket 2, 13 §, 14 § andra meningen, 16, 17 eller 20 § eller 24 § andra stycket.

I övrigt får Försäkringskassans beslut enligt denna lag inte överklagas. Prop. 2009/10:120

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2011.

Härigenom föreskrivs i fråga om lagen (1997:238) om arbetslöshetsförsäkring

dels att 1, 25 a, 34–37 och 39 §§ samt rubriken närmast före 34 § ska ha följande lydelse,

dels att det i lagen ska införas åtta nya paragrafer, 34 a–34 c, 35 a, 37 a, 37 b, 38 a och 39 a §§, samt närmast före 35, 37 och 37 b §§ nya rubriker av följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

1 §

Arbetslöshetsförsäkringen omfattar både arbetstagare och företagare. Vissa särskilda bestämmelser som endast gäller för företagare finns i 34–37 §§.

Arbetslöshetsförsäkringen omfattar både arbetstagare och företagare. Vissa särskilda bestämmelser som endast gäller för företagare finns i 34–37 a §§.

25 a §¹

Med dagsförtjänst avses en femtedel av den veckoinkomst eller, i fråga om sökande med månadslön, 1/22 av den månadsinkomst, som den sökande haft under ramtiden.

För den som omfattas av 23 b § andra stycket ska dagsförtjänsten beräknas på sökandens förvärvsinkomst och det ersättningsbelopp som lämnats.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om omräkning av dagsförtjänst.

Bestämmelser om beräkningen av dagsförtjänsten för företagare finns i 37 §.

Bestämmelser om beräkningen av dagsförtjänsten för företagare finns i 37 och 37 a §§.

Företagare

Definition av företagare

34 §

Med företagare avses i denna lag personer som äger eller är delägare – direkt eller indirekt – i näringsverksamhet som de är personligen verksamma i och som de har ett väsentligt inflytande över.

Med företagare avses i denna lag fysisk person som bedriver sådan näringsverksamhet som avses i 13 kap. 1 § första stycket inkomstskattelagen (1999:1229), och som han eller hon personligen utför arbete i och har ett väsentligt inflytande över.

34 a §

En företagare som överlåter näringsverksamhet men som fort-

¹ Senaste lydelse 2009:666.

sätter att utföra arbete i eller ha ett väsentligt inflytande över verksamheten ska även efter överlåtelsen anses vara företagare i denna lag. Detsamma ska gälla när företagandet utgörs av medlemskap i en ekonomisk förening och medlemskapet i föreningen upphört.

34 b §

Vid bedömning av om en sökande ska anses vara företagare enligt 34 § ska nödvändiga åtgärder som vidtagits i verksamheten på grund av oförutsedda händelser inte anses utgöra personligen utfört arbete.

34 c §

Vid bedömning av om en sökande ska anses vara företagare enligt 34 § ska arbete av ideell karaktär i verksamheten inte anses utgöra personligen utfört arbete.

Företagares arbetslöshet

35 §

En företagare skall, om inte något annat anges i andra stycket, anses vara arbetslös när företagarens personliga verksamhet i rörelsen vid en samlad bedömning kan anses ha upphört annat än tillfälligt.

En företagare som tillfälligt upphör att bedriva verksamhet i rörelsen skall anses vara arbetslös under förutsättning att uppehållet i rörelsen inte till någon del är av säsongkaraktär och att någon verksamhet inte bedrivs i rörelsen. En företagare som återupptagit verksamheten efter ett tillfälligt upphörande med ersättning enligt detta stycke har rätt till ersättning endast om förutsättningarna enligt första stycket är uppfyllda.

En företagare som upphör att bedriva näringsverksamhet ska anses vara arbetslös så snart det inte vidtas några åtgärder i näringsverksamheten.

Som åtgärder anses inte nödvändiga åtgärder som vidtagits på grund av oförutsedda händelser.

Om näringsverksamheten återupptas av företagaren eller av en närstående person till denne, får en bedömning enligt första stycket göras tidigast fem år från det att näringsverksamheten återupptogs.

35 a §

En företagare som inte är att anse som arbetslös enligt 35 § ska anses som arbetslös när näringsverksamheten vid en samlad bedömning har upphört definitivt.

36 §

Om det finns särskilda skäl, får regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer föreskriva att en företagare skall anses vara arbetslös även i andra fall än som sägs i 35 §.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer meddelar föreskrifter om när en företagare ska anses som arbetslös i andra fall än som sägs i 35 och 35 a §§.

Företagares dagsförtjänst

37 §²

När underlaget bestäms för beräkningen av dagsförtjänsten ska för företagare dagsförtjänsten byggas på den genomsnittliga inkomsten under de tre senaste åren före avvecklingsåret. Om företagaren har lagt ned sin verksamhet inom 12 månader från det att företagaren startade den kan ersättningen baseras på företagarens tidigare anställning.

När underlag för beräkning av dagsförtjänst för företagare bestäms ska dagsförtjänsten grundas på den inkomst från verksamheten som framgår av den senaste taxeringen. Om det är mer förmånligt för företagaren, ska dagsförtjänsten grundas på den genomsnittliga inkomsten från verksamheten under de två år som föregår inkomståret i den senaste taxeringen.

Bestämmelser om sammanläggning av förvärvsinkomst och förmåner vid beräkning av dagsförtjänst finns i 25 a § andra stycket.

37 a §

För en företagare som upphör att bedriva näringsverksamhet inom 24 månader från det att verksamheten startade får dagsförtjänsten grundas på företagarens tidigare anställning. När dagsförtjänsten grundas på tidigare anställning ska prövning av om arbetsvillkoret uppfyllts avse tid i anställningen. Ramtiden

² Senaste lydelse 2009:666.

ska då avse de tolv månader som närmast föregått den månad när den sökande startade sin verksamhet.

Dagsförtjänst för personer som kombinerat anställning med företagande

37 b §

När dagsförtjänst ska fastställas för personer som under ramtiden kombinerat anställning med företagande enligt 34 § ska dagsförtjänsten grundas på inkomst från både anställningen och verksamheten.

Detta gäller dock inte personer som fått en anställning eller näringsverksamhet godkänd som bisyssla enligt 39 och 39 a §§.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer meddelar föreskrifter om villkor för fastställande av och rätt till ersättning för personer som kombinerat anställning med företagande enligt 34 §.

38 a §

Är någon arbetslös under del av vecka i andra fall än som avses i 38 §, lämnas ersättning med det antal dagpenningbelopp per vecka som svarar mot den arbetslöshet som ska ersättas enligt den av regeringen fastställda omräkningstabellen.

39 §³

Är någon arbetslös under del av vecka i andra fall än som avses i 38 §, lämnas ersättning med det antal dagpenningbelopp per vecka som svarar mot den arbetslöshet som skall ersättas enligt den av regeringen fastställda omräkningstabellen.

Med bisyssla avses i denna lag sådan anställning eller näringsverksamhet som den sökande före arbetslöshetens inträde under minst tolv månader utfört eller bedrivit vid sidan av sin heltidsysselsättning.

³ Senaste lydelse 2007:393.

Vid sådan beräkning av arbetslöshet tas inte hänsyn till en sådan bisyssla som den sökande före arbetslöshetens inträde under minst tolv månader utfört vid sidan av sitt heltidsarbete, om

– inkomsten från bisysslan i genomsnitt inte överstigit ett belopp som motsvarar 6 grundbelopp per vecka,

– bisysslan inte utvidgas under arbetslösheten, och

– bisysslan inte hindrar personen från att anta ett lämpligt heltidsarbete.

Om inkomsten från bisysslan efter arbetslöshetens inträde överstiger ett belopp som motsvarar 6 grundbelopp per vecka skall hela det överskjutande beloppet dras av från dagpenningen.

För att en anställning ska anses som bisyssla enligt första stycket, får inkomsten från anställningen under ramtiden i genomsnitt inte överstiga ett belopp som motsvarar 6 grundbelopp per vecka.

39 a §

Vid beräkning av dagpenningbelopp enligt 38 a § ska hänsyn inte tas till sådan bisyssla som avses i 39 §. Detta gäller dock under förutsättning att bisysslan inte

1. utvidgas under arbetslösheten, och

2. hindrar personen från att ta ett lämpligt heltidsarbete.

Om inkomsten från bisysslan efter arbetslöshetens inträde överstiger ett belopp som motsvarar 6 grundbelopp per vecka, ska hela det överskjutande beloppet dras av från dagpenningen.

1. Denna lag träder i kraft den 5 juli 2010.

2. För ersättningsperioder för vilka karenstiden enligt 21 § har börjat löpa före ikraftträdandet, gäller 34, 35 och 39 §§ i sin äldre lydelse.

Härigenom föreskrivs att 3 kap. 13 § socialavgiftslagen (2000:980) ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

3 kap.

13 §¹

Egenavgifterna är 23,68 procent av avgiftsunderlaget och utgörs av

1. sjukförsäkringsavgift	6,78 %
2. föräldraförsäkringsavgift	2,20 %
3. ålderspensionsavgift	10,21 %
4. efterlevandepensionsavgift	1,70 %
5. arbetsmarknadsavgift	2,11 %
6. arbetsskadeavgift	0,68 %

Föreslagen lydelse

3 kap.

13 §

Egenavgifterna är 22,94 procent av avgiftsunderlaget och utgörs av

1. sjukförsäkringsavgift	6,04 %
2. föräldraförsäkringsavgift	2,20 %
3. ålderspensionsavgift	10,21 %
4. efterlevandepensionsavgift	1,70 %
5. arbetsmarknadsavgift	2,11 %
6. arbetsskadeavgift	0,68 %

1. Denna lag träder i kraft den 1 juli 2010 och tillämpas på inkomst som uppbärs efter den 30 juni 2010.

2. Omfattar beskattningsåret tid såväl före som efter ikraftträdandet ska, om den avgiftsskyldige inte visar annat, så stor del av beskattningsårets inkomst anses hänförlig till tiden efter den 30 juni 2010 som svarar mot förhållandet mellan den del av beskattningsåret som infaller under denna tid och hela beskattningsåret.

¹ Senaste lydelse 2009:1160.

Härigenom föreskrivs i fråga om socialförsäkringsbalken
dels att 10 kap. 11 §, 13 kap. 35, 36 och 38 §§, 25 kap. 9 § samt
 27 kap. 27–31 och 39–40 §§ ska ha följande lydelse,
dels att rubriken närmast före 27 kap. 27 § ska ha följande lydelse,
dels att det i 13 kap. ska införas en ny paragraf, 3 a §, av följande
 lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

10 kap.

11 §

Det som i denna balk i övrigt eller i annan författning föreskrivs om sjukpenning enligt 25–28 kap. gäller i tillämpliga delar även i fråga om graviditetspenning, med undantag av bestämmelserna i

- 27 kap. 5 § om ersättning för merutgifter,
- 27 kap. 27 § om *karensdag*, – 27 kap. 27 § om *karensdagar*,
- 27 kap. 29–33 §§ om karenstid, och
- 28 kap. 7 § 2 om beräkningsunderlag för sjukpenning på fortsättningsnivån.

13 kap.

3 a §

Särskilda bestämmelser om rätt till tillfällig föräldrapenning när denna förmån lämnas på grundval av inkomst av annat förvärvsarbete finns i 35 §.

35 §

Om tillfällig föräldrapenning lämnas på grundval av inkomst av annat förvärvsarbete, ska hel tillfällig föräldrapenning för dag motsvara kvoten mellan beräkningsunderlaget och 365.

Beloppet avrundas till närmaste hela krontal, varvid 50 öre avrundas uppåt.

Om tillfällig föräldrapenning lämnas på grundval av inkomst av annat förvärvsarbete, ska hel tillfällig föräldrapenning för dag motsvara kvoten mellan beräkningsunderlaget och 260.

Beloppet avrundas till närmaste hela krontal, varvid 50 öre avrundas uppåt. *Tillfällig föräldrapenning lämnas under högst fem kalenderdagar per sjudagarsperiod. För det fall föräldern avstår från förvärvsarbete under fler än fem kalenderdagar under en sjudagarsperiod, lämnas tillfällig föräldrapenning för de första fem dagarna i perioden. Sjudagarsperioden ska alltid beräknas med utgångspunkt i den dag för vilken ersättning*

begärs, varefter de närmast föregående sex dagarna räknas med i perioden.

36 §

Tillfällig föräldrapenning beräknas enligt 35 § även i följande situationer:

Hel tillfällig föräldrapenning ska för dag motsvara kvoten mellan beräkningsunderlaget och 365, varvid beloppet avrundas till närmaste hela kronor och 50 öre avrundas uppåt

1. när den försäkrade ska få tillfällig föräldrapenning för tid då annars graviditetspenning, föräldrapenning eller rehabiliteringspenning skulle ha lämnats, och
2. när den försäkrade är arbetslös och söker arbete i enlighet med 28 kap. 6 § första stycket 1.

38 §

Om en familjehemsförälder får ersättning för vården av barnet, ska det bortses från den del av den sjukpenninggrundande inkomsten som grundas på ersättningen.

Vidare ska tillfällig föräldrapenning beräknas enligt 35 § i fall som avses i 28 kap. 6 § andra stycket.

Vidare ska tillfällig föräldrapenning beräknas enligt 36 § i fall som avses i 28 kap. 6 § andra stycket.

25 kap.

9 §

När sjukpenninggrundande inkomst av annat förvärvsarbete beräknas får inkomst av arbete för egen räkning inte beräknas högre än vad som motsvarar skälig avlöning för liknande arbete för annans räkning.

För en försäkrad som har inkomst av annat förvärvsarbete och som bedriver näringsverksamhet ska, under en tid om 24 månader räknat från den månad då den försäkrade har gjort eller borde ha gjort anmälan för registrering enligt 3 kap. 2 § skattebetalningslagen (1997:483), den sjukpenninggrundande inkomsten från näringsverksamheten beräknas till minst vad som motsvarar skälig avlöning för liknande arbete för annans räkning. I det fall den försäkrade inte har skyldighet att anmäla sig för registrering, ska tiden om 24 månader räknas som om en sådan skyldighet hade gällt för honom eller henne.

27 kap.

27 §

Sjukpenning lämnas inte för den första dagen i en sjukperiod (karensdag), om inte något annat följer av 28 §, 39 § eller 40–44 §§. Om sjukpenningen ska arbetstidsberäknas gäller detta den första dag i sjukperioden som den försäkrade skulle ha förvärvsarbetat om han eller hon inte hade varit sjuk.

Bestämmelser om karenstid i stället för karensdag finns i 29–31 §§.

Om inte något annat följer av 28 §, 39 § eller 40–44 §§ gäller

1. att sjukpenning som svarar mot inkomst av anställning inte lämnas för den första dagen i en sjukperiod (karensdag), och

2. att sjukpenning som svarar mot inkomst av annat förvärvsarbete inte lämnas under de första sju dagarna i en sjukperiod (karensdagar).

Om sjukpenningen ska arbetstidsberäknas, gäller detta den första dag i sjukperioden enligt första stycket 1 som den försäkrade skulle ha förvärvsarbetat om han eller hon inte hade varit sjuk.

Bestämmelser om karenstid i stället för karensdagar finns i 29–31 §§.

28 §

Till en försäkrad som har rätt till sjukpenning under medicinsk behandling eller medicinsk rehabilitering enligt 6 § lämnas sjukpenning på normalnivån eller fortsättningsnivån även för dag som avses i 27 §.

Till en försäkrad som har rätt till sjukpenning under medicinsk behandling eller medicinsk rehabilitering enligt 6 § lämnas sjukpenning på normalnivån eller fortsättningsnivån även för dagar som avses i 27 §.

29 §

En försäkrad som har inkomst av annat förvärvsarbete och som betalar egenavgift har rätt att anmäla till Försäkringskassan att han eller hon vill ha sjukpenning med en karenstid på 3 eller 30 dagar.

Om den som betalar egenavgift inte gör någon sådan anmälan, lämnas sjukpenning efter den karensdag som anges i 27 §.

En försäkrad som har inkomst av annat förvärvsarbete och som betalar egenavgift har rätt att anmäla till Försäkringskassan att han eller hon vill ha sjukpenning med en karenstid på 14, 30, 60 eller 90 dagar.

Om den som betalar egenavgift inte gör någon sådan anmälan, lämnas sjukpenning efter de karensdagar som anges i 27 § första stycket 2.

30 §

Om den som betalar egenavgift gör en sådan anmälan som anges i 29 §, ska sjukpenning som svarar mot inkomst av annat förvärvsarbete inte lämnas för de första 3 eller 30 dagarna av varje sjukperiod, den dag sjukdomsfallet inträffade inräknad (karenstid).

Om den som betalar egenavgift gör en sådan anmälan som anges i 29 §, ska sjukpenning som svarar mot inkomst av annat förvärvsarbete inte lämnas för de första 14, 30, 60 eller 90 dagarna av varje sjukperiod, den dag sjukdomsfallet inträffade inräknad (karenstid).

31 §

Den som betalar egenavgift och som gjort anmälan om karenstid enligt 29 § får övergå till sjukpenning med kortare eller ingen karenstid om han eller hon inte har fyllt 55 år.

Ändringen börjar gälla 14 dagar efter den dag då den begärdes hos Försäkringskassan. Ändringen får dock inte tillämpas vid sjukdom som inträffat innan ändringen har börjat gälla.

Den som betalar egenavgift och som gjort anmälan om karenstid enligt 29 § får *efter uppsägningstid* övergå till sjukpenning med kortare eller ingen karenstid, om han eller hon inte har fyllt 55 år *vid anmälan till Försäkringskassan om ändrad karenstid. Uppsägningstiden är det antal dagar med vilka karenstiden förkortas.*

Ändringen börjar gälla *efter det att uppsägningstiden löpt ut.* Ändringen får dock inte tillämpas vid sjukdom som inträffat innan ändringen har börjat gälla.

39 §

Om den försäkrade gått miste om sjukpenning till följd av bestämmelsen i 27 § för sammanlagt tio dagar under de senaste tolv månaderna, kan sjukpenning lämnas även för dag som avses i 27 § (allmänt högriskskydd).

Om den försäkrade gått miste om sjukpenning *som svarar mot inkomst av anställning* till följd av bestämmelsen i 27 § *första stycket 1* för sammanlagt tio dagar under de senaste tolv månaderna, kan sjukpenning lämnas även för dag som avses i 27 § *första stycket 1* (allmänt högriskskydd). *Om den försäkrade gått miste om sjukpenning som svarar mot inkomst av annat förvärvsarbete till följd av bestämmelsen i 27 § första stycket 2 under fem sjukperioder under de senaste tolv månaderna, kan sjukpenning lämnas även för dagar som avses i 27 § första stycket 2 från och med den sjukperiod som inträder efter det att den försäkrade gått miste om sjukpenning för sammanlagt minst 21 dagar.*

40 §

Efter ansökan av den försäkrade får Försäkringskassan besluta att sjukpenning kan lämnas även för *dag* som avses i 27 § (särskilt högriskskydd).

Efter ansökan av den försäkrade får Försäkringskassan besluta att sjukpenning kan lämnas även för *dagar* som avses i 27 § (särskilt högriskskydd).

Härigenom föreskrivs att det i 4 kap. lagen (2010:111) om införande av socialförsäkringsbalken ska införas fyra nya paragrafer, 15 a–15 d §§, av följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

4 kap.

15 a §

Vid beräkning enligt 25 kap. 9 § socialförsäkringsbalken av sjukpenninggrundande inkomst som avser tid före den 1 juli 2010 tillämpas fortfarande bestämmelserna i 3 kap. 2 § i den upphävda lagen (1962:381) om allmän försäkring i deras lydelse före nämnda dag.

15 b §

Tid för sådan anmälan som anges i 25 kap. 9 § socialförsäkringsbalken räknas även före balkens ikraftträdande.

15 c §

Vid tillämpning av bestämmelserna i 27 kap. 39 § socialförsäkringsbalken ska, för försäkrade som gått miste om sjukpenning som svarar mot inkomst av annat förvärvsarbete till följd av bestämmelserna i 3 kap. 4 § första stycket 1 i den upphävda lagen (1962:381) om allmän försäkring i deras lydelse före den 1 juli 2010, inom tolv månadersperioden även beaktas sjukperioder och dagar som infallit före denna dag.

15 d §

För försäkrad med sjukpenning som svarar mot inkomst av annat förvärvsarbete ska ett beslut som fattats enligt 3 kap. 4 b § i den upphävda lagen (1962:381) om allmän försäkring i dess lydelse före den 1 juli 2010 gälla de första sju dagarna i en sjukperiod.

Regeringen beslutade den 30 mars 2006 att tillkalla en särskild utredare, biträdd av en referensgrupp med företrädare för riksdagspartierna, med uppdrag att se över företagarnas försäkringsvillkor i trygghetssystemen (dir. 2006:37). Den 14 december 2006 beslutade regeringen i tilläggsdirektiv (dir. 2006:129) att utredaren skulle kartlägga hur mycket företagen betalar in till trygghetssystemen i förhållande till vilken ersättning som betalas ut. Den 22 november 2007 beslutade regeringen i tilläggsdirektiv (dir. 2007:156) att utredaren, utöver tidigare beslutade uppdrag, skulle lämna förslag på hur sjukförsäkringen för företagare bättre kan anpassas till företagarnas behov och möjlighet att vara täckta av försäkringen. Utredningen lämnade betänkandet Trygghetssystemen för företagare (SOU 2008:89) i oktober 2008. I *bilaga 1* återfinns en sammanfattning av betänkandet och i *bilaga 2* dess lagförslag. Betänkandet remitterades i oktober 2008. En förteckning över remissinstanserna som avgett yttrande finns i *bilaga 3*. En sammanställning av remissyttrandena finns tillgänglig i Näringsdepartementet (dnr N2008/6738/ENT).

I budgetpropositionen för 2010 (prop. 2009/10:1) aviserade regeringen, med utgångspunkt i betänkandet Trygghetssystemen för företagare, ett antal åtgärder för att stärka tryggheten för företagare. De aviserade förslagen syftar bland annat till att öka valfriheten för företagare samt till att förtydliga och förenkla regelverket.

Inom sjukförsäkringssystemet aviserade regeringen minskade egenavgifter till följd av en grundläggande karenstid på sju dagar samt förbättrade möjligheter för egenföretagare av välja karenstid. Regeringen aviserade också att den som startar enskild näringsverksamhet eller ett handelsbolag under ett uppbyggnadsskede på 24 månader bör få rätt till sjukpenninggrundade inkomst (SGI) motsvarande vad en anställd skulle få för ett liknande arbete. Vidare aviserades ett slopande av den regel som begränsar egenföretagares SGI till motsvarande högst vad en anställd skulle ha haft. Inom föräldraförsäkringen aviserades en ökad ersättning per dag för tillfällig föräldrapenning för egenföretagare.

På arbetsmarknadsområdet aviserade regeringen att regelverket ska förtydligas och att företagarnas skydd i arbetslöshetsförsäkringen ska stärkas. Företagarbegreppet i arbetslöshetsförsäkringen bör kopplas till inkomstskattelagen. Vidare aviserades att möjligheterna till tillfälligt uppehåll i näringsverksamhet bör utökas och att reglerna för sammanläggning av inkomster från näringsverksamhet och anställning bör förtydligas. En företagare som lägger ner företaget inom 24 månader efter start bör, om det är mer förmånligt, kunna få sin arbetslöshetsersättning baserad på inkomster av tidigare anställning. Vidare bör skyddet stärkas för personer som fortsätter att driva företag även när lönsamheten försämras, genom att arbetslöshetsersättningen baseras på den senaste taxeringen eller, om det är mer förmånligt, på de två år som föregår inkomståret i den senaste taxeringen. Den som bedrivit näringsverksamhet vid sidan om en heltidsanställning eller heltidsföretagande bör kunna få denna sidoverksamhet bedömd som bisyssla, oavsett hur stora inkomster den genererat. Inkomsterna från sidoverksamheten som

överstiger ett visst angivet belopp bör däremot, precis som i dag, avräknas. Regeringen aviserade även att Arbetsmiljöverket bör ges i uppdrag att i samråd med Försäkringskassan utreda havandeskapspenning på grund av risker i arbetsmiljön för egenföretagare.

Ovanstående förslag avser företagarnas egna socialförsäkringsskydd. Utöver detta aviserade regeringen i budgetpropositionen för 2010 ett generellt högkostnadsskydd för sjuklönekostnader, omfattande alla arbetsgivare. Det innebär att arbetsgivare bör få ersättning vid särskilt höga sjuklönekostnader.

Några av förslagen i denna proposition avviker från förslagen i betänkandet Trygghetssystemen för företagare. Förslagen har redovisats i promemorian Sjukpenninggrundande inkomst, karenstider och egenavgifter för egenföretagare (dnr N2008/6738/ENT), vilken remitterades i december 2009. I *bilaga 4* återfinns en sammanfattning av promemorian och i *bilaga 5* dess lagförslag. En förteckning över remissinstanserna som avgett yttrande finns i *bilaga 6*. En sammanställning av remissyttrandena finns tillgänglig i Näringsdepartementet (dnr N2008/6738/ENT).

Lagrådet

I propositionen lämnas bl.a. ett förslag till ändring i lagen (1991:1047) om sjuklön, som avser högkostnadsskyddet. Lagförslaget är av sådan karaktär att Lagrådets yttrande borde inhämtas. Lagrådet har dock tidigare yttrat sig över ett lagförslag som överensstämmer med det nu lämnade lagförslaget (prop. 2002/03:100, bet. 2002/03:FiU21, rskr 2002/03:235). Lagrådets yttrande över förslaget godtogs, såvitt nu är ifråga, i sin helhet. Bestämmelserna om högkostnadsskyddet gällde under tiden 1 mars 2004 – 1 januari 2005. Regeringens nu framlagda förslag ligger helt i linje med Lagrådets tidigare yttrande i frågan. Mot denna bakgrund får det nu framlagda förslaget anses vara av sådan beskaffenhet att Lagrådets hörande skulle sakna betydelse.

I propositionen föreslås ändringar i lagen (1962:381) om allmän försäkring, lagen (1988:1465) om ersättning och ledighet för närståendevård, lagen (1989:225) om ersättning till smittbärare, lagen (1997:238) om arbetslöshetsförsäkring, socialförsäkringsbalken och lagen (2010:111) om införande av socialförsäkringsbalken. Dessa faller inte inom Lagrådets granskningsområde.

Förslaget till ändring i socialavgiftslagen (2000:980) är av sådan enkel beskaffenhet att Lagrådets hörande skulle sakna betydelse.

4 Trygghet för företagare

Utgångspunkten för det statliga åtagandet med gemensamma trygghetssystem är att det finns klara välfärdsvinster med att samtliga invånare har ett gott försäkringsskydd mot inkomstbortfall vid arbetslöshet, sjukdom, föräldraledighet m.m. De allmänna försäkringarna svarar för en betydande andel av den offentliga sektorns utgifter. Den framtida

Det finns ett positivt samband mellan entreprenörskap, näringslivsdynamik och ekonomisk tillväxt. Den ekonomiska utvecklingen i Sverige bestäms av produktivitetstillväxten och utvecklingen av antalet arbetade timmar. En del av produktivitetstillväxten beror på möjligheterna till nyföretagande, företagstillväxt, företags överlevnad samt frigörelse och omallokering av resurser. Därutöver är stabila offentliga finanser centralt. Regeringen avser därför fortsätta den nuvarande inriktningen på näringspolitiken som syftar till att skapa ett företagsklimat i världsklass, vilket medför att förutsättningarna för tillväxt i såväl nya som befintliga företag förbättras.

Det här kapitlet inleds med en kort redogörelse för vilken betydelse trygghetssystemen har för företagsklimatet och för valet mellan anställning och företagande, för etablerade företagare samt för företags utveckling och tillväxt (avsnitt 4.1). Kapitlet avslutas med en beskrivning av hur företagandet har utvecklats i Sverige det senaste decenniet och ser ut i dag (avsnitt 4.2).

4.1 Trygghet har betydelse för företagande

Många faktorer i ett samhälle har betydelse för individers val och incitament att bli företagare, liksom för företagares vilja och incitament att låta sitt företag utvecklas, växa och anställa. Makroekonomisk stabilitet, goda ramvillkor för företagande och näringspolitiska insatser är alla nödvändiga delar av ett gott företagsklimat.

Många utgiftsområden vid sidan om näringspolitiken har betydelse för företagsklimatet. De sociala trygghetssystemen hör till flera utgiftsområden eftersom arbetslöshets-, sjuk- och föräldraförsäkringen omfattas. Dessa utgiftsområden kan betraktas som en del av företagsklimatet eftersom de har betydelse för de beslut som individer och företag fattar. De sociala trygghetssystemens utformning kan påverka individers val mellan att vara anställd eller företagare och etablerade företagares val mellan att fortsätta vara företagare eller ej. Utformningen av de sociala trygghetssystemen påverkar också företags beslut att anställa.

Ungas¹ inställning till och kunskaper om företagande undersöks i en återkommande studie, Entreprenörskapsbarometern², som Tillväxtverket låter genomföra. Undersökningen visar att intresset för att starta företag generellt sett är stort bland unga i Sverige. Intresset är dock något lägre bland kvinnor än bland män. Enligt undersökningen har trygghet betydelse för en del individer i valet mellan anställning och företagande. En del förknippar företagande med mindre trygghet jämfört med anställning och kan därför inte tänka sig att bli företagare.

¹ 18-30 år

² Undersökningen besvarades år 2008 av drygt 8 000 unga i åldern 18 till 30 år, vilket motsvarar en svarsfrekvens på ca 70 procent.

De vanligaste skälen till att unga kvinnor och män inte kan tänka sig att bli företagare är att de saknar intresse av att driva företag, att företagande tar för mycket tid och engagemang och att det är många och krångliga regler att följa som företagare. Entreprenörskapsbarometern visar också att den ekonomiska osäkerheten och den minskade tryggheten som är förknippad med företagande avskräcker kvinnor i större utsträckning än män från att bli företagare. Detta gäller inte bara den unga delen av befolkningen, utan framgår även av 2004 års Entreprenörskapsbarometer som omfattade hela befolkningen (18–70 år).

Trygghet kan också ha betydelse för etablerade företagares val att fortsätta som företagare eller ej. Etablerade företagare anser att de har mindre trygghet jämfört med anställda med avseende på ekonomisk trygghet vid sjukdom, arbetslöshet m.m. Det visar Tillväxtverkets undersökning Företagens villkor och verklighet år 2008.³ Majoriteten av småföretagarna, 78 procent, svarade att det är sämre att vara företagare än anställd. Endast 6 procent anser att det är bättre att vara företagare och 12 procent att det är likvärdigt att vara företagare och anställd med avseende på ekonomisk trygghet vid sjukdom, arbetslöshet m.m. Män och kvinnor som driver företag har ungefär samma uppfattning i frågan.

Av Företagens villkor och verklighet år 2008 framgår även att många småföretagare upplever att rådande sjuklönerregler utgör ett stort hinder för företagets utveckling och tillväxt.

4.2 Företagandet i Sverige – en överblick

4.2.1 Nyföretagandet ökar i Sverige

Nyföretagandet⁴ har ökat i Sverige de senaste åren. Från att ha legat ganska stabilt på en nivå kring 36 000 nya företag årligen under perioden 1996 till 2003, har nyföretagandet passerat 50 000 nya företag de senaste tre åren. Den kraftiga ökningen som ägde rum år 2007 kan till stor del förklaras av en omläggning av statistiken.⁵

Ungefär var tredje nyföretagare är kvinna, var sjätte har utländsk bakgrund och var fjärde är 30 år eller yngre. Nyföretagandet har ökat något mer bland kvinnor än bland män under det senaste decenniet.

Över hälften av de nya företagen startas som en sidoverksamhet. År 2008 hade 53 procent av nyföretagarna en annan sysselsättning vid sidan om företaget, vilket är en svag ökning jämfört med tidigare år. De flesta hade en anställning vid sidan om företaget och en mindre del drev ett annat företag. Detta avspeglas i att majoriteten av de nya företagen

³ Undersökningen besvarades av drygt 18 000 småföretag med upp till 50 anställda och en omsättning över 200 000 kr. Svarsfrekvensen var ca 71 procent. Undersökningen besvarades av personer som driver enskild firma, handelsbolag och aktiebolag.

⁴ Detta avsnitt bygger på den officiella statistiken över nystartade företag som Myndigheten för tillväxtpolitiska utvärderingar och analyser (Tillväxtanalys) svarar för.

⁵ Fr.o.m. år 2007 genomförs undersökningen som ligger till grund för statistiken på ett annat sätt, vilket medfört att fler kortlivade företag som avvecklas under året inkluderas. Dessutom inkluderas även branschgrupperna ”jordbruk, skogsbruk och fiske” och ”fastighetstjänster” samt fler juridiska former än tidigare. Vidare har den tidigare åldersbegränsningen gällande innehavare av enskilda firmor slopats.

startas som enskild firma. År 2008 startades 66 procent av de nya företagen som enskild firma, 9 procent som handels- eller kommanditbolag och 24 procent som aktiebolag.

Prop. 2009/10:120

4.2.2 Antalet företagare ökar svagt i Sverige

De senaste årens ökning av antalet nystartade företag har inte följts åt av en motsvarande ökning av antalet företagare i Sverige⁶. Antalet företagare låg stabilt omkring 300 000 personer under perioden 1993 till 2003. År 2004 skedde en omläggning av statistiken,⁷ vilket innebar att antalet företagare ökade till 380 000. En svag ökning av antalet företagare ägde rum åren 2005–2008, vilket resulterade i att antalet företagare uppgick till drygt 400 000 år 2008.

Kvinnor är underrepresenterade bland företagarna. Endast 29 procent av företagarna är kvinnor, vilket kan jämföras med 50 procent av de anställda på arbetsmarknaden. Könsfördelningen är jämnare bland de yngsta företagarna och blir skevare med stigande ålder.

Företagare är i genomsnitt äldre än anställda på arbetsmarknaden. Endast 6 procent av företagarna är under 30 år, vilket kan jämföras med 20 procent av de anställda. Över hälften av alla företagare är mellan 40 och 59 år och var femte är över 60 år. De anställda återfinns främst i åldersintervallet 30–49 år och endast en av nio anställda är 60 år eller äldre.

Företagare väljer oftast att bedriva sin näringsverksamhet i enskild firma, handelsbolag eller aktiebolag. Personer som driver enskild firma eller handelsbolag brukar gemensamt omnämnas egenföretagare. Omkring två av tre företagare var egenföretagare och knappt en tredjedel var företagare i eget aktiebolag under perioden 1993 till 2008. Totalt sett har andelen företagare i eget aktiebolag minskat till förmån för antalet egenföretagare. I siffror var 254 000 egenföretagare och 148 000 företagare i eget aktiebolag år 2008. År 2008 var 74 procent av de företagande kvinnorna och 59 procent av de företagande männen egenföretagare. Det innebär att 26 procent av kvinnorna och 41 procent av männen var företagare i eget aktiebolag.

4.2.3 Företagandet i Sverige jämfört med i andra länder

Nyföretagandets omfattning i Sverige jämfört med i andra länder beror i hög grad på om antalet nya företag relateras till befolkningen eller företagsstocken. Statistik från Eurostat visar att Sverige ligger i mitten av EU-länderna när nyföretagandet relateras till befolkningen. Sverige har däremot bland det lägsta nyföretagandet i Europa när antalet nya företag

⁶ Detta avsnitt bygger på Registerbaserad arbetsmarknadsstatistik (RAMS) från Statistiska Centralbyrån (SCB).

⁷SCB bytte källa för att identifiera företagare fr.o.m. år 2004. Den nya källan innebär att även verksamheter med underskott inkluderas vid klassificering av sysselsatta företagare. En jämförelse av de två definitionerna avseende år 2003 visar att den nya definitionen medförde att antalet företagare ökade med drygt 58 000.

relateras till företagsstocken, vilket delvis beror på att Sverige har ett stort antal företag i relation till befolkningen.

I Sverige är företagandelen drygt fem procent bland kvinnor, vilket kan jämföras med genomsnittet på knappt tio procent för EU27. Företagarandelen för män i Sverige är knappt 14 procent, vilket kan jämföras med drygt 18 procent i genomsnitt i EU27. Andelen företagare i Sverige är alltså lägre än EU-genomsnittet för såväl kvinnor som män. Avståndet till EU-genomsnittet är dock större bland svenska kvinnor än bland svenska män.⁸

Eurostat har jämfört små-, medelstora och stora företags bidrag till sysselsättningen i de 25 länderna som var medlemmar i EU åren 2002 och 2008. Små och medelstora företag stod tillsammans för knappt 64 procent av sysselsättningen i Sverige år 2008, vilket var strax under EU-genomsnittet på drygt 67 procent. Jämfört med år 2002 har svenska små och medelstora företags betydelse för sysselsättningen ökat.

5 Gällande rätt

5.1 Nuvarande regler inom sjukförsäkringen och den tillfälliga föräldrapenningen

Sjuk- och föräldraförsäkringen omfattar såväl egenföretagare som arbetstagare. Försäkringarna är dock olika för företagare med aktiebolag och egenföretagare som driver egen verksamhet i form av t.ex. enskild firma eller handelsbolag. En företagare som bedriver verksamhet i aktiebolagsform (fämansbolag) betraktas nämligen som arbetstagare, inkomsterna behandlas skatterättsligt som inkomst av tjänst varför bolaget betalar arbetsgivaravgifter och företagaren omfattas av de socialförsäkringsregler som gäller för anställda. En egenföretagare har däremot inkomst av näringsverksamhet, betalar själv sina egenavgifter och omfattas av de socialförsäkringsregler som gäller för personer som har inkomst av annat förvärvsarbete (än anställning). Socialförsäkringsrättsligt finns det därför i vissa avseenden stora skillnader mellan dessa grupper, t.ex. kan egenföretagare välja mellan olika karenstider och endast arbetstagare omfattas av reglerna om sjuklön under de första 14 dagarna i en sjukperiod. Gemensamt för både arbetstagare och egenföretagare är att en sjukpenninggrundande inkomst (SGI) måste fastställas i samband med att dagersättningar ska betalas ut, t.ex. i form av sjukpenning eller tillfällig föräldrapenning. Reglerna om hur SGI fastställs och hur dagersättningar därefter beräknas skiljer sig dock åt i olika avseenden. För arbetsgivare finns dessutom särskilda regler i form av en försäkring mot kostnader för sjuklön.

Nedan redovisas kortfattat de olika regelsystem som gäller för arbetstagare och egenföretagare.

⁸ Nutek (2009) Årsbok 2009

Enligt lagen (1962:381) om allmän försäkring, är den sjukpenninggrundande inkomsten (SGI) den årliga inkomst i pengar som en försäkrad kan antas komma att tills vidare få för eget arbete här i landet, antingen som arbetstagare i allmän eller enskild tjänst eller på annan grund. För rätt till sjukpenning krävs att SGI uppgår till minst 24 procent av prisbasbeloppet. Vid beräkning av SGI bortses från sådan inkomst av anställning och annat förvärvsarbete som överstiger sju och en halv gånger det för året gällande prisbasbeloppet. Inom föräldrapenningen bortses från inkomster som överstiger tio prisbasbelopp.

SGI ligger främst till grund för beräkningen av dagersättningar, dvs. förmåner som enligt den arbetsbaserade försäkringen betalas ut per dag i form av t.ex. sjukpenning, föräldrapenning och tillfällig föräldrapenning. SGI har dessutom betydelse för bestämmande av livränta enligt lagen (1976:380) om arbetskadeförsäkring. Vid beräkning av dagersättningar ska SGI multipliceras med faktorn 0,97.

Som egenföretagare räknas i sjuk- och föräldraförsäkringen den som driver egen verksamhet i form av t.ex. enskild firma eller handelsbolag. En egenföretagare har möjlighet att anmäla en karenstid om 3 eller 30 dagar, vilket påverkar sjukförsäkringsavgiften i egenavgifterna. I annat fall gäller vid sjukdom den vanliga regeln om en karenstid. De som startar verksamhet i aktiebolagsform (fämansbolag) är formellt sett anställda i aktiebolaget och omfattas därmed av samma regler som gäller för anställda.

För en egenföretagare bestäms SGI utifrån näringsverksamhetens beräknade skatterättsliga nettointäkt. Med nettointäkt avses företagets resultat efter avdrag för kostnader, eventuella avsättningar och avgifter, men före skatteavdrag. Det finns dock en begränsning eftersom inkomsterna inte får beräknas högre än skälig lön för liknande arbete för annans räkning, den s.k. jämförelseinkomsten.

När det gäller SGI för egenföretagare finns möjlighet att omfattas av regler om s.k. uppbyggnadsskede. Det innebär att när en person startar egen verksamhet har Försäkringskassan möjlighet att under verksamhetens uppbyggnadsskede fastställa en fiktiv SGI baserad på den s.k. jämförelseinkomsten. Stark skuldbelastning, ändrade förvärvsförhållanden, tillfälliga förluster eller t.ex. sjukdom är ytterligare omständigheter som kan medge att den skatterättsliga nettointäkten frångås under en viss tid.

I de fall en försäkrad har inkomster från olika arbetsgivare och också inkomster av egen verksamhet läggs inkomsterna samman. I samband med att ersättning ska utges ska i första hand inkomst av annat förvärvsarbete undantas om den sammanlagda inkomstnivån överstiger inkomst-taket.

Om den försäkrade inte längre har någon inkomst av arbete ska han eller hon som regel inte längre omfattas av sjukpenningförsäkringen. Reglerna om SGI-skyddad tid utgör avsteg från denna huvudregel och innebär att en försäkrad i vissa skyddsvärda situationer, t.ex. vid arbetslöshet och föräldraledighet, får behålla sin SGI även om han eller hon inte längre förvärvsarbetar.

Sedan år 1992 utges vid korta sjukfall sjuklön, enligt lagen (1991:1047) om sjuklön, i stället för sjukpenning till de flesta arbetstagare. Från och med den andra till och med den fjortonde dagen av varje sjukperiod (sjuklöneperioden) får arbetstagaren behålla 80 procent av den lön och andra anställningsförmåner som skulle ha utbetalats om han eller hon fullgjort sina arbetsuppgifter. För den första dagen i sjuklöneperioden (karensdagen) betalas ingen ersättning.

Om en ny sjukperiod börjar inom fem kalenderdagar från det att en tidigare sjukperiod avslutats ska den betraktas som en fortsättning på den tidigare sjuklöneperioden när det gäller karensdag och avgränsningen av sjuklöneperioden.

Arbetstagarens rätt till sjuklön gäller från och med den första dagen av anställningstiden. Den som är anställd kortare tid än en månad har dock rätt till sjuklön bara om vissa kvalifikationsvillkor är uppfyllda. Uppdragstagare och egenföretagare omfattas inte av sjuklönesystemet.

Lagen om sjuklön är tvingande till arbetstagarens förmån. Från vissa av lagens regler får dock avvikelser göras genom kollektivavtal som på arbetstagar sidan slutits eller godkänts av en sådan central arbetstagarorganisation som avses i lagen (1976:580) om medbestämmande i arbetslivet. Bland annat får den närmare beräkningen av lön och andra anställningsformer ske utifrån bransch- och arbetsanpassade avtalsbestämmelser. Någon principiell avvikelse från lagens sjuklönenivåer är dock inte avsedd.

Företag med få anställda har möjlighet att försäkra sig hos Försäkringskassan mot sjuklönekostnader avseende tid från och med den tredje ersättningsdagen. Rätt att teckna en sådan försäkring har arbetsgivare vars sammanlagda lönekostnader under ett kalenderår – efter avdrag för sociala avgifter – inte beräknas överstiga summan av 130 gånger det för respektive år gällande prisbasbeloppet.

5.1.3 Sjukpenning

Sjukpenningförsäkringen regleras i lagen (1962:381) om allmän försäkring. Från och med den 1 juli 2008 gäller en rehabiliteringskedja med fasta tidpunkter för prövning av arbetsförmågan. Under de första 90 dagarna i en sjukperiod ska Försäkringskassan bedöma om den försäkrade har förmåga att klara sitt vanliga arbete eller annat lämpligt arbete som arbetsgivaren tillfälligt erbjuder. Från och med dag 91 i en sjukperiod innebär prövningen av rätten till sjukpenning att Försäkringskassan även ska beakta om den försäkrade kan utföra något annat arbete hos arbetsgivaren. Om Försäkringskassan begär det ska den försäkrade då lämna ett utlåtande från sin arbetsgivare. Från och med den 181:a dagen i en sjukperiod ska dessutom bedömas om den försäkrade kan försörja sig själv genom förvärvsarbete på den reguljära arbetsmarknaden i övrigt eller genom annat lämpligt arbete som är tillgängligt för den försäkrade. En sådan förmåga ska dock inte beaktas om det finns särskilda skäl mot det eller om det i annat fall kan anses oskäligt.

De nya reglerna innebär vidare att sjukpenning med ersättningsnivån 80 procent i regel endast ska utbetalas under 364 dagar inom en ramtid av 450 dagar. Personer som fått sjukpenning med ersättningsnivån 80 procent under maximalt antal dagar kan efter skriftlig ansökan beviljas förlängd sjukpenning. Förlängd sjukpenning betalas ut med ersättningsnivån 75 procent, under som regel högst 550 dagar.

Den slutliga ersättningens storlek i varje enskilt ersättningsfall påverkas dock även av reglerna om hur sjukpenning beräknas. *Tim-/dagberäknad sjukpenning* ges ut för de första 14 dagarna i sjukperioder där sjuklön inte är aktuell. Ersättningen beräknas på den del av SGI:n som helt eller delvis grundas på inkomst av anställning och bygger på att en årlig arbetstid beräknas för den försäkrade. Denna årliga arbetstid är den ordinarie tid som den försäkrade beräknas utföra förvärvsarbete mätt i timmar per år. Den årliga arbetstiden kan också schablonberäknas och anges i dagar. *Timberäknad sjukpenning* utges till dem som förlorar lön per timme och utgörs av SGI:n delad med årsarbetstiden i timmar. *Dagberäknad sjukpenning* utgörs av SGI:n delad med årsarbetstiden i dagar. Ersättningen utges enbart för de dagar då den försäkrade avstår från förvärvsarbete. Tim-/dagberäknad ersättning beräknas, förutom för sjukpenning under de första 14 dagarna i sjukfallen, även för tillfällig föräldrapenning, närståendepenning samt när sjukpenning utges beräknad på s.k. studietids-SGI.

Kalenderdagberäknad sjukpenning betalas för samtliga ersättningsfall som varar mer än 14 dagar och utgörs av SGI delad med 365. Till den som har en SGI av annat förvärvsarbete än anställning, främst egenföretagare, och som inte valt karenstid samt till arbetslösa utges kalenderdagsberäknad sjukpenning från ersättningsperiodens början, med undantag för karensdagen.

5.1.4 Särskilt om sjukpenninggrundande inkomst för egenföretagare i samband med uppbyggnadsskede m.m.

Nedan hänvisas i vissa fall till Riksförsäkringsverkets föreskrifter och allmänna råd. Den 1 januari 2005 inrättades den nya myndigheten Försäkringskassan, som ersatte Riksförsäkringsverket (RFV) och de allmänna försäkringskassorna. Föreskrifter m.m. som beslutats av Riksförsäkringsverket gäller dock även efter Försäkringskassans inrättande och i rubriker till sådana föreskrifter m.m., som beslutats av Riksförsäkringsverket, kvarstår det tidigare myndighetsnamnet.

Beräkning av sjukpenninggrundande inkomst under ett uppbyggnadsskede

En person som driver en egen näringsverksamhet som är i ett uppbyggnadsskede kan, enligt 5 § i Riksförsäkringsverkets föreskrifter (RFFS 1998:12) om sjukpenninggrundande inkomst, få sin SGI beslutad till ett högre belopp än den skatterättsliga nettointäkten. Försäkringskassan har således möjlighet att under verksamhetens uppbyggnadsskede beräkna en fiktiv SGI baserad på det som högst motsvarar skälig avlöning för liknande arbete för annans räkning, s.k. jämförelseinkomst.

Enligt Riksförsäkringsverkets allmänna råd (2002:2) om sjukpenninggrundande inkomst och årsarbetstid (RAR 2002:2) bör SGI fastställas till den jämförelseinkomst som avses i 3 kap. 2 § tredje stycket lagen (1962:381) om allmän försäkring. Jämförelseinkomsten ska motsvara den försäkrades faktiska arbetsinsats i den egna verksamheten. Under ett uppbyggnadsskede motsvarar SGI därför den SGI som kan komma att beräknas när företaget är uppbyggt. Om det inte finns underlag som visar att nettointäkten efter uppbyggnadsskedet kommer att motsvara vad en liknande anställd som arbetar i samma omfattning har i lön, följer att SGI beräknas till jämförelseinkomsten för en heltidsanställd. Förutsättningen är dock att det är sannolikt att nettointäkten, efter uppbyggnadsskedet, kommer att uppgå till en sådan jämförelseinkomst (RAR 2002:2).

Försäkringskassan har således möjlighet att under en period låta egenföretagare ha en fiktiv inkomst som grund för sin SGI. Bestämmelsen om SGI under t.ex. uppbyggnadsskede innebär att en person inte ska ha en sämre försäkringssituation än om verksamheten vore uppbyggd och därmed skulle uppvisa ”normala” nettointäkter. Utgångspunkten är därför att SGI under uppbyggnadsskede, så långt det är möjligt, ska motsvara den SGI som kommer att kunna fastställas när företaget är uppbyggt. Varken i bestämmelserna i lagen om allmän försäkring eller i Försäkringskassans föreskrifter (RFFS 1998:12) finns dock närmare reglerat hur SGI ska beräknas under ett uppbyggnadsskede.

Uppbyggnadsskedets längd

Hur lång tid en egenföretagare som längst kan anses befinna sig i ett uppbyggnadsskede är inte närmare reglerat. Det finns domar i högsta instans, men inget principavgörande. Tanken bakom bestämmelsen om uppbyggnadsskede har inte varit att tillämpa regeln på varje nystartat företag. Sjukpenningkommittén har i sitt betänkande Egenföretagares sjukpenning, m.m. (SOU 1983:48) uttalat bland annat att bedömningen av hur länge en rörelse kan anses vara under uppbyggnad inte bör låsas till ett bestämt antal år. Bedömningen av om ett företag kan anses vara under uppbyggnad ska därför göras med hänsyn till de faktiska omständigheterna i det enskilda fallet. Olika företag har skilda förutsättningar och deras eventuella uppbyggnadsskede blir därför olika långt. Rörelsens art och omsättningens storlek, längden av innehavet, samt omfattningen och inriktningen på gjorda investeringar är exempel på omständigheter av betydelse för bedömningen. Eftersom Försäkringskassan ska ta ställning till en persons SGI varje gång personen begär ersättning är det inte, enligt nuvarande lagstiftning, möjligt att i förväg fastställa den tidsperiod under vilken ett uppbyggnadsskede ska pågå. Uppbyggnadsskedet bör dock enligt RAR 2002:2 bedömas från och med tidpunkten då en verksamhet övertogs eller startades, oberoende av om aktivitetsstöd vid start av näringsverksamhet utbetalats eller inte.

Särskilda regler om beräkning av SGI för egenföretagare kan också tillämpas om andra särskilda skäl föreligger, såsom stark skuldbelastning, ändrade förvärvsförhållanden eller tillfälliga förluster.

Stark skuldbelastning kan öka räntekostnaderna och leda till att den skatterättsliga nettointäkten blir lägre. Stark skuldbelastning kan förekomma både under ett företags uppbyggnadsskede och vid andra tillfällen. Stark skuldbelastning är, liksom uppbyggnadsskedet, en omständighet som kan medge att den skatterättsliga nettointäkten som utgångspunkt för SGI frångås under en viss tid. Förarbeten och praxis ger ingen ledning för hur lång tid Försäkringskassan kan ta hänsyn till en stark skuldbelastning.

Ändrade förvärvsförhållanden

Begreppet ändrade förvärvsförhållanden har inte närmare förtydligats i förarbeten eller praxis. Sjukpenningkommittén använde dock begreppet ”ändrad produktionsinriktning” som synonym. För att kunna åberopa ändrade förvärvsförhållanden som anledning till att SGI ska beräknas högre än den skatterättsliga nettointäkten, bör en tydlig förändring av produktionsinriktningen således ha ägt rum.

Tillfälliga förluster

Begreppet tillfälliga förluster kan avse hela rörelsen eller del därav. Vid bedömning av om nettointäkten under en följd av år understigit jämförelseinkomsten, och vid beräkningen av SGI, bör bortses från inkomstår som inneburit en tillfällig förlust.

SGI efter uppbyggnadsskede

När egenföretagarens verksamhet inte längre befinner sig i ett uppbyggnadsskede, är utgångspunkten den att en ny SGI ska beräknas som motsvarar inkomstsituationen efter uppbyggnadsskedet. Det har i praxis slagits fast att sedan uppbyggnadsskedet upphört får SGI – om det i övrigt finns förutsättningar för att beräkna SGI med ledning av de tre senaste årens taxeringar – bestämmas med ledning av taxerade inkomster under uppbyggnadsskedet.

5.1.5 Särskilt om reglerna för karenstid

En försäkrad med inkomst av annat förvärvsarbete, dvs. främst egenföretagare, har möjlighet att anmäla karenstid om tre eller 30 dagar till Försäkringskassan. Den som inte valt karenstid omfattas av den grundläggande karenstiden om en dag.

Anmälan om längre respektive kortare karenstid kan göras löpande under året för den som har inkomst av annat förvärvsarbete. Den valda karenstiden påverkar sjukförsäkringsavgiften i egenavgifterna. Väljer den försäkrade en lång karenstid blir avgiften lägre och omvänt.

Enligt 3 kap. 11 § lagen (1962:381) om allmän försäkring, kan den som har valt karenstid på tre eller 30 dagar byta till försäkring med

kortare karenstid eller utan karenstid, dock endast så länge man inte har fyllt 55 år. Ändringen blir gällande fjorton dagar efter den dag begäran om ändring gjordes hos Försäkringskassan.

Ändringen får dock inte tillämpas på sjukdom som inträffat innan ändringen blivit gällande. En sjukdom bör anses som ny om den försäkrade trots viss tidigare inträffad sjukdom därefter varit arbetsför i två år. Om den försäkrade insjuknar under tvåårsperioden bör den nya sjukdomen anses ha ett samband med tidigare inträffad sjukdom endast om sambandet är uppenbart (prop. 1984/85:78, s. 103).

Om en sjukperiod börjar inom tjugo dagar efter föregående sjukperiods slut ska de båda perioderna anses som en sjukperiod vid beräkning av den valda karenstiden. En egenföretagare med karenstid på tre eller 30 dagar får alltså räkna av karenstid från föregående sjukperiod om han eller hon blir sjuk på nytt inom 20 dagar.

5.1.6 Tillfällig föräldrapenning

Den tillfälliga föräldrapenningen ger möjlighet för föräldrar att få ersättning när de behöver avstå från förvärvsarbete för att vårda barn, i huvudsak vid barns sjukdom. Rätt till tillfällig föräldrapenning föreligger inte för lediga dagar eller dagar med semester. Tillfällig föräldrapenning kan betalas ut under högst 60 dagar per barn och år vid bland annat barns sjukdom eller smitta eller vid ordinarie vårdares sjukdom eller smitta. När de 60 dagarna är uttagna kan tillfällig föräldrapenning betalas ut under ytterligare 60 dagar per barn och år, men då endast vid barns sjukdom. De grundläggande villkoren för rätt till tillfällig föräldrapenning är att föräldern har behövt avstå från arbete för vård av barnet. Rätten till tillfällig föräldrapenning bedöms lika för anställda och försäkrade med inkomst av annat förvärvsarbete, främst egenföretagare. Däremot skiljer sig beräkningen av ersättning per dag mellan anställda och egenföretagare. En anställds årsinkomst delas med de timmar eller dagar som han eller hon arbetar per år medan en egenföretagares årsinkomst alltid delas med 365, s.k. kalenderdagsberäknad ersättning. Ett undantag från ovanstående beräkning av tillfällig föräldrapenning är när en förälder önskar byta ut sin föräldrapenning, havandeskapspenning eller rehabiliteringspenning mot tillfällig föräldrapenning. I ett sådant fall delas förälderns årsinkomst alltid med 365, oavsett om han eller hon är anställd eller egenföretagare.

5.2 Nuvarande regler i arbetslöshetsförsäkringen

Arbetslöshetsförsäkringen omfattar såväl företagare som arbetstagare enligt 1 § lagen (1997:238) om arbetslöshetsförsäkring.

I samma bestämmelse anges att det i 34–37 §§ samma lag finns särskilda bestämmelser som endast gäller för företagare. För att avgöra enligt vilka regler en sökandes ersättningsrätt ska prövas måste man således fastställa om den sökande är att betrakta som arbetstagare eller företagare.

Med företagare avses enligt 34 § lagen om arbetslöshetsförsäkring personer som äger eller är delägare, direkt eller indirekt, i näringsverksamhet som de personligen är verksamma i och som de har ett väsentligt inflytande över.

Begreppet näringsverksamhet är ett skatterättsligt begrepp som definieras i 13 kap. 1 § första stycket inkomstskattelagen (1999:1229). Följande tre kriterier ska vara uppfyllda för att en verksamhet ska anses vara näringsverksamhet: verksamheten ska ha varaktighet, självständighet och ska drivas i vinstsyfte.

5.2.2 Företagares arbetslöshet*Verksamhet som upphört annat än tillfälligt*

Huvudregeln i arbetslöshetsförsäkringen är att en företagare ska anses som arbetslös när den personliga verksamheten i rörelsen vid en samlad bedömning kan anses ha upphört annat än tillfälligt, 35 § första stycket lagen om arbetslöshetsförsäkring. Vid bedömning av om den som driver en näringsverksamhet ska anses ha lagt ner sin verksamhet annat än tillfälligt ska en samlad bedömning göras av relevanta förhållanden (se prop. 1996/1997:107 s. 105 f). Normalt krävs att ett inregistrerat företag ska ha avregistrerats och att den som bedrivit näringsverksamheten ska ha avyttrat fast egendom och rörelsetillgångar för att han eller hon ska anses vara arbetslös. I praxis har dock angetts att enstaka omständigheter inte ska vara styrande. Det väsentliga är att det kan konstateras att den sökande står till arbetsmarknadens förfogande utan begränsningar.

Att företagaren inte har upphört att vara registrerad för mervärdesskatt eller att han övergångsvis har kvar sin F-skattsedel har i förarbetena angetts som exempel på sådana enstaka omständigheter som inte ska vara avgörande vid bedömningen. Vidare får en sådan omständighet som att en företagare, som har sin privata bostad på samma fastighet som rörelsen eller i anslutning till denna, bor kvar på näringsfastigheten efter den definitiva nedläggelsen av rörelsen, inte ensamt innebära att arbetslöshetsersättning inte kan lämnas. I förarbeten anges även att det bör vara möjligt för en företagare, t.ex. en lantbrukare som blivit arbetslös, att hyra ut lokaler eller arrendera ut mark. En förutsättning för att tillåta denna verksamhet bör dock vara att företagaren inte tidigare haft sin mark utarrenderad eller sina lokaler uthyrda, utan att han eller hon själv brukat marken i rörelsen.

Tillfälligt upphörande av verksamhet

Även en företagare som endast tillfälligt upphört med sin personliga verksamhet i rörelsen kan anses som arbetslös. Detta gäller under förutsättning att uppehållet i rörelsen inte till någon del är av säsongkaraktär och att någon verksamhet inte bedrivs i rörelsen enligt 35 § andra stycket lagen om arbetslöshetsförsäkring. Under tid som den sökande tillfälligt upphör med verksamheten får ingen verksamhet bedrivas förutom att

vissa skyddsinsatser får vidtas då det t.ex. föreligger en lagstadgad redovisningsskyldighet eller för att förhindra förstörelse av egendom. Möjligheten att kunna få arbetslöshetsersättning under ett tillfälligt avbrott är dock begränsad till en gång per verksamhet.

5.2.3 Rätten till arbetslöshetsersättning

Arbetslöshetsförsäkringen är till sin karaktär en omställningsförsäkring, vilket innebär att den ska ge trygghet under en begränsad tid i händelse av arbetslöshet (se prop. 1996/97:107 s. 83).

Oavsett om sökanden är att anse som arbetstagare eller företagare måste sökanden, för att ha rätt till ersättning vid arbetslöshet, uppfylla det s.k. arbetsvillkoret enligt 12 § lagen om arbetslöshetsförsäkring samt de grundvillkor som anges i 9 § samma lag.

Arbetsvillkoret innebär att den sökande under en ramtid av tolv månader omedelbart före arbetslöshetens inträde ska ha förvärvat arbetat i minst sex månader och då ha utfört arbete under minst 80 timmar per kalendermånad. Arbetsvillkoret kan också uppfyllas genom att den sökande under en ramtid av tolv månader omedelbart före arbetslöshetens inträde förvärvat arbetat i minst 480 timmar under en sammanhängande tid av sex kalendermånader och då ha utfört arbete under minst 50 timmar under var och en av dessa månader. I den mån det behövs för att uppfylla arbetsvillkoret får två månader i totalförvarsplikt eller med föräldrapenning jämföras med förvärvat arbete.

Grundvillkoren syftar främst till att säkerställa att den sökande står till arbetsmarknadens förfogande. Grundvillkoren innebär att den sökande ska vara arbetsför och oförhindrad att åta sig arbete för en arbetsgivares räkning minst tre timmar per arbetsdag och i genomsnitt minst 17 timmar i veckan. Den sökande ska vara beredd att anta erbjudet lämpligt arbete under tid för vilken han eller hon inte anmält hinder som kan godtas av arbetslöshetskassan. Den sökande ska vara anmäld som arbetssökande på Arbetsförmedlingen samt medverka till att en individuell handlingsplan upprättas i samråd med Arbetsförmedlingen. Den sökande ska också aktivt söka och vara beredd att anta lämpligt arbete.

5.2.4 Beräkning av dagsförtjänst för företagare

För företagare finns olika alternativ för att beräkna dagsförtjänsten. Huvudregeln i 37 § lagen om arbetslöshetsförsäkring är att företagares arbetslöshetsersättning beräknas på den genomsnittliga inkomsten under de tre senaste åren före avvecklingsåret.

När verksamheten bedrivits längre tid än tre år ska arbetslöshetskassan, om självdeklaration eller kontrolluppgift för året före avvecklingsåret ännu inte föreligger vid arbetslöshetens inträde, besluta om en preliminärt beräknad dagpenning för företagaren.

För företagare som bedrivit verksamhet kortare tid än tolv månader och som före tiden som företagare haft en varaktig anknytning till arbetsmarknaden som anställd, får normalarbetstiden och normalinkomsten fastställas baserat på anställningen enligt 37 § första stycket lagen om

arbetslöshetsförsäkring. En förutsättning för detta är att företagaren var ersättningsberättigad vid den tidpunkt då han påbörjade verksamheten i företaget. Anställningen ska ligga inom en ramtid av tolv månader omedelbart före sistnämnda tidpunkt.

5.2.5 Särskilt om rätten till arbetslöshetsersättning vid bisyssla och deltidsföretagande

Som tidigare redogjorts för i avsnitt 5.2.2 bedöms en företagare som arbetslös endast då verksamheten lagts vilande eller avvecklats. Det finns dock möjlighet för en sökande som bedriver näringsverksamhet att erhålla arbetslöshetsersättning vid arbetslöshet trots att verksamheten inte lagts vilande eller avvecklats. Detta enligt reglerna om bisyssla i lagen om arbetslöshetsförsäkring och den av arbetslöshetskassorna tillämpade s.k. 17/10-regeln.

Bisyssla

En bisyssla är ett arbete eller ett företagande som har bedrivits jämsides med en heltidsanställning/heltidsföretagande före arbetslösheten och som den sökande har kvar när heltidssysselsättningen upphör utan att det påverkar den sökandes ersättningsrätt.

För att få ett arbete eller ett företag godkänt som bisyssla krävs att den sökande före arbetslöshetens inträde utfört bisysslan under minst tolv månader vid sidan av sitt heltidsarbete. Vidare får bisysslan inte heller, under tolv månadersperioden, ha överstigit ett belopp som motsvarar sex grundbelopp (f.n. 1 920 kr) per vecka. Därutöver så får bisysslan enligt 39 § andra stycket lagen om arbetslöshetsförsäkring inte utvidgas i omfattning (tidsmässigt) under arbetslösheten och inte heller hindra den sökande från att anta ett lämpligt heltidsarbete.

Om inkomsten från bisysslan efter arbetslöshetens inträde överstiger ett belopp som motsvarar sex grundbelopp per vecka ska hela det över-skjutande beloppet dras av från dagpenningen enligt 39 § tredje stycket samma lag.

Om en verksamhet godkänts som bisyssla och personen blir arbetslös får den sökande arbetslöshetsersättning beräknat på det heltidsarbete (arbete eller företagande) som den sökande har haft. Den sökande kan fortsätta med sin bisyssla under arbetslösheten utan att det påverkar ersättningsrätten.

Verksamheten godkänns som deltidsföretag, 17/10-regeln

Det är även möjligt för en person som bedrivit verksamhet i eget företag jämsides med en anställning och förlorat anställningen att vara ersättningsberättigad utan att behöva lägga ner verksamheten, enligt den av arbetslöshetskassorna tillämpade s.k. 17/10-regeln (se prop. 1983/84:126 s. 18).

17/10-regeln är tillämplig när den sökande kombinerat ett begränsat företagande med ett deltidarbete som utgör en anställning. 17/10-regeln

innebär att en verksamhet som bedrivits varaktigt max tio timmar per vecka jämsides med en anställning om minst 17 timmar per vecka kan godkännas som deltidsföretag. Inkomsten från verksamheten får inte överstiga tre gånger högsta dagpenning (f.n. 2 040 kr) per vecka. På samma sätt som bisyssla, får verksamheten inte utökas i tid efter arbetslöshetens inträde.

Den sökande får, om han eller hon bedöms omfattas av 17/10-regeln, ha kvar sitt företag under arbetslösheten. Om en verksamhet godkänns som en s.k. 17/10-verksamhet beräknas arbetslöshetsersättningen på såväl anställningen som företagandet.

Till skillnad från vad som gäller vid bisyssla omfattas en sådan sökande av deltidsbegränsningsregeln i 40 § lagen om arbetslöshetsförsäkring. Detta innebär att för veckor som personen utför eller deklarerar sitt deltidsarbete som företagare lämnas arbetslöshetsersättning under sammanlagt längst 75 ersättningsdagar inom en ersättningsperiod. Därefter har personen endast rätt till återstående ersättningsdagar i perioden om han eller hon skiljer sig från företaget eller lägger det vilande och fortsättningsvis är heltidsarbetslös.

5.3 Nuvarande regler om socialavgifter och allmän löneavgift

Socialavgifter tas ut för finansiering av de sociala trygghetssystemen och utgörs av arbetsgivaravgifter och egenavgifter. Arbetsgivaravgifter betalas i första hand av arbetsgivare medan egenavgifter normalt betalas av egenföretagare, dvs. personer som driver egen verksamhet i form av t.ex. enskild firma eller handelsbolag. Regler om socialavgifter finns i socialavgiftslagen (2000:980).

Sjukförsäkringsavgiften i socialavgifterna är i dag beräknad med hänsyn till att den grundläggande karenstiden inom sjukförsäkringen är en dag. Egenföretagare, och andra som har inkomst av annat förvärvsarbete, har emellertid möjlighet att anmäla en karenstid om tre eller 30 dagar till Försäkringskassan (se ovan avsnitt 5.1.5). Sjukförsäkringsavgiften ska i dessa fall betalas efter en procentsats som beräknas med hänsyn till hur karenstiden bedöms påverka försäkringens utgifter (3 kap. 17 § socialavgiftslagen). Det finns ett bemyndigande för Försäkringskassan att fastställa sjukförsäkringsavgiften för varje sådan karenstid (4 kap. 3 § socialavgiftslagen och 4 § förordningen [1998:562] med vissa bemyndiganden för Försäkringskassan).

Utöver socialavgifter ska, enligt lagen (1994:1920) om allmän löneavgift, ytterligare en avgift på 6,03 procent betalas. Den allmänna löneavgiften debiteras i samband med, och på samma underlag som, socialavgifterna. Lagtekniskt ingår den allmänna löneavgiften varken i arbetsgivaravgifterna eller i egenavgifterna, men eftersom den inte särskiljs i debiteringsförfarandet borde den allmänna uppfattningen vara att den ingår. Arbetsgivaravgifterna uppgår således inkomståret 2010 totalt till 31,42 procent och egenavgifterna maximalt till 29,71 procent.

För inkomståret 2010 tas följande avgifter ut.

<i>Procent</i>	Arbetsgivaravgifter	Egenavgifter *
1. Sjukförsäkringsavgift	5,95	6,78
2. Föräldraförsäkringsavgift	2,20	2,20
3. Ålderspensionsavgift	10,21	10,21
4. Efterlevandepensionsavgift	1,70	1,70
5. Arbetsmarknadsavgift	4,65	2,11
6. Arbets-skadeavgift	0,68	0,68
S:a socialavgifter	25,39	23,68
7. Allmän löneavgift	6,03	6,03
S:a socialavgifter och allmän löneavgift	31,42	29,71

* Sjukförsäkringsavgiften varierar beroende på vald karenstid.

Det finns även regler om nedsättning av socialavgifter för personer under 26 respektive över 65 år. För personer som är födda 1937 eller tidigare uttas inga socialavgifter. Vidare finns det en särskild lag om regionalt avdrag vid avgiftsberäkningen som gäller i vissa angivna kommuner i Norrland och västra Svealand (stödområde A).

För vilka ändamål de olika avgifter som inflyter som socialavgifter ska användas framgår av lagen (2000:981) om fördelning av socialavgifter.

6 Inledande överväganden

6.1 Remissinstansernas generella synpunkter

Betänkandet Trygghetssystemen för företagare (SOU 2008:89) remitterades till 53 instanser, varav 32 myndigheter och 21 organisationer och företag. 46 remissinstanser inkom med yttrande. Dessutom har tio yttranden kommit från organisationer som självmant lämnat in synpunkter på utredningen.

Majoriteten av remissinstanserna välkomnar regeringens översyn av trygghetssystemen för företagare. Samtliga utom två av utredningens förslag får stöd av en majoritet av de remissinstanser som valt att kommentera förslagen. Bland de instanser som ställer sig positiva till huvuddelen av förslagen återfinns företagorganisationerna och flera fackföreningar. Bland de instanser som ställer sig negativa till de flesta förslagen återfinns bland andra *Försäkringskassan*. Ett antal remissinstanser anger vidare att uppdraget att kartlägga hur mycket företagarna betalar in till trygghetssystemen jämfört med vad man får ut är viktigt. Flera remissinstanser framhåller att ambitionen att jämställa företagare som bedriver näringsverksamhet i olika företagsformer är lovvärd.

Flera remissinstanser framhäver att vissa förslag kan ses som avsteg från socialförsäkringens grundprinciper. Det gäller främst förslaget om möjlighet att välja lång karens i sjukförsäkringen, förslaget om att införa ett grundskydd i sjukförsäkringen samt förslaget om att göra det möjligt att erhålla tillfällig föräldrapenning för sjukt barn samtidigt som föräldern arbetar.

Det går en skiljelinje mellan de remissinstanser som anser att ökad valfrihet och flexibla försäkringssystem för företagare är önskvärt och de remissinstanser som ser en fara med att skapa ett system där företagares trygghetssystem på ett väsentligt sätt skiljer sig från anställdas. Till de förra remissinstanserna hör bland andra *Svenskt Näringsliv*, *Företagarna*, *Försäkringsförbundet*, *Näringslivets Regelnämnd* och till de senare *Tjänstemännens Centralorganisation*, *Försäkringskassan*, *Socialstyrelsen* och *Barnombudsmannen*. Några remissinstanser, däribland *Den Nya Valfärden* och *Försäkringsförbundet*, anser att utredningen i högre grad borde ha utrett möjligheten till optout-lösning, dvs. att företagare ska ha möjlighet att ställa sig utanför trygghetssystemen och själva avgöra vilket skydd de behöver och vill betala för. *Nationellt Resurscentrum för kvinnor* framhåller dock att en optout-lösning kan missgynna kvinnor, främst när det gäller föräldraförsäkringen.

Flera remissinstanser påtalar den bristande försäkringsmässigheten, dvs. den bristande kopplingen mellan inbetalda avgifter och utbetalda ersättningar, som råder i trygghetssystemen, däribland *Företagarförbundet*, *Sveriges Akademikers Centralorganisation*, *Svenskt Näringsliv*, *Näringslivets Regelnämnd* och *Sveriges Redovisningskonsulters Förbund*.

Flera instanser anser att utredningen borde ha genomfört bättre konsekvensanalyser på en rad områden, bland annat förslagens konsekvenser för företagandet i Sverige och kvinnor och män som driver företag. *Jämställdhetsombudsmannen* efterfrågar en analys av förslagen utifrån ett jämställdhetsperspektiv och *Barnombudsmannen* anser att det fattas barnkonsekvensanalyser av de förslag som får påverkan på barn. *Socialstyrelsen* påtalar också avsaknaden av en barnkonsekvensanalys och konsekvenser för kvinnor och män ur ett jämställdhetsperspektiv. Andra kommentarer är att en tydligare konsekvensanalys avseende myndigheters kontrollfunktion borde ha genomförts (*Statskontoret*, *Kammarrätten i Jönköping*, *Hovrätten över Skåne och Blekinge*, *Småföretagarnas arbetslöshetskassa*). En annan kommentar är att utredningen antar att förslagen leder till ökat företagande utan att ha gjort en tillräcklig analys av detta (*Statskontoret* och *Institutet för tillväxtpolitiska studier*). *Statskontoret* pekar även på att de sammantagna ekonomiska konsekvenserna av förslagen inte framgår tydligt. *Regelrådet* anser att konsekvensutredningen i betänkandet är bristfällig och avstyrker samtliga förslag. Rådet bedömer att flera av förslagen kommer att medföra ökat uppgiftslämnande för företagen och därmed högre administrativa kostnader. Dessa har dock inte beskrivits närmare i betänkandet och rådet kan därför inte bedöma om de från administrativ synpunkt lämpligaste lösningarna valts och tillstyrker därför inte förslagen. Även andra ekonomiska konsekvenser än rent administrativa är inte tillräckligt belysta enligt Regelrådet. *Näringslivets Regelnämnd* anser däremot att konsekvenserna är väl beskrivna i utredningen för såväl företag som myndigheter.

Försäkringskassan, som administrerar sjuk- och föräldraförsäkringen, framför invändningar mot flertalet förslag i betänkandet som rör det egna ansvarsområdet. *Arbetsförmedlingen*, *Arbetslöshetskassornas samorganisation* och *Inspektionen för arbetslöshetsförsäkringen* stödjer huvuddelen av förslagen inom arbetslöshetsförsäkringen.

Med anledning av den kompletterande promemorian Sjukpenninggrundande inkomst, karenstider och egenavgifter för egenföretagare (N2008/6738/ENT) som sändes ut på remiss den 15 december 2009 har ytterligare remissynpunkter inkommit. Den övervägande delen av de remissinstanser som har yttrat sig är positiva till förslagen eller har inte några synpunkter.

6.2 Regeringens allmänna överväganden

6.2.1 Regeringens förslag kommer att stärka företagsklimatet

Av kapitel 4 framgår att många faktorer i ett samhälle har betydelse för individers val och incitament att bli företagare liksom för företagares vilja och incitament att låta sitt företag utvecklas, växa och anställa. Eftersom trygghetssystemen kan ha betydelse för de beslut som individer och företag fattar utgör de en del av företagsklimatet. Genom att förbättra de sociala trygghetssystemen för företagare och företag kan Sverige komma att få ett ännu bättre företagsklimat och därmed fler och växande företag. Förslagen i denna proposition bidrar därmed till att förverkliga näringspolitikens mål om att stärka den svenska konkurrenskraften och skapa förutsättningar för fler jobb i fler och växande företag, för att därigenom bryta utanförskapet.

6.2.2 Regeringens förslag i korthet

Regeringen föreslår ett antal förändringar för företagare i de sociala trygghetssystemen, dvs. arbetslöshets-, sjuk- och föräldraförsäkringen. Det föreslås även att det för alla arbetsgivare införs ett generellt högkostnadsskydd för sjuklönekostnader.

Förslagen bidrar till större tydlighet och förutsägbarhet i regelverken, ökad likabehandling av företagare och anställda samt ökad valfrihet i sjukförsäkringen för företagare. Regeringen gör bedömningen att de lämnade förslagen kommer att underlätta övergången från anställning till företagande, förbättra etablerade företagares situation samt göra det mindre riskfyllt för företag att anställa.

Förslagen inom sjuk- och föräldraförsäkringen omfattar främst egenföretagare, dvs. personer som driver egen verksamhet i form av t.ex. enskild firma eller handelsbolag. Förslagen inom sjuk- och föräldraförsäkringen omfattar således inte företagare i fåmansbolag. Förslagen inom arbetslöshetsförsäkringen berör däremot alla företagare oavsett företagsform.

6.2.3 Förslag som kommer att underlätta övergången från anställning till företagande

Prop. 2009/10:120

Propositionen innehåller två förslag som kommer att underlätta övergången från anställning till företagande. Inom sjukförsäkringen föreslås egenföretagare omfattas av ett generellt uppbyggnadsskede om 24 månader som innebär rätt till sjukpenninggrundande inkomst (SGI) motsvarande vad en anställd skulle få för ett liknande arbete. Förslaget beskrivs närmare i avsnitt 7.2. Inom arbetslöshetsförsäkringen föreslås företagare som lägger ner verksamheten inom 24 månader efter start kunna få ersättning baserad på inkomster av tidigare anställning. Förslaget beskrivs närmare i avsnitt 8.5.2.

6.2.4 Förslag som kommer att stärka tryggheten och öka valfriheten för etablerade företagare

Vid beräkning av SGI föreslås att begränsningsregeln, i form av den s.k. jämförelseinkomsten, för egenföretagare tas bort. Det får effekt inom bland annat sjuk- och föräldraförsäkringen. Inom sjukförsäkringen föreslås den grundläggande karenstiden för egenföretagare bli sju dagar och även ett utökat antal val i fråga om karenstidens längd föreslås införas. Inom föräldraförsäkringen föreslår regeringen att egenföretagare får mer lika regler som de anställda vid uttag av tillfällig föräldrapenning. Förslaget om slopad jämförelseinkomst inom sjuk- och föräldraförsäkringen beskrivs i avsnitt 7.1. Förslaget om utökad karens och ökad valfrihet vad avser karenstider beskrivs närmare i avsnitt 7.3. Förslaget om ändrade regler i föräldraförsäkringen beskrivs närmare i avsnitt 7.5.

Inom arbetslöshetsförsäkringen föreslås att företagarbegreppet kopplas till inkomstskattelagen (1999:1229). Vidare föreslås att möjligheterna till tillfälligt uppehåll i näringsverksamhet utökas. Reglerna för sammanläggning av inkomster från näringsverksamhet och anställning förtydligas. Dagsförtjänsten för företagare föreslås baseras på den senaste taxeringen eller på genomsnittet av de två år som föregår inkomståret i den senaste taxeringen om det är mer förmånligt. Den som bedrivit näringsverksamhet vid sidan om en heltidsanställning eller heltidsföretagande föreslås kunna få denna sidoverksamhet bedömd som bisyssla, oavsett hur stora inkomster den genererat. Förslagen om ändrade regler inom arbetslöshetsförsäkringen beskrivs närmare i kapitel 8.

6.2.5 Förslag som kommer att göra det mindre riskfyllt för företag att anställa

Genom att ett generellt högkostnadsskydd avseende sjuklönekostnader för arbetsgivare införs kommer det att bli mindre riskfyllt för företag att anställa. Förslaget beskrivs närmare i avsnitt 7.4.

Havandeskapspenning på grund av risker i arbetsmiljön för egenföretagare

Både arbetstagare och egenföretagare kan i dag få havandeskapspenning på grund av fysiskt påfrestande arbete. Däremot kan endast arbetstagare få havandeskapspenning på grund av risker i arbetsmiljön utifrån Arbetsmiljöverkets föreskrifter om gravida och ammande arbetstagare. Det är inte tillfredsställande att möjligheten att nyttja havandeskapspenning på grund av risker i arbetsmiljön är beroende av vald företagsform. Då betänkandet Trygghetssystemen för företagare inte innehåller något förslag på området har regeringen valt att ge Arbetsmiljöverket i uppdrag att i samråd med Försäkringskassan analysera möjligheterna för egenföretagare att under havandeskap, i likhet med arbetstagare, omfattas av rätten till havandeskapspenning på grund av risker i arbetsmiljön. Myndigheten ska redovisa uppdraget senast den 30 juni 2010.

Försäkringssystemen och olika grupper av företagare

På grund av att sätten att beräkna den förmånsgrundande inkomsten skiljer sig åt, krävs olika regler för företagare som bedriver verksamhet i fåmansbolag jämfört med egenföretagare. Det kan därför med avseende på försäkringssystemen finnas brister i neutralitet mellan de två grupperna av företagare. Regeringen avser att, inom Regeringskansliet, närmare se över reglerna i denna del.

Personer som kombinerat anställning med företagande

Reglerna för dem som väljer att kombinera anställning och företagande i arbetslöshetsförsäkringen kommer att utredas vidare inom Regeringskansliet. Se avsnitt 8.6.

Parlamentarisk utredning om långsiktigt hållbara sjuk- och arbetslöshetsförsäkringar

I bl.a. budgetpropositionen för 2010 har regeringen aviserat en parlamentarisk utredning för att formulera principer för ett sammanhållet, balanserat och hållbart socialförsäkringssystem. Utredningen ska ha som utgångspunkt att socialförsäkringssystemet ska ge en god ekonomisk trygghet och samtidigt utformas så att det understödjer arbetslinjen. Utredningen ska eftersträva ett brett samarbete med myndigheter och organisationer.

Elektroniska inkomstuppgifter

Regeringen har tillsatt en särskild utredare (dir. 2009:91) som ska ta fram ett förslag om att arbetsgivare m.fl. ska lämna elektroniska inkomstuppgifter per individ och månad. Syftet med systemet för inkomstuppgifter ska vara att ge bl.a. Försäkringskassan och Skatteverket bättre kontroll-

möjligheter, att arbetsgivarnas uppgiftslämnande till olika myndigheter effektiviseras genom att uppgiftslämnandet samordnas i en inrapporteringsfunktion samt att korrekta inkomstrelaterade ersättningar lämnas från välfärdssystemen. Uppdraget ska redovisas senast den 15 december 2010.

Prop. 2009/10:120

7 Företagare i sjuk- och föräldraförsäkringen

7.1 Begränsningsregeln för egenföretagare, den s.k. jämförelseinkomsten

Regeringens förslag: Begränsningsregeln, i form av den s.k. jämförelseinkomsten i 3 kap. 2 § lagen om allmän försäkring, ska upphöra att gälla i sin nuvarande utformning.

Utredningens förslag: Överensstämmer med regeringens.

Remissinstanserna: De remissinstanser som har yttrat sig över förslaget är positiva. *Lantbrukarnas Riksförbund* ser förslaget som ytterst betydelsefullt för Sveriges egenföretagare.

Skälen för regeringens förslag: För en försäkrad som har inkomst av annat förvärvsarbete och som bedriver näringsverksamhet, främst egenföretagare, bestäms den sjukpenninggrundande inkomsten (SGI) som regel utifrån näringsverksamhetens beräknade nettointäkt. Med nettointäkt avses företagets resultat efter avdrag för kostnader, eventuella avsättningar och avgifter, men före skatteavdrag. Det finns dock en begränsning eftersom inkomsterna inte får beräknas högre än skälig lön för liknande arbete för annans räkning, s.k. jämförelseinkomst.

Reglerna om jämförelseinkomst infördes för att kunna bestämma hur stor del av egenföretagarens skattepliktiga nettointäkt som var arbetsinkomst. Efter 1993 års företagsskattereform bestäms egenföretagares kapitalinkomst genom reglerna om räntefördelning. En deklarerad inkomst av aktiv näringsverksamhet utgör därför numera en arbetsinkomst, utgör underlag för socialavgifter och berättigar normalt till förmåner från socialförsäkringssystemet.

I likhet med utredningen anser regeringen att konstruktionen av befintligt skattesystem medför att det inte finns skäl att i lagen (1962:381) om allmän försäkring, behålla regler för att bestämma vad som är en egenföretagares arbetsinkomst. Regleringen medför dessutom sammantaget en omfattande administration för enskilda egenföretagare och Försäkringskassan. Reglerna utgör också ett hinder i egenföretagares möjlighet att förutse sin SGI samt Försäkringskassans möjlighet att på ett enkelt sätt fastställa SGI för egenföretagare.

Förslaget om att avskaffa jämförelseinkomsten som en begränsning medför att alla försäkrade kan få ersättning beräknad på arbetsinkomster upp till 7,5 prisbasbelopp, med undantag för föräldrapenningen där ersättningen kan beräknas på arbetsinkomster upp till 10 prisbasbelopp. Regeringens förslag leder till att förståelsen för försäkringen ökar och att det blir en variabel mindre att utreda och kontrollera. Att jämförelse-

inkomsten i sin nuvarande utformning upphör att gälla innebär också att det blir en tydligare koppling mellan arbetsinkomst, erlagda avgifter och möjliga förmåner. Regeringen föreslår därför att reglerna om jämförelseinkomst i 3 kap. 2 § lagen om allmän försäkring, i dess nuvarande utformning, upphör att gälla från och med den 1 juli 2010.

Då reglerna om jämförelseinkomst även fortsättningsvis behöver finnas, t.ex. för att fastställa SGI för egenföretagare som befinner sig i ett uppbyggnadsskede, föreslås i avsnitt 7.2 att regeln fortfarande ska tillämpas i samband med beräkning av SGI under uppbyggnadsskede.

7.2 Generella regler om uppbyggnadsskede för egenföretagare

Regeringens förslag: För en försäkrad som har inkomst av annat förvärvsarbete och som bedriver näringsverksamhet ska under en tid om 24 månader räknat från den månad då den försäkrade har gjort eller borde ha gjort anmälan för registrering enligt 3 kap. 2 § skattebetalningslagen, den sjukpenninggrundande inkomsten från näringsverksamheten beräknas till minst vad som motsvarar skälig avlöning för liknande arbete för annans räkning. I det fall den försäkrade inte har skyldighet att anmäla sig för registrering ska tiden om 24 månader räknas som om en sådan skyldighet hade gällt för honom eller henne.

Regeringens bedömning: För en egenföretagare som för tid efter perioden om 24 månader har en verksamhet som befinner sig i uppbyggnadsskede kan en individuell prövning ske enligt nuvarande regler.

Utredningens förslag: Utredningens förslag innebär att den sjukpenninggrundande inkomsten (SGI) för en egenföretagare som startar en näringsverksamhet under de första 36 månaderna aldrig ska beräknas till lägre belopp än vad företagaren hade som anställningsinkomst innan företaget startades. SGI ska dock kunna bestämmas med hänsyn till den inkomst av annat förvärvsarbete som egenföretagaren kan antas komma att redovisa i allmän självdeklaration om denna uppskattning visar en högre SGI än den tidigare anställningsinkomsten.

Remissinstanserna: Övervägande delen av de remissinstanser som har yttrat sig är positiva till förslaget, eller har inte några synpunkter. Några remissinstanser anser dock att 36 månader är för kort tid och förespråkar en längre tid. Några instanser kommenterar att det är oklart hur kombinatorer påverkas av förslaget. *Försäkringskassan* ställer sig tveksam till förslaget och anser bland annat att en uppbyggnadstid om 36 månader blir svår att tillämpa och att det kommer att ge kontrollsvårigheter för myndigheten.

Promemorians förslag: Överensstämmer i huvudsak med regeringens. Regeringen anser det dock vara obehövt att i lagtexten ange att bestämmelserna omfattar försäkrade som har inkomst av annat förvärvsarbete *än anställning*, eftersom det i den aktuella paragrafen i övrigt återfinns bestämmelser för försäkrade med *inkomst av annat förvärvsarbete*.

Remissinstanserna: Övervägande delen av remissinstanserna som har yttrat sig är positiva till förslaget, eller har inte några synpunkter. *Försäkringskassan* tillstyrker förslaget om ett generellt uppbyggnadsskede, men avstyrker förslaget i den delen att jämförelseinkomsten ska avspegla en arbetsinsats som motsvarar mer än heltid. *Försäkringskassan* anser också att frågan om det är möjligt att bevilja fler perioder som uppbyggnadsskede om 24 månader bör belysas. *Konstnärliga och Litterära Yrkesutövares Samarbetsnämnd, Företagarna, Lantbrukarnas Riksförbund, Sveriges Akademikers Centralorganisation, Svenskt Näringsliv* och *Företagarförbundet* anser att tiden för det generella uppbyggnadsskedet bör vara väsentligt längre. *Regelrådet, Lantbrukarnas Riksförbund* och *Kammarrätten i Jönköping* anser att sambandet mellan lagförslaget om 24 månaders uppbyggnadsskede och den individuella prövning som även fortsättningsvis ska kunna ske enligt *Försäkringskassans* föreskrifter bör förtydligas.

Skälen för regeringens förslag: När en verksamhet startas saknas förutsättningar för att beräkna en egenföretagares SGI utifrån en taxerad inkomst. Behovet av ett SGI-skydd finns dock och avsaknaden av ett sådant kan motverka att personer blir egenföretagare. I dag kan egenföretagare i vissa fall beviljas SGI motsvarande en för ett likvärdigt yrke uppskattad jämförelseinkomst under ett uppbyggnadsskede. Det är emellertid inte alla nystartade företag som beviljas detta skydd, varför vissa egenföretagare enligt dagens regler kan stå utan försäkringsskydd när ett företag startar. Även tidsperioden för vad som ska anses vara ett uppbyggnadsskede kan variera. Detta uppdragas vanligtvis för företagaren när sjukfallet redan har inträffat. Den osäkerhet och oförutsägbarhet som detta medför kan vara hämmande för nyföretagande.

I promemorian föreslås att särskilda regler ska gälla under de 24 första månaderna för den som startar en egen verksamhet. Regeringen instämmer i promemorians förslag, vilket innebär större tydlighet, förutsägbarhet och social trygghet vid nystart av företag. Om det införs generella regler underlättas och minskar också *Försäkringskassans* administration.

Regeringen föreslår därför att för en försäkrad som startar egen verksamhet bör den sjukpenninggrundande inkomsten under företagets första 24 månader beräknas till minst vad som motsvarar skälig avlöning för liknande arbete för annans räkning (jämförelseinkomsten). Förslaget innebär således att det införs regler om att egenföretagare bör anses befinna sig i ett uppbyggnadsskede i vart fall under företagets första 24 månader.

Konstnärliga och Litterära Yrkesutövares Samarbetsnämnd, Företagarna, Lantbrukarnas Riksförbund, Sveriges Akademikers Centralorganisation, Svenskt Näringsliv och *Företagarförbundet* anser att tiden för det generella uppbyggnadsskedet bör vara väsentligt längre. Regeringen anser att det förbättrade skydd som föreslås gälla under de första 24 månaderna för den som startar en egen verksamhet avser en rimlig tidsperiod och innebär att reglerna för nyetablerade egenföretagare blir tydligare och ger större förutsägbarhet samt större social trygghet.

Den jämförelseinkomst som fastställs bör enligt regeringens bedömning avspegla den arbetsinsats som personen utför i företaget. Detta innebär att om den enskilde kan antas arbeta i större eller mindre omfatt-

ning än en heltidsarbetande, bör också jämförelseinkomsten anpassas i motsvarande mån. Förslaget innebär således att om heltidsarbete utförs ska jämförelseinkomsten fastställas till motsvarande skälig avlöning för liknande heltidsarbete för annans räkning.

Vid tillämpningen av vad som närmare ska avses med jämförelseinkomst anser regeringen att den praxis som finns inom detta område även fortsättningsvis bör gälla. Detta innebär således bland annat att en egenföretagare också får tillgodoräkna sig övrigt arbete för administration, reparation, jourarbete, m.m. Dåvarande Försäkringsöverdomstolen har i några domar medgett ett tillgodoräknande för administrativt arbete med cirka 10 procent av den beräknade jämförelseinkomsten (FÖD-dom 660–1980 och FÖD-dom 1498–1985). Även i övriga avseenden anser regeringen att gällande praxis fortsatt bör tillämpas. *Försäkringskassan* tillstyrker förslaget om ett generellt uppbyggnadsskede, men avstyrker förslaget i den delen att jämförelseinkomsten ska avspegla en arbetsinsats som motsvarar mer än heltid. Försäkringskassan anser också att frågan om det är möjligt att bevilja flera perioder som uppbyggnadsskede om 24 månader bör belysas. Regeringen anser att SGI för egenföretagare – i likhet med vad som gäller för arbetstagare – bör, som ovan sagts, kunna fastställas motsvarande den faktiska arbetsinsatsen. Vidare bör även den som t.ex. tvingas lägga ner ett nystartat företag och därefter på nytt startar ett företag kunna omfattas av förslaget om 24 månaders uppbyggnadsskede. Även den som vid sidan av ett tidigare nystartat företag startar ytterligare ett företag bör kunna omfattas av regeln. Regeringen förutsätter dock att Försäkringskassan noga följer upp och utvärderar effekterna av den nu föreslagna regeln.

Eftersom företag kan startas vid vilken tidpunkt som helst under ett kalenderår anser regeringen vidare att den särskilda regeln för att bestämma SGI för den som startar egen verksamhet ska uttryckas i månader, dvs. att den som längst gäller under 24 månader. För att kunna mäta uppbyggnadsskedets längd och underlätta kontrollen av den särskilda regleringen för SGI i samband med uppbyggnadsskede, föreslog utredningen att tidpunkten för ett startskede ska bestämmas till den tidpunkt då företagaren för egen eller för en juridisk persons räkning gjort anmälan om registrering hos Skatteverket enligt 3 kap. 2 § skattebetalningslagen (1997:483). En sådan anmälan ska normalt göras senast två veckor innan näringsverksamheten påbörjas. Av nämnda bestämmelse framgår vidare att den som avser att bedriva näringsverksamhet och som ska registreras enligt 1 § i samma kapitel, ska anmäla sig för registrering hos Skatteverket. Om Skatteverket bifaller den skattskyldiges begäran om registrering fattas normalt inget formellt beslut om registrering. Alla som registreras får, med ett undantag, ett registreringsbevis i enlighet med 7 § första stycket skattebetalningsförordningen (1997:750). Eftersom det vanligtvis inte fattas något formellt beslut med anledning av anmälan, anser regeringen i likhet med vad som föreslagits i utredningen och promemorian, att det är lämpligt att som utgångspunkt knyta starten på företagande till gjord anmälan. För att även personer som borde ha gjort en skatte- och avgiftsanmälan, men inte gjort en sådan, ska omfattas av de särskilda reglerna om SGI i ett uppbyggnadsskede föreslår regeringen, i likhet med utredningen, att tidsfristen alltid räknas från den tidpunkt då skatte- och avgiftsanmälan

borde ha gjorts. I de fall den försäkrade inte har skyldighet att anmäla sig för registrering bör tiden om 24 månader räknas som om sådan skyldighet hade gällt för honom eller henne. De nya reglerna om uppbyggnadsskede bör regleras i 3 kap. 2 § lagen (1962:381) om allmän försäkring.

I promemorian föreslås också att en individuell bedömning även fortsättningsvis ska ske av om ett uppbyggnadsskede kan anses föreligga efter att tidsperioden om 24 månader har passerat. *Regelrådet*, *Lantbrukarnas Riksförbund* och *Kammarrätten i Jönköping* anser att sambandet bör förtydligas mellan lagförslaget om 24 månaders uppbyggnadsskede och den individuella prövning som även fortsättningsvis ska kunna ske enligt Försäkringskassans föreskrifter. Reglerna om hur SGI ska beräknas finns i 3 kap. 2 § lagen om allmän försäkring. I detta lagrum anges inledningsvis att sjukpenninggrundande inkomst är den årliga inkomst i pengar som en försäkrad kan antas komma att tills vidare få för eget arbete här i landet, antingen såsom arbetstagare i allmän eller enskild tjänst (inkomst av anställning) eller på annan grund (inkomst av annat förvärvsarbete). Av 3 § förordningen (1998:562) med vissa bemyndiganden för Försäkringskassan följer att Försäkringskassan får meddela de ytterligare föreskrifter som behövs för verkställigheten av bland annat 3 kap. lagen om allmän försäkring. Enligt 5 § Riksförsäkringsverkets föreskrifter (RFFS 1998:12) om sjukpenninggrundande inkomst får i dag SGI beräknas till högre belopp än vad som framgår av den skatterättsliga nettointäkten bland annat under en verksamhets uppbyggnadsskede. Frågan om hur länge ett uppbyggnadsskede ska anses föreligga bedöms utifrån omständigheterna i det enskilda fallet. Regeringen anser mot denna bakgrund att den praxis som i dag finns med avseende på bestämmelsen i 5 § RFFS 1998:12 alltjämt bör kunna ligga till grund för bedömningar av om ett uppbyggnadsskede, även efter det att de 24 månaderna löpt ut, föreligger. Reglerna blir dock aktuella att tillämpa först efter det att perioden om 24 månader – som nu föreslås – har upphört, dvs. efter denna tid kan således fortfarande en individuell prövning ske av om en verksamhet befinner sig i ett uppbyggnadsskede.

7.3.1 Ändrade karenstider i sjukförsäkringen

Regeringens förslag: En grundläggande karenstid på sju dagar införs i sjukförsäkringen för försäkrade med inkomst av annat förvärvsarbete, främst egenföretagare. De ska också kunna välja en längre karenstid om 14, 30, 60 eller 90 dagar. Vidare införs en särskild reglering om uppsägningstid vid begäran om kortare karenstid. Förslaget innebär att uppsägningstiden motsvarar det antal dagar med vilken karenstiden förkortas.

Reglerna om allmänt högriskskydd ändras så att en egenföretagare som har haft fler än fem sjukperioder under en löpande tolv månadersperiod har rätt till ersättning från och med den sjukperiod som inträder efter det att den försäkrade gått miste om sjukpenning för sammanlagt minst 21 dagar.

Reglerna om särskilt högriskskydd ändras så att en egenföretagare som donerar organ eller vävnader eller lider av en sjukdom som kan antas medföra ett större antal sjukperioder under en tolv månadersperiod, och av denna anledning beviljats sådant högriskskydd av Försäkringskassan, får sjukpenning även under den grundläggande karenstiden på sju dagar.

Med anledning av förslaget om en grundläggande karenstid föreslås följändringar i 3 kap. 7 b och 9 a samt 22 kap. 8 §§ lagen om allmän försäkring och även i 5 § lagen om ersättning och ledighet för närståendevård samt 4 § lagen om ersättning till smittbärare.

Utredningens förslag: Utredningens förslag överensstämmer i princip med regeringens. Utredningen föreslår dock att det ska finnas möjlighet att välja mellan 30, 90, 180 och 365 dagars karenstid. Vad avser reglerna om allmänt högriskskydd föreslår utredningen att detta bör gälla för egenföretagare efter att 21 karensdagar har uppnåtts.

Remissinstanserna: Övervägande delen av de remissinstanser som har yttrat sig är positiva, eller har inte några synpunkter på förslaget, däribland de flesta företagargorganisationer. Dessa är positiva till en grundläggande karenstid på sju dagar, liksom en ökad möjlighet för företag att välja karenstid. *Försäkringskassan* avstyrker förslaget om de längre karenstiderna (180 och 365 dagar). Flera av remissinstanserna anser att en lång karenstid på 180 eller 365 dagar innebär en stor risk för den enskilde företagaren. Flera remissinstanser påpekar dessutom att insatserna måste kombineras med stora informationsinsatser för företagare, så att dessa förstår vilka konsekvenser deras val medför.

Promemorians förslag: Överensstämmer i princip med regeringens. Vad avser reglerna om allmänt högriskskydd föreslås att detta bör gälla för egenföretagare som har haft tio sjukperioder under en tolv månadersperiod.

Remissinstanserna: Övervägande delen av remissinstanserna som har yttrat sig är positiva till förslaget, eller har inte haft några synpunkter. *Försäkringskassan* avstyrker förslaget i den delen att företagare ges möjlighet att välja en karenstid på 14, 30, 60 eller 90 dagar, eftersom en sådan utformning inte kommer att få önskvärd effekt. *Landsorganisa-*

tionen i Sverige avstyrker förslaget och anser att karensen för företagare inte ska skilja sig från den som gäller för anställda samt att långa karenstider ska undvikas då sådana slår hårt mot dem som ofta drabbas av sjukdom. *Konstnärliga och Litterära Yrkesutövares Samarbetsnämnd* välkomnar förslaget att begränsa karenstiderna till maximalt 90 dagar och inte 365 dagar, såsom utredningen föreslog. *Företagarna* anser att den valbara karenstiden bör utvidgas till 180 och 365 dagar, men anser även att möjlighet ska finnas att välja en eller tre dagars karenstid eller att helt stå utanför delar av socialförsäkringssystemet. *Svenskt Näringsliv* tillstyrker förslaget om ändrade karenstider, men anser att valbar karenstid bör utvidgas till upp till 365 dagar. *Tillväxtverket* avstyrker förslaget eftersom det saknas en utförligare genomlysning av hur detta påverkar egenföretagares situation och om förslaget bidrar till att öka likabehandlingen av företagare och anställda. Verket befarar vidare att långa karenstider kan medföra ett högt risktagande och få stora konsekvenser för enskilda företagare. *Lantbrukarnas Riksförbund* anser att reglerna om allmänt högriskskydd bör utformas enligt utredningens förslag, dvs. att begränsningen om tio sjukperioder förenas med en begränsning till 21 dagar. *Företagarna* och *Svenskt Näringsliv* anser att det allmänna högriskskyddet bör kunna träda in vid samma tillfälle som för övriga försäkrade, dvs. efter tio dagars sjukfrånvaro fördelade på tio perioder. *Landsorganisationen i Sverige* anser bland annat att ett generellt högriskskydd för egenföretagare bör kompletteras med att det ska finnas sjukintyg för tio sjukfall under ett kalenderår.

Skälen för regeringens förslag: För att öka valfriheten för egenföretagare föreslås i promemorian att försäkrade med inkomst av annat förvärsarbete, främst egenföretagare, ges möjlighet att välja 14, 30, 60 eller 90 dagars karenstid. Vidare föreslås bland annat att den grundläggande karenstiden för egenföretagare bör ändras från en dag till de första sju dagarna i en sjukperiod. Regeringen instämmer i promemorians förslag.

Egenföretagare har i normalfallet en karenssdag i sjukförsäkringen. Från och med dag två är en egenföretagare berättigad till sjukpenning från Försäkringskassan. Försäkringsinnehållet är därmed mer omfattande för egenföretagare än vad som gäller för arbetstagare, där ersättning från Försäkringskassan betalas ut först efter fjorton dagars sjukdom. Försäkringen har därmed också motiverat en högre sjukförsäkringsavgift för egenföretagare än för anställda. Sammantaget bedöms det som lämpligt att minska försäkringsinnehållet och samtidigt sänka sjukförsäkringsavgiften för egenföretagare. Karenstiden föreslås därför höjas till sju dagar, samtidigt som en motsvarande sänkning av egenavgifterna föreslås (se avsnitt 7.3.2).

Försäkringskassan avstyrker förslaget i den delen att företagare ges möjlighet att välja en karenstid på 14, 30, 60 eller 90 dagar, eftersom en sådan utformning inte kommer att få önskvärd effekt. *Landsorganisationen i Sverige* avstyrker förslaget och anser att karensen för företagare inte ska skilja sig från den som gäller för anställda samt att långa karenstider ska undvikas då sådana slår hårt mot dem som ofta drabbas av sjukdom. *Företagarna* anser att den valbara karenstiden bör utvidgas till 180 och 365 dagar, men anser även att möjlighet ska finnas att välja en eller tre dagars karenstid eller att helt stå utanför delar av socialförsäkrings-

systemet. *Svenskt Näringsliv* tillstyrker förslaget om ändrade karenstider, men anser att valbar karenstid bör utvidgas till upp till 365 dagar. Prop. 2009/10:120

Regeringen delar den uppfattning som framförts av vissa remissinstanser om att för långa karenstider kan medföra ett högt risktagande och få stora konsekvenser för enskilda företagare. Karenstidsalternativen 180 och 365 dagar bör av detta skäl inte införas. Regeringen delar inte Försäkringskassans bedömning av att möjligheterna att välja olika karenstider inte kommer att få önskvärd effekt. Att en sådan möjlighet införs innebär att den enskilde egenföretagaren ges möjlighet att utifrån sin ekonomiska situation bedöma när ersättning i form av sjukpenning kan bli aktuell från sjukförsäkringen.

Ändring av karenstid

Den som har valt karenstid på 3 eller 30 dagar kan, enligt dagens regler, byta till försäkring med kortare karenstid eller ingen karenstid. För den som inte väljer någon karenstid alls innebär detta att den allmänna regeln om en karensdag, som finns i 3 kap. 4 § första stycket 1 lagen (1962:381) om allmän försäkring, blir tillämplig. Sådana byten är dock bara möjliga så länge han eller hon inte fyllt 55 år. Ändringen blir gällande 14 dagar efter den dag begäran om ändring gjordes hos Försäkringskassan. Den får emellertid inte tillämpas på sjukdom som inträffat innan ändringen blivit gällande. Regeringen anser att det även fortsättningsvis bör gälla en åldersgräns om 55 år vid byte till kortare karenstid. Vidare anser regeringen att vid byte till kortare karenstid bör denna kortare karenstid – liksom i dag – inte kunna tillämpas på sjukdom som inträffat innan ändringen blivit gällande. Regeringen föreslår dock att de som har fyllt 55 år bör ges möjlighet att under en övergångsperiod kunna välja kortare karenstid. Den övergångsregel som föreslås innebär att den som har fyllt 55 år före ikraftträdandet ska ha möjlighet att till och med utgången av september månad 2010 anmäla kortare karenstid, alternativt inte någon karenstid alls. I praktiken innebär det att vissa försäkrade, i stället för de 30 dagars karenstid som gäller i dag, ska kunna välja 14 dagars karenstid, alternativt omfattas av den grundläggande karenstiden om 7 dagar.

Lagen om allmän försäkring innehåller inte några särskilda bestämmelser om väntetid för personer som nyanmäler eller anmäler längre karenstid, vilket betyder att en sådan anmälan eller ändring gäller från den dag anmälan gjordes till Försäkringskassan. Regeringen föreslår inte någon förändring i detta avseende.

De ändrade karenstider som föreslås kräver en särskild reglering om uppsägningstid vid begäran om kortare karenstid. Regeringen delar utredningens och promemorians förslag och föreslår att uppsägningstiden bör konstrueras så att den motsvarar det antal dagar med vilken karenstiden förkortas. Det innebär att om en egenföretagare har 90 dagars karenstid och anmäler ändring till 30 dagars karenstid blir karenstiden förkortad med 60 dagar, vilket tillika blir uppsägningstiden. Förslaget innebär också att vid ny anmälan om kortare karenstid under uppsägningstiden bör denna anmälan gälla som en justering av tidigare anmälan. Det innebär att om egenföretagaren i exemplet ovan under uppsägningstiden anmäler ingen karenstid, så blir karenstiden 83 dagar

från det att den första anmälan gjordes. Regeringen delar dock inte utredningens förslag att en ändring av karenstiden av förenklingskäl ska börja gälla först vid det månadsskifte som följer närmast efter det att uppsägningstiden löpt ut. Regeringen anser, i likhet med vad som föreslagits i promemorian, att en sådan regel skulle få till följd att tidpunkten för ändringen av ny karenstid – utöver uppsägningstiden – skulle bli avhängig av om uppsägningstiden löper ut i början eller i slutet av en månad.

Återinsjuknande

Av 3 kap. 11 § lagen om allmän försäkring följer att om en egenföretagares sjukperiod börjar inom 20 dagar efter föregående sjukperiods slut, ska de båda perioderna anses som en sjukperiod vid beräkning av den valda karenstiden. Med tanke på de långa karenstider som föreslås har regeringen övervägt att förlänga denna tid. Regeringen anser dock att vid val av långa karenstider bör det ankomma på den försäkrade att beakta samtliga aspekter. En sådan aspekt är risken för återinsjuknande och ny karenstid. Regeringen anser därför inte att det finns skäl att förlänga tiden om 20 dagar.

Högriskskydd

För den som har en allvarlig sjukdom eller är sjuk ofta finns särskilda regler i form av allmänt och särskilt högriskskydd, som mildrar effekten av karenstid. Reglerna gäller dock inte den som enligt nuvarande regler har valt karenstid om 3 eller 30 dagar och regeringen anser att dessa regler inte heller bör gälla de egenföretagare som väljer karenstid enligt de nya reglerna.

Vad gäller reglerna om det *allmänna högriskskyddet* föreslår utredningen att detta för egenföretagare ska gälla efter 21 karensdagar under en tolv månadersperiod. Arbetsgruppens förslag innebär att skyddet ska gälla efter tio sjukperioder under en tolv månadersperiod. *Lantbrukarnas Riksförbund* anser att reglerna om allmänt högriskskydd bör utformas enligt utredningens förslag, dvs. att begränsningen om tio sjukperioder förenas med en begränsning till 21 dagar. *Företagarna* och *Svenskt Näringsliv* anser att det allmänna högriskskyddet bör kunna träda in vid samma tillfälle som för övriga försäkrade, dvs. efter tio dagars sjukfrånvaro fördelade på tio perioder. *Landsorganisationen i Sverige* anser bland annat att ett generellt högriskskydd för egenföretagare bör kompletteras med att det ska finnas sjukintyg för tio sjukfall under ett kalenderår.

För att anpassa förslaget om sju karensdagar till gällande regler om allmänt högriskskydd föreslår regeringen, i likhet med vad vissa remissinstanser framfört, men till skillnad mot vad som föreslagits av utredningen och i promemorian, att skyddet bör kopplas både till ett visst antal sjukperioder och till ett visst antal karensdagar. Regeringen föreslår därför att reglerna om allmänt högriskskydd ändras så att detta skydd inträder vid påföljande sjukfall för en egenföretagare när denne haft fler

än 21 karensdagar under sammantaget minst fem sjukperioder under en löpande tolv månadersperiod.

Förslaget om att minst 21 karensdagar vid minst fem sjukperioder måste ha förbrukats under de senaste tolv månaderna för att reglerna om det allmänna högriskskyddet ska träda ikraft bör, när skäl föreligger, kombineras med vissa kontroller av att egenföretagaren uppfyller villkoren för att få sjukpenning enligt reglerna för det allmänna högriskskyddet.

Enligt förordningen (1995:1051) om skyldigheten att lämna läkarintyg m.m. i sjukpenningärenden i vissa fall kan Försäkringskassan bland annat i kontrollsyfte i ett pågående sjukdomsfall ålägga den försäkrade att genom läkarintyg styrka nedsättningen av arbetsförmågan på grund av sjukdom från och med en tidigare dag än senast från och med den sjunde dagen efter sjukanmälningsdagen. Vidare framgår att Försäkringskassan, om särskilda skäl motiverar det, kan ålägga en försäkrad att vid framtida sjukdomsfall genom läkarintyg styrka nedsättningen av arbetsförmågan på grund av sjukdom från och med den första dagen i sjukperioden.

Regeringen förutsätter att Försäkringskassan, när skäl föreligger, kommer att använda de möjligheter som finns att begära läkarintyg från en tidigare dag än vad som följer av huvudregeln. Ett sådant åläggande skulle t.ex. kunna vara aktuellt i de fall en egenföretagare vid några tillfällen har varit sjukskriven utan läkarintyg under t.ex. sju dagar, och det finns information eller oklarheter i sjukfallet som gör att det finns anledning för Försäkringskassan att besluta att den försäkrade ska lämna läkarintyg från en tidigare dag än enligt huvudregeln.

I reglerna om *särskilt* högriskskydd föreslås en justering av gällande lagtext så att detta skydd, precis som i dag, omfattar den som inte valt karenstid. Det innebär att en egenföretagare som donerar organ eller vävnader eller lider av en sjukdom som kan antas medföra ett större antal sjukperioder under en tolv månadersperiod, och av denna anledning beviljats särskilt högriskskydd av Försäkringskassan, får sjukpenning även under den grundläggande karenstiden.

Rehabiliteringskedjan

Från och med den 1 juli 2008 har nya regler införts i form av den s.k. rehabiliteringskedjan. I dag omfattas anställda och egenföretagare som inte valt karenstid av regeln om en karensdag i början av en sjukperiod. Därefter kan sjukpenning motsvarande ersättningsnivån 80 procent betalas ut för 364 dagar, om det inte tidigare finns förbrukade dagar inom en ramtid av 450 dagar. Vid beräkning av antalet dagar med sjukpenning räknas varje dag som en dag, oavsett om sjukpenning lämnats som hel eller partiell ersättning. Någon hänsyn tas heller inte till om det rör sig om annan diagnos än vid tidigare sjukfall. Även för egenföretagare som valt 3 eller 30 dagars karenstid gäller att sjukpenning motsvarande ersättningsnivån 80 procent kan betalas ut för 364 dagar inom ramtiden 450 dagar. Regeringen anser att någon ändring inte bör ske i dessa regler till följd av de nu föreslagna ändrade reglerna om karenstid. Detta innebär att oavsett antalet karensdagar har egenföretagare även fort-

sättningsvis rätt till 364 dagar med en sjukpenning motsvarande ersättningsnivån 80 procent. Prop. 2009/10:120

De nya reglerna i sjukförsäkringen innebär också att det har införts fasta tidpunkter för prövning av arbetsförmågan. Under de första 90 dagarna i en sjukperiod ska Försäkringskassan bedöma om den försäkrade har förmåga att klara sitt vanliga arbete eller annat lämpligt arbete som arbetsgivaren tillfälligt erbjuder. Från och med den 91:a dagen i en sjukperiod innebär prövningen av rätten till sjukpenning att Försäkringskassan även ska beakta om den försäkrade kan utföra något annat arbete hos arbetsgivaren. Om Försäkringskassan begär det ska den försäkrade lämna ett utlåtande av sin arbetsgivare. Från och med den 181:a dagen i en sjukperiod ska det dessutom bedömas om den försäkrade kan försörja sig själv genom förvärvsarbete på den reguljära arbetsmarknaden i övrigt eller genom annat lämpligt arbete som är tillgängligt för den försäkrade. En sådan förmåga ska dock inte beaktas om det finns särskilda skäl mot det eller om det i annat fall kan anses oskäligt. Oavsett om en egenföretagare har valt karenstid eller inte är de nya reglerna om rehabiliteringskedjan tillämpliga i samband med den prövning av arbetsförmågan som ska göras från och med dag 181 i en sjukperiod. De nu av regeringen föreslagna nya karenstiderna för egenföretagare innebär enligt regeringens bedömning att rehabiliteringskedjans regler om bedömning av arbetsförmågan vid vissa fasta tidpunkter inte heller i detta avseende bör ändras för egenföretagare.

Följdändringar

Med anledning av förslaget om en grundläggande karenstid om sju dagar i sjukförsäkringen föreslås följdändringar i 3 kap. 7 b § (medicinsk behandling eller medicinsk rehabilitering), 3 kap. 9 a § (havandeskapspenning) och 22 kap. 8 § (rehabiliteringspenning) lagen (1962:381) om allmän försäkring samt i 5 § lagen (1988:1465) om ersättning och ledighet för närståendevård och 4 § lagen (1989:225) om ersättning till smittbärare. Förslagen innebär att sådan ersättning som är aktuell enligt de olika bestämmelserna lämnas även för sådana dagar som omfattas av den grundläggande karenstiden.

7.3.2 Sänkta egenavgifter till följd av ändrad karenstid

Regeringens förslag: Sjukförsäkringsavgiften i egenavgifterna ska sänkas med 0,74 procentenheter.
--

Utredningens förslag: Utredningen innehöll inte något lagförslag i denna del.

Promemorians förslag: Överensstämmer med regeringens.

Remissinstanserna: Majoriteten av de remissinstanser som har yttrat sig är positiva till eller har inga synpunkter på förslaget, däribland *Skatteverket*, *Sveriges Kommuner och Landsting* och *Sveriges Akademikers Centralorganisation*. *Landsorganisationen i Sverige* avstyrker förslaget och anför att det i och för sig är rimligt att

kompensera för den längre karenstiden, men då ska utgångspunkten vara att kompensationen motsvarar den försäkring i försäkringskydd som företagarna får, dvs. en nettoeffekt som är noll. Den föreslagna förändringen innebär en omfördelning av allmänna medel till företagare från övriga medborgare. Dessutom ändras proportionerna mellan företagare med olika vald karenstid till nackdel för dem som i dag har kortare karenstid. Både *Lantbrukarnas Riksförbund* och *Svenskt Näringsliv* kritiserar att Försäkringskassan i dag fastställer avgiften för de egenföretagare som valt karenstid. Svenskt Näringsliv anför att de utgångspunkter som Försäkringskassan använder vid beräkningen av egenavgifter vid vald karens omgående måste justeras. *Företagarna* utgår från att sjukförsäkringsavgiften sänks utifrån principen att inbetalningarna ska motsvara utbetalningarna.

Skälen för regeringens förslag: Socialavgifterna, däribland sjukförsäkringsavgiften, regleras i socialavgiftslagen (2000:980), och fastställs således av riksdagen. Sjukförsäkringsavgiftens nivå är beräknad utifrån att den grundläggande karenstiden är en dag. När karenstiden nu föreslås utökas till sju dagar för försäkrade med inkomst av annat förvärsarbete, dvs. främst egenföretagare, motiverar det minskade försäkringsinnehållet en sänkning av sjukförsäkringsavgiften inom egenavgifterna. I likhet med i dag ankommer det även fortsättningsvis på Försäkringskassan att, med den av riksdagen fastställda avgiftsnivån som grund, fastställa sjukförsäkringsavgiften för dem som har valt en annan karenstid. Regeringen delar därför inte *Landsorganisationen i Sveriges* uppfattning att förslaget innebär att proportionerna ändras mellan egenföretagare med olika vald karenstid till nackdel för dem som i dag har kortare karenstid. Regeringen är inte heller beredd att, som framhålls av *Lantbrukarnas Riksförbund* och *Svenskt Näringsliv*, föreslå en förändring av dagens ordning med ansvarsfördelningen mellan riksdagen och Försäkringskassan.

Svenskt Näringsliv anför även att de utgångspunkter som Försäkringskassan använder vid beräkningen av egenavgifter vid vald karens omgående måste justeras. Med anledning av denna synpunkt konstaterar regeringen att det är reglerat i lag att sjukförsäkringsavgiften ska beräknas med hänsyn till hur karenstiden bedöms påverka försäkringens utgifter (se 3 kap. 17 § socialavgiftslagen). Denna beräkningsprincip är enligt regeringens bedömning rimlig.

I promemorian föreslås att sänkningen bör uppgå till 0,74 procentenheter. *Landsorganisationen i Sverige*, som i och för sig anser att det är rimligt att kompensera för den längre karenstiden, avstyrker avgiftssänkningens nivå. Bakgrunden till detta är att den föreslagna förändringen innebär en omfördelning av allmänna medel till företagare från övriga medborgare. Med anledning av detta vill regeringen, till skillnad från vad *Företagarna* också framför, framhålla att beräkningen av avgiftssatser inom socialförsäkringen görs socialförsäkringsmässigt, det vill säga utifrån hela befolkningen. Olika avgiftssatser sätts således inte för grupper med olika risk utan risken fördelas över hela det kollektiv som omfattas av socialförsäkringen. Beroende på hur smala gränssnitt man väljer att studera kommer därför alltid socialförsäkringen för vissa grupper att vara en offentligfinansiell kostnad. För andra grupper utgör försäkringen en offentligfinansiell intäkt som

finansierar hela eller delar av nämnda kostnad. Egenföretagarnas sjuk-skrivningsmönster medför att förslaget att öka karenstiden och därmed sänka sjukförsäkringsavgiften leder till en offentligfinansiell kostnad. Det vore dock enligt regeringens uppfattning orimligt att av denna anledning ge egenföretagare en högre sjukförsäkringsavgift än vad som är motiverat utifrån en socialförsäkringsmässig beräkning av värdet av en sjukförsäkring med sju dagars karenstid.

Sammantaget anser regeringen att det minskade försäkringsinnehållet motiverar att sjukförsäkringsavgiften i egenavgifterna sänks med 0,74 procentenheter. För inkomståret 2010 fördelar sig avgifterna således på följande sätt, där höger kolumn illustrerar egenavgifterna från och med den 1 juli 2010, dvs. den dag då sänkningen av sjukförsäkringsavgiften föreslås börja gälla.

<i>Procent</i>	Arbetsgivar- avgifter	Egenavgifter* t.o.m. juni 2010	Egenavgifter* fr.o.m. juli 2010
1. Sjukförsäkringsavgift	5,95	6,78*	6,04*
2. Föräldraförsäkringsavgift	2,20	2,20	2,20
3. Ålderspensionsavgift	10,21	10,21	10,21
4. Efterlevandepensionsavgift	1,70	1,70	1,70
5. Arbetsmarknadsavgift	4,65	2,11	2,11
6. Arbets-skadeavgift	0,68	0,68	0,68
Summa socialavgifter	25,39	23,68	22,94
7. Allmän löneavgift	6,03	6,03	6,03
Summa socialavgifter och allmän löneavgift	31,42	29,71	28,97

* Sjukförsäkringsavgiften varierar beroende på vald karenstid.

I budgetpropositionen för 2010 har regeringen aviserat som sin avsikt att föreslå att egenföretagare från och med den 1 januari 2010 ska ha möjlighet att få nedsättning av egenavgifterna med 5 procentenheter, dock högst med 10 000 kronor per år (se prop. 2009/10:1, finansplan m.m. avsnitt 7.2.2.1). Inom Finansdepartementet har utarbetats en promemoria med ett sådant förslag (dnr Fi2009/7326). Promemorian har remissbehandlats. Regeringen har därefter denna dag beslutat proposition 2009/10:178 Nedsättning av egenavgifter.

Regeringens förslag: Nuvarande försäkring mot kostnader för sjuklön ersätts med ett generellt högkostnadsskydd som omfattar alla arbetsgivare.

En arbetsgivare vars kostnader för sjuklön under ett kalenderår överstiger två och en halv gånger den beräknade genomsnittliga årliga sjuklönekostnaden för samtliga arbetsgivare, ska kunna erhålla ersättning från sjukförsäkringen enligt lagen om allmän försäkring för överskjutande del av sjuklönekostnaden.

Med kostnader för sjuklön avses även socialavgifter, allmän löneavgift och särskild löneskatt. Till den del den överskjutande sjuklönekostnaden utgörs av ersättning till arbetstagare som omfattas av särskilt högriskskydd ska dock ingen ersättning betalas ut, eftersom sådan betalas ut enligt 16 § lagen om sjuklön.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer meddelar närmare föreskrifter om villkor för rätten till ersättning för sjuklönekostnader.

Följändringar och redaktionella ändringar görs i bestämmelserna om omprövning och överklagande av beslut i 28 § lagen om sjuklön.

Regeringens bedömning: Den genomsnittliga årliga sjuklönekostnaden, i form av en procentsats, bör beräknas och fastställas årligen.

Ersättningen för sjuklönekostnader bör betalas ut kalenderårsvis i efterskott. Det bör vara möjligt att under vissa förutsättningar begära ersättning i förskott. Rätten att begära ersättning i förskott bör övergångsvis kunna begränsas så att den inte gäller förrän efter utgången av år 2010.

Utredningens förslag: Överensstämmer i huvudsak med regeringens. Utredningen föreslår dock att det generella högkostnadsskyddet ska gälla först när sjuklönekostnaderna överstiger *tre gånger* den genomsnittliga sjuklönekostnaden för samtliga arbetsgivare.

Remissinstanserna: Majoriteten av de remissinstanser som har yttrat sig är positiva till, eller har inte några synpunkter på förslaget. De remissinstanser som är positiva är *Företagarförbundet, Jämställdhetsombudsmannen, Verket för näringslivsutveckling, Lantbrukarnas Riksförbund, Sveriges Akademikers Centralorganisation, Sveriges Kommuner och Landsting* och *Försäkringskassan*. *Verket för näringslivsutveckling*, exempelvis, välkomnar förslaget om ett högkostnadsskydd för sjuklönekostnader. Verket har konstaterat att så kallade soloföretag, företag utan några anställda, ser en rad risker förknippade med att anställa en första person, eftersom risken för att de anställda blir sjuka uppfattas som ett stort problem.

Företagarna, Landsorganisationen i Sverige, Svenskt Näringsliv, Almega och *Tjänstemännens Centralorganisation* tar inte tydligt ställning till förslaget. *Svenskt Näringsliv* efterlyser ytterligare analys i fråga om behovet av ett högkostnadsskydd och understryker att varje åtagande inom ramen för den allmänna sjukförsäkringen innebär att utrymmet för en avgiftssänkning minskar. *Tjänstemännens central-*

organisation uttrycker att man inte har något generellt emot ett högkostnadsskydd, så länge det inte uppstår en situation där arbetsgivare med höga sjuklönekostnader på grund av strukturella problem tappar incitament att satsa på förebyggande arbete på grund av att staten tar kostnaden. *Statskontoret* avstyrker förslaget om högkostnadsskydd för sjuklönekostnader med motiveringen att det behövs en bredare och mer grundläggande översyn av systemet med sjuklön.

Bakgrund

Lagen (1991:1047) om sjuklön trädde i kraft den 1 januari 1992 (prop. 1990/91:181, bet. 1990/91:SfU18, rskr. 1990/91:372). I lagstiftningen infördes även bestämmelser om en frivillig försäkring mot sjuklönekostnader. Försäkringen mot sjuklönekostnader avsåg arbetsgivare med få anställda och begränsades därför till arbetsgivare med lönekostnader som inte översteg ett visst belopp. År 2009 uppgick denna högsta lönekostnad till drygt 5,5 miljoner kronor (130 prisbasbelopp). Premien för försäkringen i procent av årslönesumman har varierat mellan 0,6 (år 2009) och 2,5 (år 1997). Anslutningen till försäkringen var som högst i mitten av 1992 med 13 325 företag. Därefter har intresset för försäkringen stadigt sjunkit och antalet försäkringstagare uppgick i juni 2009 till cirka 2 600. Cirka 175 000 företag hade möjlighet att teckna försäkringen 2008.

Den 1 juli 2003 förlängdes sjuklöneperioden från 14 till 21 dagar (prop. 2002/03:100, bet. 2002/03:FiU21, rskr. 2002/03:235). Samtidigt infördes ett högkostnadsskydd mot kostnader för sjuklön. Det gällde för arbetsgivare med en årlig lönesumma som högst uppgick till 160 prisbasbelopp. Ersättning gavs i olika intervaller med lägre ersättning för de större företagen. Ersättning erhöles för den del av sjuklönekostnaderna som översteg ett sjuklönetak. Detta tak utgjordes av ett belopp som motsvarade 90 procent av den genomsnittliga sjuklönevoten för samtliga arbetsgivare. Ersättning lämnades för arbetsgivares sjuklönekostnad som uppkommit från och med dag två till och med dag tjuogoett, samt för arbetsgivaravgifter, allmän löneavgift och särskild löneskatt, till den del avgifterna och skatten var hänförliga till den utbetalda sjuklönen som skulle ersättas. Högkostnadsskyddet ansågs emellertid strida mot EU:s statsstödsregler och tidsbegränsades därför till att gälla till årsskiftet 2004/05. Skälet till att högkostnadsskyddet ansågs strida mot EU:s statsstödsregler var att det inte omfattade alla företag.

Skälen för regeringens förslag: Företag med många anställda kan sägas ha ett eget utjämningsunderlag som gör att företagets sjuklönekostnad inte avviker särskilt mycket från den genomsnittliga sjuklönekostnaden för alla företag. Små företag är däremot mer utsatta.

Sjuklöneansvaret utgör ett ekonomiskt risktagande oavsett om företaget har en god arbetsmiljö eller inte. Små och speciellt nystartade företag som är på väg att etablera sig på marknaden är särskilt känsliga för denna risk, eftersom de ofta har dålig likviditet och små resurser i övrigt att hantera oväntade kostnadsökningar.

Regeringen föreslår därför att den nuvarande frivilliga försäkringen mot kostnader för sjuklön ersätts med ett generellt högkostnadsskydd

som omfattar alla arbetsgivare. Syftet är att särskilt de små företagen ska våga anställa fler personer.

En arbetsgivare vars kostnader för sjuklön under ett kalenderår överstiger två och en halv gånger den beräknade genomsnittliga årliga sjuklönekostnaden för samtliga arbetsgivare, ska kunna erhålla ersättning från sjukförsäkringen enligt lagen (1962:381) om allmän försäkring för överskjutande del av sjuklönekostnaden.

Med kostnader för sjuklön avses även socialavgifter, allmän löneavgift och särskild löneskatt. Till den del den överskjutande sjuklönekostnaden utgörs av ersättning till arbetstagare som omfattas av särskilt högriskskydd föreslås dock ingen ersättning betalas ut, eftersom sådan betalas ut enligt 16 § lagen om sjuklön.

Svenskt Näringsliv efterlyser ytterligare analys om behovet av ett högkostnadsskydd. Regeringen anser att den analys om behovet av ett högkostnadsskydd som föreligger är fullt tillräcklig. Förutom betänkandet Trygghetssystemen för företagare (SOU 2008:89) kan nämnas även de betänkanden (AGRA-utredningen, SOU 1997:142 och HpH-utredningen, SOU 2002:5) som låg till grund för det högkostnadsskydd för arbetsgivare med ett begränsat antal anställda som trädde i kraft den 1 mars 2004 och som upphörde att gälla vid årsskiftet 2004/2005.

Tjänstemännens centralorganisation har inte något generellt emot ett högkostnadsskydd, så länge inte incitamenten att satsa på förebyggande arbete hos arbetsgivare med höga sjuklönekostnader påverkas negativt. Syftet med förslaget är att särskilt de små företagen ska våga anställa fler personer. Detta gynnar särskilt de arbetstagare vars situation *TCO* uttrycker oro för. Förslaget innebär inte någon förändring avseende arbetsgivares ansvar gällande arbetsmiljö och rehabilitering.

Följändringar och ändringar av redaktionell karaktär föreslås i bestämmelserna i 28 § om omprövning och överklagande av beslut som fattas med stöd av lagen om sjuklön.

Skälen för regeringens bedömning: Den genomsnittliga årliga sjuklönekostnaden, i form av en procentsats, bör beräknas och fastställas årligen. Den bör utgöras av arbetsgivarnas totala sjuklönesumma under ett år dividerad med arbetsgivarnas totala årslönesumma.

Ersättning för sjuklönekostnader bör betalas ut kalenderårsvis i efterskott. Det bör dock vara möjligt att under vissa förutsättningar ansöka om ersättning i förskott för sjuklönekostnad som före årets utgång har överskridit det fastställda sjuklönetaket. Regeringen anser nämligen att om det inte finns någon möjlighet att få ersättning i förskott urholkas nyttan av högkostnadsskyddet, särskilt för små och ekonomiskt sårbara företag. Detta på grund av att ersättningen då skulle kunna komma cirka tolv månader efter det att de aktuella sjuklönekostnaderna som tidigast kan ha uppkommit. Antalet ansökningar om förskott per arbetsgivare bör dock, med tanke på bland annat de administrativa kostnaderna för Försäkringskassan, kunna begränsas. Det kan till exempel uppnås genom att en ansökan om förskott tidigast kan göras när en viss tidsperiod förflutit sedan en tidigare ansökan gjorts. Vidare bör möjligheten att begära ersättning i förskott övergångsvis kunna begränsas så, att den inte gäller genast vid lagförslagets ikraftträdande, utan först efter utgången av år 2010. Skälet till detta är att Försäkringskassan bör ges tid att utveckla IT-stöd innan det blir aktuellt att göra utbetalningar. Annars skulle de

7.5 Ändrad beräkningsmetod för egenföretagare vid uttag av tillfällig föräldrapenning

Regeringens förslag: Vid uttag av tillfällig föräldrapenning enligt 4 kap. 14 § lagen om allmän försäkring ska, för försäkrade med inkomst av annat förvärvsarbete, den sjukpenninggrundande inkomsten delas med 260. Tillfällig föräldrapenning ska i dessa fall kunna utges under högst fem kalenderdagar i en sjudagarsperiod. När ersättning begärs för fler än fem dagar i sjudagarsperioden görs beräkningen med början från och med den första dagen i en sådan period. Sjudagarsperioden ska alltid beräknas med utgångspunkt i den dag för vilken ersättning begärs, varefter de närmast föregående sex dagarna räknas med i perioden.

Utredningens förslag: Överensstämmer med regeringens.

Remissinstanserna: Samtliga remissinstanser som har svarat är positiva till utredningens förslag. *Försäkringskassan* tillstyrker förslaget att delningstalet för inkomst av annat förvärvsarbete bestäms till 260 dagar. *Försäkringskassan* vill lyfta fram vikten av att delningstalet ska motsvara företagarens omfattning av arbetet. Man anser vidare att förslaget att begränsa ersättningen till fem dagar i veckan borde ha förtydligats i utredningen. *Landsorganisationen i Sverige* anser att det är bra att man likställer årsarbetstid mellan anställda och egenföretagare så att egenföretagare inte får en lägre ersättning än anställda med jämförbar inkomst vid vård av sjukt barn. *Sveriges Akademikers Centralorganisation* tillstyrker förslaget om ändrat delningstal från 365 till 260 vid uttag av tillfällig föräldrapenning. Att nu gå över till s. k. arbetsdagsberäknad penning innebär att det blir likställigt mellan anställda och företagare. Därigenom uppnår man också neutralitet mellan olika företagsformer, vilket *Sveriges Akademikers Centralorganisation* anser vara positivt. *Svenskt Näringsliv* delar utredningens syn på att delningstalet vid beräkning av tillfällig föräldrapenning bör ändras till 260 och anför att skillnaden i beräkning av ersättning i samband med tillfällig vård av barn är missgynnande för egenföretagare och behovet av förändring har framförts vid upprepade tillfällen utan att ha hörsammats.

Skälen för regeringens förslag: Enligt gällande regler betalas tillfällig föräldrapenning ut per dag när en förälder behöver avstå från förvärvsarbete för att t.ex. vårda ett sjukt barn. Den tillfälliga föräldrapenningens storlek är inte enbart beroende av inkomstunderlaget utan även av den årsarbetstid som föräldern har. För anställda och försäkrade med inkomst av annat förvärvsarbete, främst egenföretagare, skiljer sig sätten för bestämmande av årsarbetstid åt. En anställds sjukpenninggrundande inkomst (SGI) delas med den årsarbetstid i timmar eller dagar som den anställda faktiskt har per år. För en anställd som arbetar heltid fem dagar i veckan fastställs sålunda en årsarbetstid på 260 dagar. För egenföretagare däremot gäller generellt att all dagersättning, inklusive tillfällig

föräldrapenning, är kalenderdagberäknad dvs. SGI delas med 365. Orsaken till att egenföretagares årsarbetstid varken tim- eller dagberäknas vid uttag av dagersättningar, är svårigheten att avgöra vilken arbetstid som kan ersättas för en näringsidkare, som har möjlighet att själv förlägga sina arbetstider på ett för honom eller henne lämpligt sätt. Mot detta kan invändas att många egenföretagare inte har den friheten, särskilt inte vid vård av sjukt barn. Det kan konstateras att i förhållande till dem som driver sitt företag i aktiebolagsform, och som därmed betraktas som anställda, kan egenföretagare vara missgynnade vid beräkningen av tillfällig föräldrapenning.

Det har i olika sammanhang framförts kritik mot att egenföretagare får lägre ersättning per dag än anställda när de uppbär tillfällig föräldrapenning. Den inkomstförlust de gör anses inte stå i rimlig proportion till den ersättning de får när de avstår från förvärsarbete för att tillfälligt vårda barn.

Mot bakgrund av ovanstående kan regeringen konstatera att det inte är möjligt att tim- eller dagberäkna tillfällig föräldrapenning för egenföretagare. Däremot anser regeringen att det är viktigt att så långt som möjligt öka likabehandlingen mellan egenföretagare och anställda i trygghetssystemen. Regeringen föreslår därför att egenföretagares SGI ska delas med 260 vid beräkning av tillfällig föräldrapenning, vilket är en anpassning till en arbetstid motsvarande fem arbetsdagar per vecka. Som en följd av detta ska tillfällig föräldrapenning kunna utges under högst fem kalenderdagar i en sjudagarsperiod. Prövningen av rätten till tillfällig föräldrapenning för en enskild dag ska alltid göras utifrån den enskilda dagen för vilken ersättning begärs och de föregående sex kalenderdagarna. Vid beräkning av tillfällig föräldrapenning för den situationen där föräldern styrker att han eller hon har avstått från förvärsarbete under fler än fem dagar i en sjudagarsperiod ska antalet dagar som kan ersättas, räknas från och med den första dagen i perioden. På det sättet likställs villkoren för egenföretagare så långt som möjligt med de anställdas och kommer att innebära en högre ersättning per dag för de flesta egenföretagare. I de fem dagarna medräknas endast dagar med tillfällig föräldrapenning som beräknas enligt det nya delningstalet 260 för egenföretagare. Enligt gällande regler ska tillfällig föräldrapenning i vissa situationer beräknas på så sätt att SGI delas med 365. Denna beräkning gäller både för anställda och egenföretagare. Detta gäller när förmånen utges för tid då annars havandeskapspenning, föräldrapenning eller rehabiliteringspenning skulle ha uppburits, s.k. utbytesdagar. Antalet dagar med delningstal 365 ska inte påverka prövningen av rätten till de fem dagar som kan betalas ut med delningstalet 260. Däremot ska utbytesdagarna medräknas i sjudagarsperioden.

Regeringens förslag: Följdändringar ska göras i socialförsäkringsbalken och lagen om införande av socialförsäkringsbalken med anledning av de lämnade förslagen i lagen om allmän försäkring, lagen om ersättning och ledighet för närståendevård och lagen om ersättning till smittbärare.

Utredningens förslag: Utredningen innehöll inte några förslag till ändringar i socialförsäkringsbalken eftersom något förslag till en sådan balk, vid tidpunkten för utredningens överlämnande till regeringen, inte lämnats till riksdagen.

Promemorians förslag: I promemorian angavs att till följd av de förslag som lämnades i denna kunde, inför ikraftträdandet av socialförsäkringsbalken, ändringar i förslaget till socialförsäkringsbalk komma att behöva göras i ett antal paragrafer, vilka där angavs.

Remissinstanserna: Ingen remissinstans kommenterar frågan.

Skälen för regeringens förslag: Riksdagen har beslutat att anta regeringens förslag till socialförsäkringsbalk och förslag till lag om införande av socialförsäkringsbalken (prop. 2008/09:200, prop. 2009/10:69, bet. 2009/10:SfU11, rskr. 2009/10:194). Socialförsäkringsbalken ersätter bl.a. lagen (1962:381) om allmän försäkring och träder i kraft den 1 januari 2011. Med hänsyn härtill föreslås behövliga följdändringar.

8 Företagare i arbetslöshetsförsäkringen

8.1 Definitionen av företagare i arbetslöshetsförsäkringen

Regeringens förslag: Med företagare avses i lagen om arbetslöshetsförsäkring fysisk person som bedriver sådan näringsverksamhet som avses i 13 kap. 1 § första stycket inkomstskattelagen, och som han eller hon personligen utför arbete i och har ett väsentligt inflytande över. Verksamheten ska vara varaktig, självständig och bedrivs med vinstsyfte.

Utredningens förslag: Överensstämmer i huvudsak med regeringens.

Remissinstanserna: Övervägande delen av de remissinstanser som har yttrat sig är positiva till förslaget, eller har inte några synpunkter. De remissinstanser som är positiva är *Länsrätten i Stockholms län*, *Arbetsförmedlingen*, *Statskontoret*, *Arbetslöshetskassornas Samorganisation*, *Inspektionen för arbetslöshetsförsäkringen*, *Lantbrukarnas Riksförbund*, *Sveriges Akademikers Centralorganisation*, *Almega*, *Svenskt Näringsliv*, *FöretagarFörbundet*, *Småföretagarnas Arbetslöshetskassa*, *Sveriges Kommuner och Landsting*, *Jämställdhetsombudsmannen* och *Den Nya välfärden*. Även *Landsorganisationen i Sverige* anser att det är positivt att förslaget medför en harmonisering av företagarbegreppet så att

associationsformen inte är avgörande för vilka regler som gäller. *Verket för näringslivsutveckling, Konkurrensverket, Domstolsverket, Ekobrottsmyndigheten, Justitiekanslern* och *Arbetsdomstolen* har inget att invända mot förslaget. *Tjänstemännens Centralorganisation, Institutet för tillväxtpolitiska studier* och *Konstnärliga och Litterära Yrkesutövares Samarbetsnämnd* ser vissa problem med förslaget.

Skälen för regeringens förslag

Behovet av ett ändrat företagarbegrepp

Med företagare avses enligt 34 § lagen (1997:238) om arbetslöshetsförsäkring personer som, direkt eller indirekt, äger eller är delägare i näringsverksamhet som de är personligen verksamma i och som de har ett väsentligt inflytande över. Denna definition av företagare uppfattas som otydlig och har gett upphov till tolkningsproblem samt onödig administration. Som exempel på detta kan anges att företagarbegreppet i arbetslöshetsförsäkringen har kommit att omfatta personer som inte är att betrakta som företagare enligt lagens intentioner. Detta gäller t.ex. föräldrar i kooperativa barndaghem och personer som äger en fastighet som skatterättsligt betraktas som näringsfastighet men som inte i någon egentlig mening utgör näringsverksamhet. Begreppet har också upplevts som oklart när det gäller huruvida en person som bedriver verksamhet som inkomstskatterättsligt klassificeras som hobby samtidigt är företagare i den mening som avses i lagen om arbetslöshetsförsäkring.

Mot denna bakgrund anser regeringen att det behövs tydligare regler och föreslår därför att det införs en ny definition av företagare i lagen om arbetslöshetsförsäkring.

Kriterierna i definitionen av företagare

Utgångspunkten i regeringens förslag är att en person som betraktar sig som företagare och redovisar inkomst av näringsverksamhet enligt inkomstskattelagen bör anses vara företagare i den mening som avses i lagen om arbetslöshetsförsäkring. Regeringen föreslår att det huvudsakliga kriteriet för att betraktas som företagare blir att personen bedriver näringsverksamhet enligt 13 kap. 1 § första stycket (1999:1229) inkomstskattelagen. Sökanden måste därmed uppfylla de kriterier som ställs på näringsverksamhet i inkomstskattelagen, nämligen att det ska handla om en varaktig och självständig verksamhet som drivs med vinstsyfte.

Nuvarande förutsättning avseende att den sökande ska ha varit personligen *verksam* i företaget bör ersättas med att den sökande personligen *utför arbete* i verksamheten, i syfte att tydliggöra att det för att bedömas som företagare krävs att den sökande faktiskt arbetat i verksamheten. Kriteriet att den sökande måste ha ett väsentligt inflytande över verksamheten för att anses som företagare bör bibehållas. Med väsentligt inflytande avses att den sökande har ett inflytande på verksamheten som varit så starkt att det ekonomiska utfallet till stor del berott på dennes kompetens samt de åtgärder och ställningstaganden som han eller hon har gjort i verksamheten (se prop. 1992/93:150 bilaga 8 s. 65). För att

avgöra om så har varit fallet måste en sammanvägning av samtliga relevanta omständigheter göras i varje enskilt ärende. Regeringen avser inte att ändra på den sakliga bedömningen av vad som avses med väsentligt inflytande.

Regeringen anser att gränsen mellan hobbyverksamhet och näringsverksamhet blir tydlig genom att företagarbegreppet i arbetslöshetsförsäkringen knyts till kriterierna i inkomstskattelagen. Majoriteten av de remissinstanser som har yttrat sig ställer sig positiva till förslaget och flera av dessa instämmer i att det blir en tydligare gränsdragning. *Arbetslöshetskassornas Samorganisation* påtalar i detta sammanhang att Arbetsförmedlingens kontroll av att den enskilde står till arbetsmarknadens förfogande blir viktig för att avgöra gränsdragningen mellan hobbyverksamhet och näringsverksamhet. Regeringen vill framhålla att Arbetsförmedlingen är den myndighet som säkerställer att den arbetsökande står till arbetsmarknadens förfogande. Även den enskildes ansvar för att meddela arbetslöshetskassan om ändrade förhållanden som kan komma att påverka rätten till arbetslöshetsersättning bör framhållas i detta sammanhang.

Arbetslöshetskassornas Samorganisation anför vidare att kopplingen till inkomstskattelagen utökar arbetslöshetskassornas behov av uppgifter från Skatteverket. *Arbetsförmedlingen* anser det angeläget att arbetslöshetskassorna informerar Arbetsförmedlingen i de fall en sökande klassificerats som företagare och att det också eventuellt bör åläggas arbetslöshetskassorna en informationsskyldighet avseende detta. Regeringen instämmer i dessa uppfattningar och bedömer att utbytet av information även fortsättningsvis kan ske på samma sätt som i dagsläget, genom blanketthantering (se prop. 2007/08:160 s. 101–102). Regeringen avser dock att följa utvecklingen och det eventuella behovet av andra former av informationsöverföring inom detta område.

Mot bakgrund av ovanstående föreslår regeringen att företagare enligt lagen om arbetslöshetsförsäkring definieras såsom en fysisk person som bedriver näringsverksamhet som avses i 13 kap. 1 § första stycket inkomstskattelagen, och som han eller hon personligen utför arbete i och har ett väsentligt inflytande över.

Royaltyinkomster

Tjänstemännens Centralorganisation framhåller att royaltyinkomster, enligt inkomstskattelagen, normalt sett deklarerar som näringsinkomster även om det finns vissa undantag. *Tjänstemännens Centralorganisation* påpekar att det inom exempelvis kulturområdet är vanligt att man erhåller royalty för vidareutnyttjande av olika verk och prestationer även om man i övrigt är verksam som arbetstagare och deklarerar som löntagare. Organisationen anser vidare att det är orimligt om personer enbart med utgångspunkt från att de erhåller royaltyinkomster skulle definieras som företagare enligt lagen om arbetslöshetsförsäkring och att det därför krävs ett klarläggande på denna punkt. Även *Konstnärliga och Litterära Yrkesutövares Samarbetsnämnd* påtalar detta problem och anser att det måste göras ett tydligt undantag i arbetslöshetsförsäkringen för personer som erhåller royaltyinkomster.

Regeringen vill med anledning av detta påpeka att frågan om hur royaltyinkomster ska bedömas inkomstskattemässigt regleras i 13 kap. 11 § inkomstskattelagen. Förevarande förslag innebär att en sökande, för att anses som företagare i den mening som avses i lagen om arbetslöshetsförsäkring, måste bedriva sådan näringsverksamhet som avses i 13 kap. 1 § första stycket inkomstskattelagen. För att en verksamhet ska betraktas som näringsverksamhet enligt inkomstskattelagen krävs att det är fråga om en förvärvsverksamhet som bedrivs yrkesmässigt och självständigt. Med yrkesmässigt avses att det ska vara fråga om en verksamhet som bedrivs varaktigt och med vinstsyfte. Uppfyller inte sökanden samtliga kriterier för näringsverksamhet deklarerar sökanden istället inkomsten som löntagare. Därutöver förutsätter regeringens förslag att en sökande personligen utför arbete i verksamheten samt har ett väsentligt inflytande över den. Regeringen anser därför att en sökande som endast erhåller royalty inte bör riskera att bedömas som företagare i arbetslöshetsförsäkringen. Vidare vill regeringen påpeka att det, i händelse av att en enskild som erhållit royalty, skulle anses som företagare, finns möjlighet att bibehålla företaget under tid i arbetslöshet genom att få det godkänt som t.ex. bisyssla, se avsnitt 8.7.

8.2 Överlåtelse av verksamhet

Regeringens förslag: En företagare som överlåter näringsverksamhet men som fortsätter att utföra arbete i eller ha ett väsentligt inflytande över verksamheten ska även efter överlåtelsen anses vara företagare enligt lagen om arbetslöshetsförsäkring. Detsamma ska gälla när företagandet utgörs av medlemskap i en ekonomisk förening och medlemskapet i föreningen upphört.

Utredningens förslag: Överensstämmer i huvudsak med regeringens.

Remissinstanserna: Övervägande delen av de remissinstanser som har yttrat sig är positiva till förslaget, eller har inte några synpunkter. *Sveriges Kommuner och Landsting* och *Sveriges Akademikers Centralorganisation* tillstyrker förslaget. *Arbetsförmedlingen*, *Arbetslöshetskassornas Samorganisation*, *Småföretagarnas Arbetslöshetskassa* och *Den Nya Välfärden* är positiva till förslaget. *Inspektionen för arbetslöshetsförsäkringen* anser att vissa begrepp bör klargöras i lagtexten.

Skälen för regeringens förslag: Med företagare avses enligt nuvarande lydelse av 34 § lagen (1997:238) om arbetslöshetsförsäkring, personer som äger eller är delägare, direkt eller indirekt, i näringsverksamhet som de personligen är verksamma i och som de har ett väsentligt inflytande över. För att en företagare ska upphöra att betraktas som företagare måste företagaren visa att inte något av kriterierna i 34 § längre är uppfyllda. Detta innebär således att han eller hon inte får äga några andelar i verksamheten, vara personligen verksam i den eller ha ett väsentligt inflytande över verksamheten.

En företagare kan skilja sig från sin verksamhet genom att överlåta den. Efter överlåtelsen är företagaren normalt inte att betrakta som företagare under förutsättning att denne inte längre uppfyller något av krite-

rierna för att anses som företagare. Om en sökande däremot i anslutning till överlåtelsen arbetar vidare i företaget anses denne normalt sett inte skild från företaget. En helhetsbedömning av flera faktorer måste göras för att kunna konstatera om en företagare i tillräcklig mån har avskiljt sig från verksamheten.

Denna bedömning blir problematisk vid överlåtelse till närstående. När nuvarande regler infördes tolkades de på ett sådant sätt att det i praktiken var omöjligt för en delägare i ett företag att vid överlåtelse till närstående anses skild från verksamheten. Detta har ändrats över tiden så att det i dag är möjligt för en företagare att skilja sig från sin verksamhet men det ställs mycket höga beviskrav vid överlåtelse av företag inom familjen. Sammanfattningsvis har nuvarande regelverk och tillämpningen av detta medfört svårigheter i bedömningen av när en person är tillräckligt skild från verksamheten för att denne inte längre ska betraktas som företagare enligt lagen om arbetslöshetsförsäkring.

Mot denna bakgrund föreslår regeringen att det införs en bestämmelse i lagen om arbetslöshetsförsäkring som reglerar frågan om överlåtelse av verksamhet. Regeringen anser att företagare som överlåter näringsverksamhet men som fortsätter att utföra arbete i verksamheten eller ha ett väsentligt inflytande över densamma även efter överlåtelsen ska anses vara företagare. Detsamma bör gälla när företagandet utgörs av medlemskap i en ekonomisk förening och medlemskapet i föreningen upphört.

Inspektionen för arbetslöshetsförsäkringen, Arbetslöshetskassornas Samorganisation och Småföretagarnas Arbetslöshetskassa framhåller att problematiken kvarstår när det gäller att kunna bedöma om väsentligt inflytande över företaget eller föreningen föreligger eller inte. *Inspektionen för arbetslöshetsförsäkringen* anser det önskvärt att det i lagtexten anges vad som avses med väsentligt inflytande och att det bör klargöras om t.ex. ett inbrott i en styrelse innebär ett väsentligt inflytande. *Arbetslöshetskassornas Samorganisation* anser att kontrollsvårigheterna är större vid överlåtelse till närstående än i andra fall och att det bör tydliggöras att en sökande som överlåter verksamheten till närstående och som fortsätter att arbeta i verksamheten i normalfallet alltså ska anses ha ett väsentligt inflytande. *Småföretagarnas Arbetslöshetskassa* anser att en företagare som överlåter verksamheten till närstående får anses behålla ett väsentligt inflytande över verksamheten oavsett om personen arbetar kvar i verksamheten eller inte och anser att detta bör regleras i den aktuella bestämmelsen.

Regeringen vill med anledning av detta framhålla följande. För att den som varit företagare inte längre ska betraktas som företagare krävs att den sökande inte längre uppfyller något av de tre kriterier som gjort att han eller hon bedömts som företagare i arbetslöshetsförsäkringen. Det räcker alltså inte att den sökande genom ett avyttrande avhänder sin verksamhet. Han eller hon får inte heller utföra något arbete i verksamheten eller ha något väsentligt inflytande över densamma för att ha rätt till arbetslöshetsersättning. Vidare vill regeringen förtydliga att med väsentligt inflytande avses att den sökande har ett inflytande på verksamheten som varit så starkt att det ekonomiska utfallet till stor del berott på dennes kompetens samt de åtgärder och ställningstaganden som han eller hon har gjort i verksamheten (se prop. 1992/93:150 bilaga 8 s. 65). För att avgöra om så har varit fallet måste en sammanvägning av

samtliga relevanta omständigheter göras i varje enskilt ärende. Regeringen avser inte att ändra på den sakliga bedömningen av vad som avses med väsentligt inflytande. Regeringen instämmer i att det kan föreligga kontrollsvårigheter i begreppet och vill framhålla att det ankommer på den sökande att påvisa att han eller hon inte längre har ett väsentligt inflytande över verksamheten.

8.3 Undantag från företagarbegreppet

8.3.1 Nödvändiga åtgärder

Regeringens förslag: Vid bedömning av om en sökande ska anses vara företagare enligt lagen om arbetslöshetsförsäkring ska nödvändiga åtgärder som vidtagits i verksamheten på grund av oförutsedda händelser inte anses utgöra personligen utfört arbete.

Utredningens förslag: Överensstämmer i huvudsak med regeringens. Utredningen föreslår dock att även nödvändiga åtgärder av förvaltande karaktär ska få vidtas utan att den enskilde bör anses som företagare i den mening som avses i lagen (1997:238) om arbetslöshetsförsäkring.

Remissinstanserna: Övervägande delen av de remissinstanser som har yttrat sig är positiva till förslaget, eller har inte några synpunkter. *Sveriges Kommuner och Landsting* och *Sveriges Akademikers Centralorganisation* tillstyrker förslaget. *Jämställdhetsombudsmannen*, *Inspektionen för arbetslöshetsförsäkringen*, *Arbetslöshetskassornas Samorganisation*, *Småföretagarnas Arbetslöshetskassa*, *Lantbrukarnas Riksförbund* och *Den Nya Valfärden* är positiva till förslaget. *Verket för näringslivsutveckling* har inget att invända mot förslaget. *Arbetsförmedlingen* anser att det tydligare bör klargöras vilka åtgärder som avses.

Skälen för regeringens förslag: Nuvarande definition av vem som är att anse som företagare i arbetslöshetsförsäkringens mening uppställer tre krav för att den sökande ska anses som företagare. Företagare är, enligt 34 § lagen om arbetslöshetsförsäkring, den som äger eller är delägare – direkt eller indirekt – i näringsverksamhet och som han eller hon är personligen verksam i och har ett väsentligt inflytande över. Regeringen anser, i enlighet med vad som angivits i avsnitt 8.1, att det nuvarande företagarbegreppet bör ändras och att bl.a. kravet på att personen ska vara personligt verksam i näringsverksamheten bör ersättas med att personen i fråga personligen utför arbete i verksamheten.

Regeringen anser dock att det finns situationer där vissa åtgärder bör kunna tillåtas utan att det anses som att den sökande personligen utför arbete i verksamheten. Redan i dag är det, enligt arbetslöshetskassornas tillämpning, möjligt att vidta vissa s.k. skyddsinsatser för att förhindra förstörelse av egendom utan att rätten till arbetslöshetsersättning upphör. Regeringen anser att möjligheten att vidta skyddsinsatser bör regleras i lag. Regeringen föreslår därför att det införs en bestämmelse i lagen om arbetslöshetsförsäkring som klargör att nödvändiga åtgärder som vidtagits på grund av oförutsedda händelser inte ska bedömas som att den sökande personligen utför arbete i verksamheten. Begreppet nödvändiga

åtgärder som vidtagits på grund av oförutsedda händelser bör motsvara de skyddsinsatser som är tillåtna i dag enligt arbetslöshetskassornas tillämpning. Sådana åtgärder bör accepteras endast i de fall det handlar om åtgärder som utförs för att hindra förstörelse av egen egendom, dvs. händelser av force majeure karaktär. De situationer som avses är arbete som har föranletts av tekniska störningar, väderförhållanden eller andra oförutsedda händelser. Det kan t.ex. vara åtgärder som är nödvändiga vid översvämningar eller omhändertagande av stormfälld skog, vilket kan kräva en stor arbetsinsats under en kort tid. Det är dock viktigt att arbetsinsatsen är begränsad och inte i egentlig mening hindrar någon från att stå till arbetsmarknadens förfogande eller att utföra annat arbete.

Arbetsförmedlingen påtalar vikten av att det i försäkringsrelationen mellan arbetslöshetskassan och den sökande klargörs vilka åtgärder som en sökande kan vidta utan att ersättningsrätten går förlorad. Även *Inspektionen för arbetslöshetsförsäkringen* konstaterar att Arbetsförmedlingens kontroll av att den enskilde står till arbetsmarknadens förfogande blir särskilt viktig i detta sammanhang. Regeringen instämmer i denna uppfattning men vill även framhålla vikten av att den arbetssökande har en god dialog med såväl Arbetsförmedlingen som med sin arbetslöshetskassa. Regeringen vill också tydliggöra att det ankommer på den sökande att kontakta sin arbetslöshetskassa när det uppstår en situation i vilken denne känner sig tveksam till om åtgärder kan vidtas eller inte. Den sökande har ansvar för att säkerställa att han eller hon inte vidtar sådana åtgärder som medför att rätten till arbetslöshetsersättning riskerar att ifrågasättas.

8.3.2 Arbete av ideell karaktär

Regeringens förslag: Vid bedömning av om en sökande ska anses vara företagare enligt lagen om arbetslöshetsförsäkring ska arbete av ideell karaktär i verksamheten inte anses utgöra personligen utfört arbete.

Utredningens förslag: Överensstämmer med regeringens.

Remissinstanserna: Övervägande delen av de remissinstanser som har yttrat sig är positiva till förslaget, eller har inte några synpunkter. *Sveriges Kommuner och Landsting* och *Sveriges Akademikers Centralorganisation* tillstyrker förslaget. *Verket för näringslivsutveckling*, *Jämställdhetsombudsmannen*, *Arbetsförmedlingen*, *Inspektionen för arbetslöshetsförsäkringen*, *Lantbrukarnas Riksförbund*, *Småföretagarnas Arbetslöshetskassa* och *Den nya välfärden* är positiva till förslaget.

Skälen för regeringens förslag: Såsom angetts i avsnitt 8.1 ovan har företagarbegreppet i lagen om arbetslöshetsförsäkring i rättstillämpningen kommit att omfatta personer som inte är att betrakta som företagare enligt lagens intentioner. Föräldrar som tillsammans bedriver en kooperativ ekonomisk förening i syfte att ordna sin egen barnomsorg och styrelseledamöter i bostadsrättsföreningar riskerar att betraktas som företagare enligt gällande bestämmelser. Det arbete som en enskild lägger ner i en sådan verksamhet är normalt inte av omedelbar ekonomisk karaktär. Arbetet är snarare av ideell karaktär, även om

verksamheten bedrivs i former som gör att den uppfyller kraven för näringsverksamhet. Regeringen anser att företagarbegreppet i arbetslöshetsförsäkringen bör begränsas så att denna typ av arbete inte omfattas. Regeringen föreslår därför en bestämmelse i lagen om arbetslöshetsförsäkring som anger att vid bedömningen av om en fysisk person ska anses vara företagare enligt 34 § ska arbete av ideell karaktär i verksamheten inte anses utgöra personligen utfört arbete.

8.4 Företagares arbetslöshet

Regeringens förslag: En företagare som upphör att bedriva näringsverksamhet ska anses vara arbetslös så snart det inte vidtas några åtgärder i näringsverksamheten. Som åtgärder anses inte nödvändiga åtgärder som vidtagits på grund av oförutsedda händelser.

Om näringsverksamheten återupptas av företagaren eller av en närstående person till denne, får bedömningen av företagarens arbetslöshet enligt ovanstående definition göras tidigast fem år från det att näringsverksamheten återupptogs.

Om en företagare inte är att anse som arbetslös enligt ovanstående definition, ska företagaren anses som arbetslös när verksamheten i näringsverksamheten vid en samlad bedömning har upphört definitivt.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer meddelar föreskrifter om när en företagare ska anses som arbetslös i andra fall än som framgår av lagen.

Utredningens förslag: Överensstämmer i huvudsak med regeringens. Utredningen föreslår dock att nödvändiga åtgärder av förvaltande karaktär inte ska anses utgöra åtgärder i verksamheten. Däremot saknas förslag om att nödvändiga åtgärder som vidtagits på grund av oförutsedda händelser ska undantas från att utgöra åtgärder i verksamheten.

Remissinstanserna: Övervägande delen av de remissinstanser som har yttrat sig är positiva till förslaget, eller har inte några synpunkter. *Sveriges Kommuner och Landsting*, *Sveriges Akademikers Centralorganisation* och *Tjänstemännens Centralorganisation* tillstyrker förslagen. *Jämställdhetsombudsmannen*, *Inspektionen för arbetslöshetsförsäkringen*, *Arbetslöshetskassornas Samorganisation*, *Svenskt Näringsliv*, *Lantbrukarnas Riksförbund*, *Sveriges Redovisningskonsulters Förbund*, *Företagarförbundet* och *Sveriges Författarförbund* är positiva till förslagen. *Småföretagarnas Arbetslöshetskassa* instämmer i förslaget och *Verket för näringslivsutveckling* har inget att invända mot förslaget. *Länsrätten i Stockholm län* ser kontrollsvårigheter med förslaget medan *Arbetsförmedlingen* tillstyrker vissa delar av förslaget och är tveksam till andra delar. *Företagarna* anser att förslaget är ett steg i rätt riktning medan *Landsorganisationen i Sverige* anser att det finns en risk att förslaget leder till konkurrenssnedvridning.

Bedömning av företagares arbetslöshet

Huvudregeln i nuvarande 35 § första stycket lagen (1997:238) om arbetslöshetsförsäkring är att en företagare ska anses som arbetslös när den personliga verksamheten i rörelsen vid en samlad bedömning kan anses ha upphört annat än tillfälligt. Även en företagare som tillfälligt upphört med sin personliga verksamhet i rörelsen kan emellertid anses som arbetslös enligt 35 § andra stycket. Detta gäller under förutsättning att uppehållet i rörelsen inte till någon del är av säsongskaraktär och att någon verksamhet inte bedrivs i rörelsen. I rättstillämpningen har dock vissa skyddsinsatser varit tillåtna att vidta i verksamheten utan att det jämförts med aktivt företagande, t.ex. då det föreligger en lagstadgad redovisningsskyldighet eller för att förhindra förstörelse av egendom. Möjligheten att kunna få arbetslöshetsersättning under ett tillfälligt avbrott är begränsad till en gång per verksamhet.

Nuvarande regelverk har kritiserats för att vara otydligt och ge upphov till tolkningsproblem vilket lett till olika beslut i likartade ärenden. Det har även framförts önskemål om att företagare ska ha möjlighet till fler tillfälliga uppehåll i verksamheten än det enda uppehåll som dagens regler medger, i syfte att stimulera nyföretagande, förhindra kapitalförstöring samt öka möjligheterna för företagare att återuppta en verksamhet.

Regeringen föreslår därför att det i lagen om arbetslöshetsförsäkring införs en bestämmelse som innebär att en företagare som upphör att bedriva näringsverksamhet ska anses vara arbetslös så snart det inte vidtas några åtgärder i verksamheten. I detta avseende görs ingen skillnad på om uppehållet är definitivt eller tillfälligt. Det väsentliga är att det inte vidtas några åtgärder i verksamheten.

Avsikten med den föreslagna regeln är att förenkla bedömningen av företagares arbetslöshet så att sökanden, snabbare än i dag, kan få sin ersättning utbetald och ändå ha möjlighet att i framtiden återuppta sin verksamhet. Detta gäller under förutsättning att den sökande enligt 9 § lagen om arbetslöshetsförsäkring står till arbetsmarknadens förfogande. *Arbetsförmedlingen, Inspektionen för arbetslöshetsförsäkringen, Arbetslöshetskassornas Samorganisation* och *Småföretagarnas Arbetslöshetskassa* delar regeringens uppfattning att förslaget bör medföra att personer som upphör med sin näringsverksamhet kommer att kunna beviljas arbetslöshetsersättning betydligt tidigare än i dagsläget.

Regeringen föreslår också att 36 § i lagen om arbetslöshetsförsäkring ändras på så sätt att det tas in en upplysning om att regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer har möjlighet att meddela föreskrifter om när en företagare ska anses som arbetslös i andra fall än som framgår av lagen.

Uppehåll i verksamhet

Enligt den föreslagna regeln kan en företagare anses arbetslös vid flera uppehåll i näringsverksamheten. Möjligheten att erhålla arbetslöshetsersättning vid flera uppehåll i verksamheten får emellertid inte utformas

så att arbetslöshetsersättning blir ett stöd till företagare vars verksamhet har dålig lönsamhet. Regeringen föreslår därför att det införs en väntetid för en upprepad tillämpning av den föreslagna regeln, genom att regeln begränsas på så sätt att den endast får tillämpas om det förflutit minst fem år sedan näringsverksamheten återupptogs av företagaren eller närstående till denne. På så sätt anser regeringen att ett otillbörligt nyttjande av bestämmelsen som inkomstförstärkning under lågsäsong förhindras. Med hänsyn till detta finns det inte skäl att uttryckligen behålla formuleringen om att uppehållet inte får vara av säsongskaraktär.

Länsrätten i Stockholms län anser att det blir svårt att kontrollera om den sökande vidtar några åtgärder i verksamheten. Både *Inspektionen för arbetslöshetsförsäkringen* och *Sveriges Akademikers Centralorganisation* har i detta sammanhang betonat vikten av att Arbetsförmedlingen kontrollerar att den sökande står till arbetsmarknadens förfogande. Regeringen instämmer i att bestämmelsen kommer att medföra ökade krav på Arbetsförmedlingens arbete med att kontrollera att sökanden står till arbetsmarknadens förfogande.

Länsrätten i Stockholms län anser att det, trots den föreslagna tidsbegränsningen om fem år, finns en risk att sökanden utnyttjar arbetslöshetsförsäkringen som en ekonomisk utfyllnad i företaget. Även *Landsorganisationen i Sverige* anser att utredningens förslag kan medföra att företagare anses arbetslösa närhelst det inte vidtas några åtgärder i verksamheten och att det företag som har få kunder riskerar att hamna i ett sämre ekonomiskt läge än det som inte har några alls. *Företagarna* anser att det borde vara möjligt att lägga företag vilande vart tredje år istället för vart femte år.

Regeringen delar inte dessa bedömningar. Regeringen anser att den föreslagna femårsbegränsningen är tillräcklig och rimlig för att företagare ska ges en, i förhållande till arbetstagare, likartad möjlighet till arbetslöshetsersättning vid arbetslöshet. Att den föreslagna femårsregeln skulle medföra att det uppstår konkurrensnedvridning företag emellan har regeringen svårt att se. Regeringen menar att den föreslagna femårsbegränsningen förhindrar att personer som bedriver säsongsverksamheter missbrukar möjligheten att lägga en verksamhet vilande.

Arbetsförmedlingen och *Arbetslöshetskassornas Samorganisation* är tveksamma till kravet på att en företagare som bedriver näringsverksamhet med olika inriktningar och/eller flera olika företagsformer måste upphöra med all verksamhet för att betraktas som arbetslös. De anser att detta kan leda till oönskade effekter som t.ex. att även lönsam verksamhet måste läggas ner.

Regeringen vill med anledning av det framhålla följande. En grundläggande förutsättning för att erhålla arbetslöshetsersättning är att den arbetssökande är arbetslös. För att den som bedriver näringsverksamhet innan arbetslösheten ska kunna ha rätt till arbetslöshetsersättning krävs antingen att det inte vidtas några åtgärder i verksamheten eller att näringsverksamheten vid en samlad bedömning kan anses ha upphört definitivt. Att en arbetssökande skulle kunna få arbetslöshetsersättning sedan han eller hon upphört att vidta åtgärder i en viss verksamhet men samtidigt skulle kunna fortsätta att bedriva annan verksamhet utan restriktion skulle enligt regeringens uppfattning kunna leda till konkurrensnedvridning. Regeringen vill därutöver framhålla att det även

fortsättningsvis kommer att finnas möjlighet att behålla ett företag under arbetslöshet genom att få ett företag godkänt som t.ex. bisyssla, se avsnitt 8.7.

Arbetslöshetskassornas samorganisation anser att det bör klargöras om det ska ha någon betydelse om man är bosatt på en fastighet som utgör näringsverksamhet eller ej, samt om man kan ha kvar ett bolag som äger fastigheten om man inte omfattas av 35 §. Regeringen vill med anledning av denna remissynpunkt framhålla följande. Enligt den föreslagna bestämmelsen krävs att den sökande inte vidtar några åtgärder i verksamheten för att den sökande ska kunna erhålla arbetslöshetsersättning. Att en sökande bor på en fastighet som beskattas som näringsverksamhet kan inte anses vara sådana åtgärder som avses i den föreslagna bestämmelsen.

Nödvändiga åtgärder

Som tidigare nämnts är det enligt arbetslöshetskassornas tillämpning möjligt att vidta vissa skyddsinsatser för att förhindra förstörelse av egendom utan att rätten till arbetslöshetsersättning upphör. Regeringen anser att möjligheten att vidta skyddsinsatser bör regleras i lag och föreslår därför att nödvändiga åtgärder som vidtagits i företaget på grund av oförutsedda händelser inte ska medföra att arbetslösheten upphör.

Regeringen anser att de åtgärder som får vidtas bör vara desamma som vid bedömningen av om en sökande ska anses som företagare eller inte enligt 34 § lagen om arbetslöshetsförsäkring, se avsnitt 8.3.1. De situationer som avses är arbete som har föranletts av tekniska störningar, väderförhållanden eller andra oförutsedda händelser. Det kan t.ex. vara åtgärder som är nödvändiga vid översvämningar eller omhändertagande av stormfälld skog vilket kan kräva en större arbetsinsats under en kortare tid. Det är dock viktigt att arbetsinsatsen är begränsad och inte i egentlig mening hindrar den sökande från att stå till arbetsmarknadens förfogande eller att utföra något annat arbete.

Närståendebegreppet

Nuvarande lydelse av bestämmelsen har tillämpats så att rätten till ersättning då företagare tillfälligt upphört med verksamheten har varit knuten både till personen och företaget i fråga, i syfte att minska risken att exempelvis en familj som driver ett företag ges möjlighet att ett flertal gånger lägga ned verksamheten tillfälligt genom att växelvis låta familjemedlemmarna ingå i företaget. Den skatterättsliga definitionen av närstående i inkomstskattelagen (1999:1229) är enligt regeringens mening inte tillräcklig för att täcka alla de relationer som bör regleras i lagen om arbetslöshetsförsäkring. Närståendebegreppet bör därför ges en vidare innebörd i lagen om arbetslöshetsförsäkring för att omfatta personer som inte omfattas av det skatterättsliga begreppet. *Arbetsförmedlingen*, *Inspektionen för arbetslöshetsförsäkringen* och *Arbetslöshetskassornas Samorganisation* anser att det i lagtexten bör definieras vem som avses med närstående eftersom begreppet ska ges en vidare betydelse än vad som regleras i inkomstskattelagen. Regeringen föreslår

Definitivt upphörande av verksamhet

I de fall den föreslagna huvudregeln gällande företagares arbetslöshet inte är tillämplig bör en företagare anses som arbetslös när företagarens näringsverksamhet vid en samlad bedömning har upphört definitivt. Regeringen föreslår att detta regleras i en särskild bestämmelse i lagen om arbetslöshetsförsäkring.

Sveriges Akademikers Centralorganisation anser att ytterligare preciseringar behöver göras för att klargöra när åtgärder för att avveckla verksamheten ska anses ha slutförts så att ersättning från arbetslöshetsförsäkringen kan utbetalas. Regeringen delar inte denna uppfattning utan anser att den reglering och praxis som finns i detta avseende är tillräcklig.

8.5 Beräkning av dagsförtjänst för företagare

8.5.1 Ändrad dagsförtjänstberäkning för företagare

Regeringens förslag: Dagsförtjänsten för företagare ska grundas på den inkomst från verksamheten som framgår av den senaste taxeringen. Om det är mer förmånligt för företagaren, ska dagsförtjänsten grundas på den genomsnittliga inkomsten från verksamheten under de två år som föregår inkomståret i den senaste taxeringen.

Utredningens förslag: Överensstämmer delvis med regeringens. Utredningen föreslår att dagsförtjänsten för företagare grundas på inkomsten som framgår av den senaste taxeringen eller, om det är mer förmånligt för företagaren, på genomsnittet av de två bästa av de tre senaste taxeringarna.

Remissinstanserna: Övervägande delen av de remissinstanser som har yttrat sig är positiva till förslaget, eller har inte några synpunkter. *Arbetsförmedlingen*, *Sveriges Akademikers Centralorganisation* och *Sveriges Kommuner och Landsting* tillstyrker förslaget. *Jämställdhetsombudsmannen*, *Inspektionen för arbetslöshetsförsäkringen* och *Sveriges Författarförbund* ställer sig positiva till förslaget. *Företagarförbundet* stödjer förslaget. *Verket för näringslivsutveckling* har inget att invända mot förslaget. *Arbetslöshetskassornas Samorganisation*, *Svenskt Näringsliv*, *Småföretagarnas Arbetslöshetskassa* och *Företagarna* anser att förslaget är en förbättring i förhållande till nuvarande regel men att det inte är tillräckligt.

Skälen för regeringens förslag: Enligt huvudregeln i 37 § lagen (1997:238) om arbetslöshetsförsäkring beräknas företagares arbetslöshetsersättning på den genomsnittliga inkomsten under de tre senaste åren före avvecklingsåret. Denna regel medför att en företagare, som driver sin verksamhet med dålig lönsamhet in i det sista, riskerar att få en sämre dagsförtjänst än om verksamheten lagts ner tidigare. Regeln motverkar

därför, enligt regeringens uppfattning, försök att driva företag vidare. Regeringen föreslår därför att dagsförtjänsten för företagare grundas på den inkomst från verksamheten som framgår av den senaste taxeringen eller, om det är mer förmånligt för företagaren, på den genomsnittliga inkomsten från verksamheten under de två år som föregår inkomståret i den senaste taxeringen. Genom att arbetslöshetsersättningen, enligt förslaget, helt grundas på taxerade inkomster kan uppgifterna enkelt kontrolleras. Att ersättningen grundas på den inkomst som framgår av den senaste taxeringen bör underlätta administrationen jämfört med nuvarande regelverk. Även det alternativa beräkningssättet, att ersättningen beräknas på den genomsnittliga inkomsten från verksamheten under de två år som föregår inkomståret i den senaste taxeringen leder till en minskning av den administrativa bördan då intyg endast krävs för två år, jämfört med nuvarande tre år.

Arbetslöshetskassornas Samorganisation, Svenskt Näringsliv och Småföretagarnas Arbetslöshetskassa anser att förslaget är en förbättring av nuvarande reglering men ser helst en återgång till en äldre modell som innebär att den högsta taxerade inkomsten under de tre senaste inkomst-åren före avvecklingsåret ska ligga till grund för beräkningen. *Arbetslöshetskassornas Samorganisation* anser att det ska vara möjligt att göra en preliminär beräkning av dagsförtjänsten och att arbetslöshetskassan i efterhand, då Skatteverket har fattat ett beslut, ska kunna korrigera och fastställa en slutlig dagsförtjänst.

Företagarna framför att ersättningen bör baseras på det bästa av de fem senaste åren. Även *Sveriges Författarförbund* föreslår att det åtminstone för konstnärligt och litterärt yrkesverksamma införs en regel om att dagsförtjänst som huvudregel ska fastställas utifrån den senaste taxeringen eller den högsta inkomsten under åtminstone de fem senaste taxeringsåren.

Regeringen anser att dagsförtjänsten bör spegla den sökandes inkomst före arbetslösheten. Även för anställda gäller principen om att den senaste tolv månadersperioden ska ligga till grund för beräkning av den sökandes dagsförtjänst. Till skillnad från anställda löper emellertid företagare, som driver vidare en verksamhet med dålig lönsamhet, risken att få en lägre dagpenning än om han eller hon lägger ned verksamheten på ett tidigare stadium. Genom det föreslagna alternativa beräkningssättet, enligt vilket dagpenningen grundas på den genomsnittliga inkomsten från verksamheten under de två år som föregår inkomståret i den senaste taxeringen, vill regeringen skapa incitament för företagare att driva företag vidare även när företaget tillfälligt går sämre. Detta får dock inte leda till en orimlig särbehandling av företagare i arbetslöshetsförsäkringen och regeringen anser därför att det föreslagna beräkningssättet är rimligt.

Regeringens förslag: För en företagare som upphör att bedriva näringsverksamhet inom 24 månader från det att den startade, får dagsförtjänsten grundas på företagarens tidigare anställning. När dagsförtjänsten grundas på tidigare anställning ska prövning av om arbetsvillkoret uppfyllts avse tid i anställningen. Ramtiden ska då avse de tolv månader som närmast föregått den månad när den sökande startade sin verksamhet.

Utredningens förslag: Överensstämmer i huvudsak med regeringens. Utredningen föreslår att perioden under vilken en företagare ska kunna få arbetslöshetsersättningen beräknad på tidigare anställning ska vara 36 månader.

Remissinstanserna: Övervägande delen av de remissinstanser som har yttrat sig är positiva till förslaget, eller har inte några synpunkter. *Arbetsförmedlingen, Företagarna, Sveriges Akademikers Centralorganisation* och *Sveriges Kommuner och Landsting* tillstyrker förslaget. *Inspektionen för arbetslöshetsförsäkringen, Arbetslöshetskassornas Samorganisation, Småföretagarnas Arbetslöshetskassa* och *Företagarförbundet* instämmer i förslaget. *Jämställdhetsombudsmannen* är positiv till förslaget.

Skälen för regeringens förslag: I dag kan företagare som lägger ned sin verksamhet inom tolv månader och som före tiden som företagare haft en varaktig anknytning till arbetsmarknaden som anställd, få dagsförtjänsten baserad på den tidigare anställningen. Regeringen anser att denna tidsperiod bör utökas till 24 månader. Härigenom får företagaren en rimlig tid på sig att pröva sina affärsidéer och etablera sitt företag.

Remissinstanserna är positiva till att den s.k. efterskyddstiden förlängs då nuvarande tolv månadersperiod anses vara för kort tid för att kunna bedöma om företaget kommer att vara lönsamt eller inte.

Arbetslöshetskassornas Samorganisation påpekar att det är oklart om det vid beräkning enligt denna modell måste finnas ett medlemskap i en arbetslöshetskassa under hela den period som inkomstunderlaget grundas på. Regeringen anser att möjligheten för den sökande att få sin ersättning beräknad på tidigare anställning får anses gynnande för företagare. Grundprincipen i arbetslöshetsförsäkringen är att för att kunna erhålla inkomstrelaterad ersättning måste arbetsvillkoret vara uppfyllt inom den tid då sökande var medlem i en arbetslöshetskassa. Att frångå denna princip anser regeringen vara en alltför generös särreglering för företagare jämfört med anställda. För att inkomstrelaterad ersättning ska kunna lämnas anser regeringen således att prövning av om arbetsvillkoret ska anses uppfyllt ska avse tid i anställningen. Vidare måste arbetsvillkoret vara uppfyllt under tid som en sökande varit medlem i en arbetslöshetskassa. Regeringen anser även att det då också bör regleras att ramtiden, i de fall ersättningen grundas på tidigare anställning, ska avse de tolv månader som närmast föregått den månad när den sökande startade sin verksamhet.

Arbetslöshetskassornas Samorganisation efterfrågar ett klagörande avseende hur beräkning ska göras då man växlat företag innan arbetslös-

hetens inträde. Regeringen uppfattar att denna remissynpunkt avser situationen då en person före arbetslöshetens inträde har drivit olika företag och vill med anledning av denna synpunkt framhålla följande. Möjligheten att få sin ersättning baserad på tidigare anställning är ett undantag från de regler som normalt gäller vid företagares arbetslöshet. Syftet med regeln är att stärka skyddet under uppstart av en verksamhet så att den som prövar att driva en verksamhet inte riskerar att hamna i ett sämre ekonomiskt läge än om han eller hon inte hade valt att göra detta. Bestämmelsen är inte till för att skydda den som under en kortare period driver en verksamhet och därefter påbörjar en ny verksamhet utan syftar till att stärka skyddet för den som vill pröva att förverkliga en affärsidé.

8.6 Beräkning av dagsförtjänst för personer som kombinerat anställning med företagande

Regeringens förslag: När dagsförtjänst ska fastställas för personer som under ramtiden kombinerat anställning med företagande ska dagsförtjänsten fastställas utifrån inkomst från både näringsverksamheten och anställningen. Detta gäller inte personer som fått en anställning eller näringsverksamhet godkänd som bisyssla.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer meddelar föreskrifter om villkor för fastställande av och rätt till ersättning för personer som kombinerat anställning med företagande.

Utredningens förslag: Överensstämmer med regeringens.

Remissinstanserna: Övervägande delen av de remissinstanser som har yttrat sig är positiva till förslaget, eller har inte haft några synpunkter. *Sveriges Kommuner och Landsting*, *Inspektionen för arbetslöshetsförsäkringen* och *Arbetslöshetskassornas Samorganisation* tillstyrker förslaget. *Verket för näringslivsutveckling* instämmer med förslaget och *Jämställhetsombudsmannen* är positiv till förslaget. *Tjänstemännens Centralorganisation* anser att reglerna för beräkning av dagsförtjänst om en person haft inkomst som både anställd och företagare behöver klargöras ytterligare.

Skälen för regeringens förslag: Enligt arbetslöshetskassornas tillämpning får personer som, under ramtiden före arbetslösheten, har kombinerat anställning med företagande, sin dagsförtjänst beräknad på inkomst från både anställningen och näringsverksamheten.

Regeringen anser att denna tillämpning bör regleras i lagen om arbetslöshetsförsäkring och föreslår därför en sådan bestämmelse.

Regeringen anser också att det bör klargöras att detta inte gäller personer som fått en anställning eller näringsverksamhet godkänd som bisyssla. Skälet till detta är att en sökande som har fått en bisyssla godkänd får sin dagsförtjänst beräknad endast på inkomsten från sin huvudsakliga sysselsättning. Detta undantag anser regeringen bör framgå av lagen.

Personer som kombinerar anställning med företagande kan göra detta på olika sätt. Det finns både de som växlar mellan att vara företagare och att vara anställd och de som är företagare parallellt med en anställning. I

den senare gruppen ingår de personer som i dag, enligt arbetslöshetskassornas tillämpning omfattas av den s.k. 17/10-regeln. Enligt denna tillämpning kan en person, som bedrivit näringsverksamhet i begränsad omfattning jämsides med en deltidsanställning, och som förlorat sin anställning, vara ersättningsberättigad utan att behöva lägga näringsverksamheten vilande eller avveckla verksamheten. För att en verksamhet ska godkännas som ett deltidsföretag enligt denna s.k. 17/10-regel måste verksamheten ha bedrivits varaktigt högst tio timmar per vecka jämsides med en anställning om minst 17 timmar per vecka. Inkomsten från verksamheten får inte överstiga tre gånger högsta dagpenning per vecka (f.n. 2 040 kr per vecka). Verksamheten får inte utvidgas i tid efter arbetslöshetens inträde. Om en verksamhet godkänns som en s.k. 17/10-verksamhet beräknas arbetslöshetsersättningen på såväl anställningen som det egna företagandet.

Regeringen anser att möjligheten att bedriva näringsverksamhet i begränsad omfattning vid sidan av en deltidsanställning, utan att förlora rätten till arbetslöshetsersättning, bör finnas kvar (se även prop. 1983/84:126 s. 18). Regeringen instämmer i *Tjänstemännens Central-organisations* uppfattning att det föreligger svårigheter vid beräkning av dagpenning för denna grupp och att det kan finnas behov att bestämma villkoren för beräkning av dagsförtjänst.

De specifika villkor som ska gälla för personer som kombinerar företagande med anställning bör lämpligen regleras på förordningsnivå. Regeringen föreslår därför att det tas in en upplysning i lagen om arbetslöshetsförsäkring om att regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer meddelar föreskrifter om villkor för fastställande av och rätt till ersättning för personer som kombinerat anställning med företagande.

Reglerna för dem som väljer att kombinera anställning och företagande i arbetslöshetsförsäkringen kommer att utredas vidare inom Regeringskansliet.

8.7 Bisyssla

Regeringens förslag: Med bisyssla avses i lagen om arbetslöshetsförsäkring sådan anställning eller näringsverksamhet som den sökande före arbetslöshetens inträde under minst tolv månader har utfört eller bedrivit vid sidan av sin heltidssysselsättning.

Nuvarande inkomstgräns för att få en näringsverksamhet godkänd som bisyssla tas bort.

Utredningens förslag: Överensstämmer delvis med regeringens. Utredningen föreslår att bisyssla i form av företagande ska regleras i en särskild bestämmelse som även inkluderar en lagreglering av den s.k. 17/10-regeln som arbetslöshetskassorna tillämpar.

Utredningen föreslår att kravet att den sökandes näringsverksamhet inte får utvidgas under arbetslösheten samt kravet på att bisysslan inte får hindra den sökande från att anta ett lämpligt heltidsarbete tas bort. Utredningen föreslår därutöver en annan inkomstgräns för hur mycket en

sökande får tjäna på bisysslan utan att få avdrag på sin arbetslöshetsersättning.

Remissinstanserna: Övervägande delen av de remissinstanser som har yttrat sig är positiva till förslaget, eller har inte haft några synpunkter. *Sveriges Kommuner och Landsting, Tjänstemännens Centralorganisation* och *Verket för näringslivsutveckling* tillstyrker förslaget. *Jämställdhetsombudsmannen, Sveriges Författarförbund* och *Konstnärliga och Litterära Yrkesutövares Samarbetsnämnd* är positiva till förslaget. *Inspektionen för arbetslöshetsförsäkringen* och *Småföretagarnas Arbetslöshetskassa* är positiva till att den i praxis fastställda s.k. 17/10-regeln regleras men anser att bestämmelsen måste innehålla förbud mot att utöka bisysslan under arbetslösheten samt krav på att bisysslan inte hindrar personen från att ta ett lämpligt heltidsarbete. *Svenskt Näringsliv, Företagarförbundet, Lantbrukarnas Riksförbund* och *Sveriges Redovisningskonsulters Förbund* stödjer förslaget. *Arbetslöshetskassornas Samorganisation* är positiv till en reglering men anser att en sådan reglering bör vara striktare än utredningens förslag för att stämma bättre överens med de kriterier som uppställs i nuvarande bestämmelse. *Landsorganisationen i Sverige* anser att det är rimligt att det finns möjlighet att fortsätta med en bisyssla utan att det påverkar rätten till arbetslöshetsersättning, men att det också är rimligt att den inkomsten inte får ha varit eller blir hur hög som helst, om verksamheten eller anställningen ska betraktas som en bisyssla. Även *Inspektionen för arbetslöshetsförsäkringen* ifrågasätter om den föreslagna inkomstbegränsningen är tillräcklig. *Företagarna* avstyrker förslaget.

Skälen för regeringens förslag

Allmänt om bisyssla

I dag finns möjlighet att, i enlighet med 39 § lagen (1997:238) om arbetslöshetsförsäkring, under vissa förutsättningar få ett arbete eller ett företag godkänt som bisyssla. En bisyssla är ett arbete eller ett företagande som har bedrivits jämsides med ett heltidsarbete eller ett heltidsföretagande före arbetslösheten och som den sökande har kvar när heltidssysselsättningen upphör utan att det påverkar den sökandes ersättningsrätt.

Om en sökande är helt arbetslös lämnas normalt fem dagpenningbelopp per vecka. För den som utför arbete under arbetslösheten, dvs. deltidsarbetar, eller som av andra skäl inte är helt arbetslös ska den arbetade tiden räknas av från den sökandes totala antal arbetslösa timmar. Avräkningen görs enligt en av regeringen fastställd omräkningstabell och innebär att antalet dagpenningbelopp per vecka minskas. Därmed lämnas ersättning endast för sådan tid som den sökande är arbetslös.

För en sökande som är arbetslös under del av vecka i andra fall än en sökande som söker deltidsarbete, och som fått en bisyssla godkänd görs dock ingen avräkning. Detta innebär att en sökande med godkänd bisyssla har rätt till full arbetslöshetsersättning utan avdrag för den tid som han eller hon arbetar i sin bisyssla. För att få ett arbete eller ett företag godkänt som bisyssla krävs dock att den sökande före arbetslöshetens inträde utfört bisysslan under minst tolv månader vid sidan av sin heltids-

sysselsättning. Vidare får inkomsten från bisysslan inte heller, under tolv månadersperioden, ha överstigit ett belopp som motsvarar sex grundbelopp (f.n. 1 920 kr per vecka) per vecka. Därutöver får bisysslan enligt 39 § andra stycket inte utvidgas i omfattning under arbetslösheten och inte heller hindra den sökande från att anta ett lämpligt heltidsarbete. Om inkomsten från bisysslan efter arbetslöshetens inträde överstiger ett belopp som motsvarar sex grundbelopp per vecka ska hela det överskjutande beloppet dras av från dagpenningen enligt 39 § tredje stycket samma lag.

Om en verksamhet godkänns som bisyssla och personen blir arbetslös beräknas den sökandes arbetslöshetsersättning på den heltidssysselsättning, anställning eller företagande, som den sökande har haft. Den sökande kan fortsätta med sin bisyssla under arbetslösheten utan att det påverkar arbetslöshetsersättningen.

Krav för att få bisysslan godkänd

Regeringen anser att nuvarande tillämpning av 39 § lagen om arbetslöshetsförsäkring bör förtydligas. Regeringen föreslår därför att nuvarande 39 § delas upp i flera olika bestämmelser i lagen om arbetslöshetsförsäkring. Regeringen föreslår bland annat att det införs en bestämmelse som definierar vad som avses med bisyssla i arbetslöshetsförsäkringen. I denna bestämmelse bör klargöras att med bisyssla avses sådan anställning eller näringsverksamhet som den sökande före arbetslöshetens inträde under minst tolv månader utfört eller bedrivit vid sidan av sin heltidssysselsättning.

För att få en bisyssla godkänd enligt nuvarande 39 § lagen om arbetslöshetsförsäkring får den genomsnittliga inkomsten från bisysslan inte ha överstigit ett belopp som motsvarar sex grundbelopp (f.n. 1 920 kr per vecka) per vecka.

Landsorganisationen i Sverige och Arbetslöshetskassornas Samorganisation anser att det bör finnas en inkomstgräns för att bisyssla ska kunna beviljas. Regeringen vill angående inkomstgränsen framhålla att alternativet till att en sökande får sin näringsverksamhet godkänd som bisyssla är att sökande, på grund av sin verksamhet, bedöms som företagare i lagen om arbetslöshetsförsäkring. Det innebär att en sökande måste upphöra att vidta åtgärder i verksamheten eller upphöra att bedriva verksamheten för att vara berättigad till arbetslöshetsersättning. Om inkomstgränsen tas bort innebär det troligtvis att fler sökanden kommer att få sin näringsverksamhet godkänd som bisyssla vilket regeringen anser är positivt. Det väsentliga i detta sammanhang bör vara att den sökande klarat av att ha en extra sysselsättning vid sidan om sin heltidssysselsättning, inte vad den sökande tjänat på sin bisyssla. Regeringen anser därför att inkomstgränsen för godkännande av näringsverksamhet som bisyssla bör tas bort.

När det gäller anställning som bisyssla instämmer regeringen i synpunkterna från *Landsorganisationen i Sverige och Arbetslöshetskassornas Samorganisation* att inkomstgränsen bör kvarstå. Anledningen till detta är att en sökande som inte får en anställning godkänd som bisyssla fortfarande kan vara berättigad till arbetslöshets-

ersättning men omfattas då av deltidsbegränsningen enligt 40 § lagen om arbetslöshetsförsäkring. Deltidsbegränsningen innebär att en sökande endast kan arbeta på deltid och samtidigt få arbetslöshetsersättning under som mest 75 ersättningsdagar.

Regeringen föreslår således att nuvarande krav på att inkomsten från anställningen i genomsnitt inte får överstiga ett belopp som motsvarar sex grundbelopp per vecka för att få anställningen godkänd som bisyssla kvarstår.

Arbetslöshetskassornas Samorganisation önskar att begreppen ”bedrivit verksamhet” och ”utfört” ses över. De anser att begreppen bör ha samma innebörd oavsett om det gäller en anställning eller ett företag och anför att nuvarande bisysslebestämmelse tolkas som att arbete faktiskt måste ha *utförts* både i bisysslan och i huvudsysslan i var och en av dessa tolv månader. *Arbetslöshetskassornas Samorganisation* anser vidare att det bör räcka med att anställningen eller näringsverksamheten faktiskt har existerat utan att det utförts arbete under samtliga tolv månader, det ska dock finnas en viss regelbundenhet. Regeringen instämmer i uppfattningen om att begreppet bör ha samma innebörd för såväl anställning som näringsverksamhet. Regeringen anser dock att det även fortsättningsvis ska vara så att den sökande, för att få sin anställning eller näringsverksamhet godkänd som bisyssla, faktiskt måste ha utfört arbete eller bedrivit verksamhet under minst tolv månader vid sidan sitt heltidsarbete. I detta avseende föreslås därför ingen ändring i sak.

Krav för att få behålla en bisyssla

Som redogjorts för ovan, ska det vid beräkning av ersättning per vecka, enligt nuvarande 39 §, bortses från godkänd bisyssla. De förutsättningar som gäller i dag enligt 39 § för att få behålla en bisyssla och samtidigt erhålla arbetslöshetsersättning bör enligt regeringen gälla även fortsättningsvis. Regeringen föreslår att detta regleras i en särskild bestämmelse.

Kravet på att bisysslans omfattning inte får utökas under arbetslösheten och kravet på att bisysslan inte får hindra den sökande från att anta ett lämpligt heltidsarbete säkerställer att bisysslan är av sådan omfattning att det rör sig om en begränsad sysselsättning och att den inte hindrar den sökande från att stå till arbetsmarknadens förfogande. Regeringen anser att nuvarande inkomstgräns för hur mycket en sökande får tjäna på sin bisyssla utan att få avdrag på sin arbetslöshetsersättning är rimlig och väl avvägd och ser därför ingen anledning att ändra denna.

Regeringen föreslår därför en bestämmelse som anger att det vid beräkning av dagpenningbelopp inte tas hänsyn till sådan bisyssla som uppfyller de förutsättningar som anges ovan.

De sociala välfärdssystemen inom EU/EES-området samordnas i dag genom Europaparlamentets och Rådets förordning (EEG) 1408/71 av den 14 juni 1971 om tillämpningen av systemen för social trygghet när anställda, egenföretagare eller deras familjemedlemmar flyttar inom gemenskapen.

Förordning 1408/71 omfattar såväl arbetstagare som egenföretagare. Dock omfattas inte egenföretagare av bestämmelserna om arbetslöshetsförmåner som avser sammanläggning av anställnings- och försäkringsperioder (art. 67), beräkning av förmåner (art. 68) eller bestämmelserna om arbetslösa personer som under sin senaste anställning var bosatta i en annan medlemsstat än den behöriga staten (art. 71). Den 1 maj 2010 ersätts förordning 1408/71 av Europaparlamentets och Rådets förordning (EG) 883/2004 av den 29 april 2004 om samordning av de sociala trygghetssystemen. Förordning 1408/71 är dock fortsatt tillämplig på tredje-landsmedborgare inom EES-området.

Båda förordningarna innehåller regler om samordning av bl.a. förmåner vid sjukdom och moderskap (samt faderskapsförmåner enligt förordningen 883/2004) liksom förmåner vid arbetslöshet och familjeförmåner. Reglerna om samordning innebär att vissa försäkringssituationer som t.ex. krav på viss tids försäkring i en medlemsstats försäkring kan uppfyllas med motsvarande försäkringsperioder i en annan medlemsstat. Huvudregeln är att endast en medlemsstats försäkring ska gälla och att det är försäkringen i den medlemsstat där en person förvärvsarbetar. För rätt till sjukpenning och föräldrapenning med en viss nivå kan i vissa fall även inkomst i en annan medlemsstat tillgodoräknas under förutsättning att den försäkrade personen påbörjat förvärvsarbete i Sverige.

Förordning 883/2004, som är direkt tillämplig, innehåller bland annat nya regler i de delar som reglerar ekonomisk trygghet vid arbetslöshet. En av de större förändringarna i förordningen är att egenföretagare kommer att omfattas av samma samordningsregler vid arbetslöshet som arbetstagare, det vill säga ovan nämnda artiklar 67, 68 och 71.

Inför att förordning 883/2004 börjar tillämpas den 1 maj 2010, pågår fortfarande diskussioner på EU-nivå om den praktiska utformningen och tillämpningen av de regler som berör egenföretagare. Så långt regeringen kan bedöma går det i dagsläget inte att närmare analysera de nya EU-reglernas eventuella konsekvenser för förslagen i denna proposition.

10.1 Lagen (1962:381) om allmän försäkring

Regeringens förslag: De nya reglerna i lagen om allmän försäkring ska träda i kraft den 1 juli 2010.

Äldre bestämmelser i 3 kap. 2 § ska fortfarande tillämpas i fråga om beräkning av sjukpenninggrundande inkomst som avser tid före ikraftträdandet. Tid för sådan anmälan som anges i de nya bestämmelserna i paragrafen räknas även före ikraftträdandet.

För ersättningsfall som påbörjats före ikraftträdandet ska bestämmelserna i 3 kap. 4 § första stycket 1 och 3 kap. 11 § i dess äldre lydelse gälla.

Vid tillämpning av bestämmelserna i 3 kap. 4 § nionde stycket ska, för försäkrade som gått miste om sjukpenning som svarar mot inkomst av annat förvärvsarbete till följd av bestämmelserna i första stycket 1 enligt den äldre lydelsen av dessa bestämmelser, inom tolv månadersperioden även beaktas sjukperioder och dagar som infallit före ikraftträdandet.

För en försäkrad med sjukpenning som svarar mot inkomst av annat förvärvsarbete ska ett beslut som fattats före ikraftträdandet enligt 3 kap. 4 b § gälla de första sju dagarna i en sjukperiod.

En försäkrad som vid ikraftträdandet har fyllt 55 år får senast den 30 september 2010 till Försäkringskassan anmäla försäkring med kortare karenstid eller utan karenstid enligt de nya bestämmelserna i 3 kap. 11 § andra stycket.

Vid beräkning av tillfällig föräldrapenning enligt de nya bestämmelserna i 4 kap. 14 § ska hänsyn inte tas till dagar inom en sjudagarsperiod som infallit före ikraftträdandet.

Promemorians förslag: Överensstämmer i princip med regeringens. I promemorian föreslås dock att vid ikraftträdandet ska tidigare vald karenstid om tre dagar övergå till att gälla de första sju dagarna enligt 3 kap. 4 § första stycket 1. Vidare föreslås att en försäkrad som vid lagens ikraftträdande har fyllt 55 år får övergå till försäkring med kortare karenstid enligt de nya bestämmelserna i 3 kap. 11 § andra stycket senast den 31 juli 2010.

Remissinstanserna: *Försäkringskassan* anser att datumet för en försäkrad som har fyllt 55 år att senast kunna anmäla sänkt karenstid bör sättas till den 30 september 2010, istället för som föreslås i promemorian, den 31 juli 2010. *Försäkringskassan* anför att, beroende på när beslut tas, det kan bli svårt för myndigheten att nå ut med information under sommarmånaderna.

Skälen för regeringens förslag: De nya bestämmelserna bör träda i kraft så snart som möjligt, dvs. den 1 juli 2010. Det är av vikt att det av aktuella bestämmelser framgår vad som ska gälla beträffande tidpunkten för när beräkningen av uppbyggnadsskedet om 24 månader tar sin början, när en egenföretagare har startat ett företag före ikraftträdandet. Regeringen föreslår därför en kompletterande övergångsbestämmelse av innebörd att tid för sådan anmälan som anges i de nya bestämmelserna i

3 kap. 2 § tredje stycket lagen om allmän försäkring räknas även före ikraftträdandet. Detta innebär att för en försäkrad egenföretagare som har gjort eller borde ha gjort anmälan för registrering enligt 3 kap. 2 § skattebetalningslagen (1997:483) före ikraftträdandet vid en viss tidpunkt, ska tiden om 24 månader räknas med utgångspunkt i denna tidpunkt.

Regeringen anser att övergångsbestämmelserna om vad som ska gälla för en egenföretagare som före lagens ikraftträdande har valt en karenstid om tre dagar är obehövlig, eftersom det enligt de nya föreslagna bestämmelserna gäller att en grundläggande karenstid om sju dagar införs för dessa försäkrade. Detta innebär att för en egenföretagare som vid lagens ikraftträdande har valt en karenstid om tre dagar gäller den grundläggande karenstiden om sju dagar. Regeringen anser vidare det vara av vikt att försäkrade som fyllt 55 år vid lagens ikraftträdande får en rimlig tid på sig att sänka tidigare vald karenstid och föreslår därför att en sådan försäkrad ska ha möjlighet att göra detta senast den 30 september 2010. En utförligare beskrivning av innehållet i övergångsbestämmelserna återfinns i avsnitt 12.1.

10.2 Lagen (1988:1465) om ersättning och ledighet för närståendevård

Regeringens förslag: De nya bestämmelserna ska träda i kraft den 1 juli 2010.

Promemorians förslag: Överensstämmer med regeringens.

Remissinstanserna: Ingen av remissinstanserna berör frågan om ikraftträdande särskilt.

Skälen för regeringens förslag: Den föreslagna ändringen är en följdändring till förslagen i lagen (1962:381) om allmän försäkring och bör träda i kraft samtidigt som dessa ändringar föreslås träda i kraft.

10.3 Lagen (1989:225) om ersättning till smittbärare

Regeringens förslag: De nya bestämmelserna ska träda i kraft den 1 juli 2010.

Promemorians förslag: Överensstämmer med regeringens.

Remissinstanserna: Ingen av remissinstanserna berör frågan om ikraftträdande särskilt.

Skälen för regeringens förslag: De föreslagna ändringarna är följdändringar till förslagen i lagen (1962:381) om allmän försäkring och bör träda i kraft samtidigt som dessa ändringar föreslås träda i kraft.

Regeringens förslag: Reglerna om det generella högkostnadsskyddet enligt lagen om sjuklön ska träda i kraft den 1 juli 2010.

De nya bestämmelserna ska tillämpas i fråga om sjuklönekostnader som gäller sjukperioder som påbörjas efter utgången av juni månad 2010.

Under 2010 ska endast arbetsgivarnas sjuklönekostnader och den genomsnittliga sjuklönekostnaden från och med den 1 juli 2010 till utgången av december 2010 beaktas och beräknas.

Tecknande av försäkring mot kostnader för sjuklön, enligt den äldre lydelsen av 17 §, ska inte få göras efter utgången av juni månad 2010.

Den äldre lydelsen av 17 och 28 §§ ska fortfarande tillämpas för år 2010 beträffande försäkringar som tecknats före den 1 juli 2010.

Utredningens förslag: Utredningen föreslog den 1 januari 2010 som ikraftträdandedatum.

Remissinstanserna: *Försäkringskassan* anser att tidpunkten för ikraftträdande bör flyttas fram, bland annat med hänsyn till behovet av IT-utveckling.

Skälen för regeringens förslag: Lagändringarna bör träda i kraft så snart som möjligt. Regeringen föreslår därför att ikraftträdandet bör äga rum den 1 juli 2010. Som en konsekvens av datumet för ikraftträdande kan för kalenderåret 2010 endast arbetsgivarnas sjuklönekostnader och den genomsnittliga sjuklönekostnaden från och med den 1 juli 2010 till utgången av december 2010 beaktas och beräknas. På samma sätt kan endast sjuklönekostnader som gäller sjuklöneperiod som påbörjas efter utgången av juni månad 2010 beaktas. Ingen teckning av försäkring mot kostnader för sjuklön, enligt den äldre lydelsen av 17 §, ska få göras efter utgången av juni månad 2010. Den äldre lydelsen av 17 och 28 §§ ska fortfarande, för år 2010, tillämpas beträffande försäkringar som tecknats före den 1 juli 2010.

De nya reglerna om ett generellt högkostnadsskydd för sjuklönekostnader innebär således att försäkring enligt dagens regler inte får tecknas efter utgången av juni månad 2010. För försäkringar som tecknats före den 1 juli 2010 föreslås reglerna om den frivilliga försäkringen alltså kunna tillämpas under det kvarvarande halvåret under år 2010. I förordningen (1991:1395) om försäkring mot kostnader för sjuklön finns bestämmelser om den frivilliga försäkringen. Enligt 6 § i denna förordning förlängs försäkringens giltighetstid automatiskt med ett kalenderår, om försäkringstagaren eller Försäkringskassan inte säger upp försäkringen före årsskiftet. Således kommer den frivilliga försäkringen mot sjuklönekostnader enligt förordningen om försäkring mot kostnader för sjuklön övergångsvis kunna gälla parallellt vid sidan av högkostnadsskyddet till utgången av år 2010. Regeringen förutsätter att Försäkringskassan informerar försäkringstagarna om vad detta innebär för deras del.

Avgiften för den frivilliga försäkringen betalas, enligt 8 § i nämnda förordning, kvartalsvis i förskott. Enligt 11 § ska, om det inte finns särskilda skäl, försäkringen upphöra att gälla med verkan från ingången

av det kvartal som avgiften avser, om inte en avgift betalas trots påminnelse. Regeringen förutsätter att Försäkringskassan även informerar försäkringstagarna om innebörden av denna bestämmelse, så att de kan göra ett medvetet val avseende avgifterna för tredje och fjärde kvartalet 2010.

10.5 Lagen (1997:238) om arbetslöshetsförsäkring

Regeringens förslag: De nya reglerna i lagen om arbetslöshetsförsäkring ska träda i kraft den 5 juli 2010. För ersättningsperioder för vilka karenstiden har börjat löpa före ikraftträdandet gäller vissa bestämmelser i sin äldre lydelse.

Utredningens förslag: Utredningens föreslagna datum för ikraftträdande var den 1 januari 2010.

Remissinstanserna: Ingen av remissinstanserna berör frågan om ikraftträdande särskilt.

Skälen för regeringens förslag: Lagändringarna bör träda i kraft så snart som möjligt. Av praktiska skäl bör de föreslagna reglerna avseende arbetslöshetsförsäkringen träda i kraft en måndag och det föreslås därför att ändringarna i lagen (1997:238) om arbetslöshetsförsäkring träder i kraft måndagen den 5 juli 2010.

När det gäller reglerna om vem som ska anses som företagare i lagen om arbetslöshetsförsäkring, när en företagare ska anses som arbetslös och när en verksamhet eller anställning ska utgöra bisyssla är det rimligt att dessa gäller i sin äldre lydelse för den som vid ikraftträdandet är inne i en ersättningsperiod eller som då har påbörjat men ännu inte hunnit uppfylla hela karensvillkoret. Syftet med övergångsbestämmelsen är att förutsättningarna för sökande som har rätt till arbetslöshetsersättning inte ska ändras under en löpande ersättningsperiod. Det föreslås därför att för ersättningsperioder för vilka karenstiden enligt 21 § lagen om arbetslöshetsförsäkring har börjat löpa före ikraftträdandet gäller 34, 35 och 39 §§ i sin äldre lydelse.

10.6 Socialavgiftslagen (2000:980)

Regeringens förslag: De nya bestämmelserna ska träda i kraft den 1 juli 2010 och tillämpas på inkomst som uppbärs efter den 30 juni 2010. Omfattar beskattningsåret tid såväl före som efter ikraftträdandet ska, om den avgiftsskyldige inte visar annat, så stor del av beskattningsårets inkomst anses hänförlig till tiden efter den 30 juni 2010 som svarar mot förhållandet mellan den del av beskattningsåret som infaller under denna tid och hela beskattningsåret.

Promemorians förslag: Överensstämmer med regeringens.

Remissinstanserna: Ingen av remissinstanserna berör frågan särskilt.

Skälen för regeringens förslag: Den föreslagna ändringen är en konsekvens av förslagen till ändringar i lagen (1962:381) om allmän

försäkring och bör träda i kraft samtidigt som dessa ändringar föreslås träda i kraft. En utförligare beskrivning av innehållet i övergångsbestämmelsen finns i författningskommentaren, avsnitt 12.7. Prop. 2009/10:120

11 Konsekvenser

11.1 Förslagets sammantagna konsekvenser

Regeringens förslag medför att det blir enklare för företagare att förutse vilka ekonomiska konsekvenser sjukdom, föräldraledighet och arbetslöshet får. För företag blir det enklare att förutse kostnader för sjukdom hos de anställda. Förslagen medför en tydligare koppling mellan den arbetsinkomst som företagaren redovisar i självdeklarationen och de förmåner som företagaren erhåller från de sociala trygghetssystemen. Det torde öka viljan att redovisa intäkter, vilket på sikt borde medföra att underlaget för skatte- och avgiftsintäkter ökar.

Regeringen bedömer att förslagen medför ökad likabehandling av företagare och anställda. Några förslag ökar valfriheten för företagare och ökar flexibiliteten för dem som önskar kombinera företagande och anställning. Regeringen gör bedömningen att dessa förslag innebär att företagande blir mer attraktivt, vilket på sikt borde leda till att fler väljer företagande framför anställning eller att kombinera företagande med anställning.

Inom såväl sjuk- och föräldraförsäkringen som i arbetslöshetsförsäkringen presenterar regeringen förslag som medför att tryggheten ökar under företagets första 24 månader. Förslagen innebär tydligare regler och ökad trygghet jämfört med i dag. Förslagen innebär även att reglerna görs generella, dvs. gäller alla nystartade egenföretagare.

Konsekvenser för miljön

Regeringen gör bedömningen att inga av de lämnade förslagen har några konsekvenser för miljön.

Konsekvenser ur ett ILO-perspektiv

Förslagen förväntas inte ha några konsekvenser som påverkar Sveriges åtaganden enligt ILO.

Jämställdhetskonskvenser

I avsnitt 4.1 redogjordes för att kvinnor i större utsträckning än män anser att den ekonomiska osäkerheten förknippad med företagande och den minskade tryggheten jämfört med anställning är skäl att avstå från företagande. Denna skillnad mellan kvinnor och män återfinns hos såväl unga (18–30 år) som hos befolkningen i stort (18–70 år). Regeringen gör därför bedömningen att de lämnade förslagen, som tillsammans bidrar till

11.2 Konsekvenser av förslagen inom sjuk- och föräldraförsäkringen samt det generella högkostnadsskyddet

Konsekvenser för företagarna

Förslaget om begränsningsregeln för egenföretagare, i form av den s.k. jämförelseinkomsten: Förslaget medför att egenföretagare kan beviljas högre sjukpenninggrundande inkomst (SGI) jämfört med i dag. Det är dock oklart hur många egenföretagare det gäller eftersom det saknas uppgifter om hur ofta Försäkringskassan begränsar den sjukpenninggrundande inkomsten till jämförelseinkomsten.

Uppgiftslämnandet för egenföretagare bedöms inte förändras jämfört med i dag.

Förslaget medför minskad administration hos Försäkringskassan, vilket borde medföra att hanteringen av SGI för egenföretagare kommer att ske snabbare. Det borde på sikt medföra kortare handläggningstider, vilket gynnar egenföretagarna som kan erhålla ersättning snabbare.

Förslaget om generella regler om uppbyggnadsskede för egenföretagare: Förslaget innebär att egenföretagare ges längre tid, jämfört med vad som är praxis i dag, att bygga upp sitt företag innan dess intäkter ska ligga till grund för SGI. Därför medför förslaget sannolikt högre ersättning för en del egenföretagare under de första två åren. Det är dock oklart hur många egenföretagare det handlar om eftersom Försäkringskassan saknar uppgifter om hur många egenföretagare som vid start av företag omfattas av reglerna om uppbyggnadsskede samt uppgifter om hur länge eventuella uppbyggnadsskeden bedöms föreligga.

Förslaget om ett generellt SGI-skydd under de första 24 månaderna innebär även att reglerna om SGI kommer att bli mer förutsägbara för den enskilde egenföretagaren. Förslaget är en form av grundläggande trygghet för de två första åren för personer som startar t.ex. enskild firma eller handelsbolag.

Även den administrativa bördan bör minska för företagarna eftersom reglerna görs generella. Regeringen bedömer att egenföretagarnas uppgiftslämnande till Försäkringskassan borde minska.

Förslagen om ändrade karenstider för egenföretagare i sjukförsäkringen och sänkta egenavgifter: I dag kan en egenföretagare till Försäkringskassan anmäla att i stället för en dags karenstid ha en karenstid på tre eller trettio dagar. Förslagen att införa sju dagars grundläggande karenstid och utöka antalet val i fråga om karenstidens längd, bedöms i sig inte påverka egenföretagarnas administrativa börda.

Förslaget om den grundläggande karenstiden på sju dagar kan komma att medföra att egenföretagare mer sällan kommer att ha kontakt med Försäkringskassan, vilket medför en minskning av egenföretagarnas administrativa kostnader. Det är dock viktigt att den försäkrade även fortsättningsvis gör sjukanmälan till Försäkringskassan eftersom detta

har stor betydelse om sjukperioden skulle komma att pågå längre tid än sju dagar.

Förslaget om allmänt högriskskydd bedöms inte påverka egenföretagares administrativa börda.

Förslaget att sänka sjukförsäkringsavgiften i egenavgifterna påverkar inte själva avgiftsunderlaget. Då avgiftsberäkningen görs automatiskt av Skatteverket bedöms inte den administrativa bördan för företagen påverkas. *Skatteverket* anför att ett ikraftträdande under ett inkomstår kan medföra en viss ökning av de administrativa kostnaderna för egenföretagarna. Regeringen har förståelse för att ett ikraftträdande den 1 juli 2010 i några fall kan komplicera egenavgiftsberäkningarna, men att detta måste vägas mot att beräkningen i fråga blir aktuell endast vid ett tillfälle.

Förslaget om ett generellt högkostnadsskydd för sjuklönekostnader: Förslaget om högkostnadsskydd medför att det blir mindre riskfyllt att anställa genom att företagens ekonomiska ansvar vid sjukdom minskar. Förslaget gör det lättare att förutsäga och budgetera företagets kostnader för sjuklön.

När det gäller förslagets administrativa konsekvenser för företagen vill regeringen påpeka att det är Försäkringskassan som kommer att fastställa vilka uppgifter företagen måste lämna för att erhålla ersättning för sjuklönekostnaderna. Regeringen saknar därmed möjlighet att i detta skede av processen fastställa storleken på den administrativa bördan som förslaget medför. Regeringen avser att följa hur tillämpningen av högkostnadsskyddet fungerar i dessa delar, för att vid behov återkomma med åtgärder.

Förslaget om ändrad beräkningsmetod för egenföretagare vid uttag av tillfällig föräldrapenning: Förslaget innebär att de flesta egenföretagare får en högre ersättning per dag vid uttag av tillfällig föräldrapenning. Förslaget likställer därmed så långt som möjligt egenföretagares villkor med anställdas.

Förslaget bedöms inte påverka egenföretagarnas uppgiftslämnande, dvs. företagets administrativa kostnader.

Ekonomiska konsekvenser

Förslaget om begränsningsregeln för egenföretagare, i form av den s.k. jämförelseinkomsten: Eftersom det inte finns statistik tillgänglig för att mäta hur frekvent reglerna om den s.k. jämförelseinkomsten används är det svårt att bestämma hur mycket ett avskaffande av denna reglering medför i form av ökade kostnader för försäkringen. Regeringen har bedömt att försäkringskostnaderna för sjuk- och föräldraförsäkringen kan komma att öka med 36 miljoner kronor per år, med halvårseffekt för 2010.

Förslaget om generella regler om uppbyggnadsskede för egenföretagare: Det saknas i dag statistiska uppgifter om hur många egenföretagare som vid start av företag omfattas av reglerna om uppbyggnadsskede samt hur länge eventuella uppbyggnadsskeden bedöms föreligga. Eftersom reglerna blir generella innebär förslaget att försäkringsutgifterna kommer att öka. Regeringen har bedömt att försäkringskostnaderna för

sjuk- och föräldraförsäkringen kan komma att öka med 44 miljoner kronor per år, med halvårseffekt för 2010. Prop. 2009/10:120

Förslagen om ändrade karenstider för egenföretagare i sjukförsäkringen och sänkta egenavgifter: Förslagen föreslås träda i kraft den 1 juli 2010. De offentliga finanserna påverkas därför enbart under andra halvåret 2010 och effekterna på de offentliga finanserna blir därför lägre 2010 än under följande år. En sänkning av egenavgifterna med 0,74 procentenheter medför en bruttoförsvagnings av de offentliga finanserna på 310 miljoner kronor. De sänkta egenavgifterna leder dock till högre intäkter av näringsverksamhet. Dessa högre intäkter beskattas och därmed blir nettoeffekten lägre. Till detta kommer att utbetalningarna av sjukpenning minskar, eftersom karenstiden förlängs. Minskningen i utbetalningar beräknas till cirka 80 miljoner kronor per år.

Sammantaget beräknas nettoeffekten av förslagen innebära en försvagnings av de offentliga finanserna med 90 miljoner kronor 2010 och med 190 miljoner kronor 2011 och 2012. Den varaktiga nettoeffekten är en försvagnings av de offentliga finanserna med 170 miljoner kronor per år. Att den varaktiga nettoeffekten är något lägre än nettoeffekten 2011 och 2012 beror på att det antas att en del av sänkningen av egenavgifterna på kort sikt antas vältras över på lägre priser. På lång sikt antas att hela sänkningen vältras över på högre intäkter av näringsverksamhet, vilket leder till något högre skatteintäkter.

Förslaget om ett generellt högkostnadsskydd för sjuklönekostnader: Inga kostnader uppstår 2010 eftersom det då övergångsvis inte kommer vara möjligt att begära ersättning i förskott. Regeringen bedömer att kostnaderna kommer att uppgå till 228 miljoner kronor 2011 och 380 miljoner kronor 2012, då högkostnadsskyddet hunnit träda i full funktion. För närvarande finns ett överskott i den frivilliga försäkringen mot sjuklönekostnader. Överskottet bedöms minska under andra halvan av 2010, efter ikraftträdandet. Kvarvarande medel överförs efter årsskiftet 2010/2011 till statens intäktstitel.

Förslaget om ändrad beräkningsmetod för egenföretagare vid uttag av tillfällig föräldrapenning: Regeringen bedömer att de föreslagna reglerna innebär att statens utgifter för den tillfälliga föräldrapenningen ökar med 14 miljoner kronor 2010, 28 miljoner kronor 2011 och 2012.

Konsekvenser för berörda myndigheter och de allmänna förvaltningsdomstolarna

Förslaget om begränsningsregeln för egenföretagare, i form av den s.k. jämförelseinkomsten: Med hänsyn till att ett avskaffande medför minskat behov av administration, finns skäl att anta att hanteringen av sjukpenninggrundande inkomst för egenföretagare kommer att bli snabbare och billigare för Försäkringskassan och att de administrativa kostnaderna därmed kan komma att minska något. Förslaget bedöms inte ha några konsekvenser för de allmänna förvaltningsdomstolarna.

Förslaget om generella regler om uppbyggnadsskede för egenföretagare: Förslaget om ett generellt uppbyggnadsskede bedöms innebära en viss administrativ besparing för Försäkringskassan. Förslaget bedöms inte ha några konsekvenser för de allmänna förvaltningsdomstolarna.

Förslagen om ändrade karenstider för egenföretagare i sjukförsäkringen och sänkta egenavgifter: Förslaget om att införa sju dagars grundläggande karenstid kan komma att medföra minskade förvaltningskostnader för Försäkringskassan eftersom antalet anmälda korta sjukfall kan komma att minska något. Förslaget innebär dock ökade kostnader i form av engångskostnader om 13 miljoner kronor för utveckling av IT-system.

Egenavgifterna till sjukförsäkringen bestäms med hänsyn till karenstidens längd. Försäkringskassan ska precis som i dag en gång om året ange avgifterna för de olika karensalternativen. Regeringen delar Försäkringskassans bedömning att förslagen om ändrade karenstider innebär att administrationskostnaderna för myndigheten kan komma att bli desamma som tidigare. En viss administrativ engångskostnad kommer att uppstå i samband med ikraftträdandet i form av de egenföretagare som vill byta karenstid, men kostnaden bedöms kunna finansieras inom ramen för befintliga anslag.

Skatteverket uppger vissa kostnader till följd av bl.a. ändringar i IT-systemet. Ändringarna medför dock marginella förändringar i system o.dyl. och ingår normalt i den anpassning som årligen görs på grund av förändrad eller ny lagstiftning. Eventuella ekonomiska konsekvenser för Skatteverket ska hanteras inom befintliga ramar.

Förslagen bedöms inte ha några konsekvenser för de allmänna förvaltningsdomstolarna.

Förslaget om ett generellt högkostnadsskydd för sjuklönekostnader: Eftersom ingen ansökan om ersättning kan göras under 2010 uppstår inga administrationskostnader för Försäkringskassan detta år, utom vad gäller utbildning och information m.m. Förvaltningskostnaderna för den frivilliga försäkringen mot kostnader för sjuklön var 0,8 miljoner kronor 2008. Samtidigt har Försäkringskassan uppskattat administrationskostnaderna för högkostnadsskyddet till cirka 2,1 miljoner kronor år 2011 och därefter cirka 5 miljoner kronor per år. Kostnaderna för utveckling av Försäkringskassans IT-stöd till handläggningen av det generella högkostnadsskyddet har uppskattats till mellan 8 och 22 miljoner kronor, beroende på funktionalitet. Förslaget bedöms kunna finansieras inom ramen för befintliga anslag. Förslaget bedöms inte ha några konsekvenser för de allmänna förvaltningsdomstolarna.

Förslaget om ändrad beräkningsmetod för egenföretagare vid uttag av tillfällig föräldrapenning: Förslaget innebär ökade kostnader för Försäkringskassan, vilka består av en engångskostnad om ca 13 miljoner kronor för utveckling av IT-system. I övrigt torde förslaget inte medföra några ökade administrationskostnader hos Försäkringskassan. Förslaget bedöms inte ha några konsekvenser för de allmänna förvaltningsdomstolarna.

Jämställdhetskonskvenser

Mäns och kvinnors företagande skiljer sig åt. Under 2008 fanns det drygt 400 000 företagare i Sverige. Merparten av dessa var män, endast 29 procent var kvinnor.

Kvinnor anger i högre grad än män att ekonomisk osäkerhet och minskad trygghet avskräcker från att starta företag.

Sammantaget innebär de förslag som läggs fram i propositionen, till exempel förslaget om ett generellt uppbyggnadsskede under 24 månader, en ökad ekonomisk trygghet. Det kan i sin tur stimulera individer som värderar detta högt till att starta ett eget företag. Ur detta perspektiv gynnar de föreslagna regeländringarna kvinnors företagande och kan därmed bidra till en jämnare könsfördelning bland egenföretagare.

Förslaget om ändrad beräkningsmetod för egenföretagare vid uttag av tillfällig föräldrapenning: Förslaget underlättar för både kvinnor och män som bedriver näringsverksamhet att ta ett jämställt föräldraansvar och kombinera arbete med familj, vilket är angeläget ur jämställdhets-synpunkt.

Konsekvenser för barn

Förslaget om ändrad beräkningsmetod för egenföretagare vid uttag av tillfällig föräldrapenning: Föräldrarna har ett gemensamt ansvar för barnets uppfostran och utveckling. Familjepolitiken bör underlätta för föräldrar att kombinera yrkesliv med familjeliv genom förbättrade möjligheter för båda föräldrarna att delta i arbetslivet och kunna vara hemma och ta hand om barnen, till exempel när de är sjuka. Förslaget gynnar barn till egenföretagare eftersom föräldrarna får en tillfällig föräldrapenning som bättre ersätter det inkomstbortfall som uppkommer när de vårdar barn. Detta i sin tur gynnar barnen eftersom deras föräldrar, på lika villkor som barn till anställda föräldrar, kan vara hemma och vårda barnet när det är sjukt.

11.3 Konsekvenser av förslagen inom arbetslöshetsförsäkringen

Konsekvenser för företagarna

I propositionen föreslås en snävare och tydligare definition av vem som är att anse som företagare. Den innebär bland annat personer som sysslar med ren hobbyverksamhet eller verksamhet av ideell karaktär inte anses vara företagare i lagen (1997:238) om arbetslöshetsförsäkring och att sådan verksamhet därför inte behöver utredas på samma sätt som tidigare.

De föreslagna regelförändringarna för att få en verksamhet godkänd som bisyssla vid sidan av arbetslöshetsersättningen innebär att småföretag som drivs vid sidan av en huvudsaklig sysselsättning i större utsträckning kan fortleva trots arbetslöshet. Förslagen bedöms därför gynna små företag.

Förslaget om utökade möjligheter att få arbetslöshetsersättningen baserad på tidigare inkomst av anställning innebär att företagare ges ökad tid att pröva sin affärsidé och etablera sitt företag.

Förslaget om ändrad dagsförtjänstberäkning för företagare innebär att företagare inte drabbas av lägre ersättning om de driver företaget vidare när det tillfälligt går sämre. Förslaget kan även minska företagens

administrativa kostnader, då det också innebär att färre uppgifter behöver lämnas till arbetslöshetskassorna inför beräkning av dagsförtjänsten.

Flera av förslagen, däribland förslaget om en ny definition av företagares arbetslöshet och förslaget om att beräkna företagares dagsförtjänst utifrån taxerad inkomst, kan komma att leda till enklare administration och därmed kortare handläggningstider hos arbetslöshetskassorna. Detta bedöms kunna gynna företagarna som kan erhålla sin ersättning snabbare.

Ekonomiska konsekvenser

I budgetpropositionen för 2010 beräknas de föreslagna förändringarna för företagare öka utgifterna för arbetslöshetsförsäkringen med 36 miljoner kronor 2010, 72 miljoner kronor 2011 och 72 miljoner kronor 2012. Utgiftsökningen beror huvudsakligen på förslaget avseende beräkning av företagares dagsförtjänst och förslaget om att utöka möjligheten att grunda ersättning på inkomster av tidigare anställning. Beräkningen av den sökandes dagsförtjänst föreslås grundas på den inkomst från verksamheten som framgår av den senaste taxeringen eller, om det är mer förmånligt för företagaren, på den genomsnittliga inkomsten från verksamheten under de två år som föregår inkomståret i den senaste taxeringen. I dag får ersättningen grundas på tidigare anställning om företagaren lägger ned sin verksamhet inom 12 månader från det att han eller hon startade den. I propositionen föreslås att denna period förlängs från 12 till 24 månader.

Ytterligare två av förslagen i propositionen kan komma att påverka utgifterna för arbetslöshetsförsäkringen. Det gäller dels definitionen av vem som är att anse som företagare, dels borttagandet av inkomsttaket för beviljande av näringsverksamhet som bisyssla. Den förändrade definitionen av vem som ska anses som företagare innebär att färre sökande omfattas av företagarbegreppet i arbetslöshetsförsäkringen och därmed istället omfattas av reglerna för anställda. Förslaget om att inkomsttaket tas bort vid beviljande av näringsverksamhet som bisyssla innebär att fler kan få sin näringsverksamhet godkänd som bisyssla. Effekterna på utgifterna för arbetslöshetsförsäkringen till följd av dessa båda förslag är i dagsläget svåra att bedöma. Förändringarna bedöms dock få marginell effekt på utgifterna.

Konsekvenser för berörda myndigheter, de allmänna förvaltningsdomstolarna och arbetslöshetskassorna

Förslagen i propositionen ökar kraven på kontroll av att den sökande står till arbetsmarknadens förfogande, vilket leder till ökade krav på Arbetsförmedlingens kontroll i detta avseende. Detta gäller i synnerhet skrivningarna i 34 och 35 §§ lagen om arbetslöshetsförsäkring om att nödvändiga åtgärder som vidtagits på grund av oförutsedda händelser inte ska vägas in i bedömningen av om en individ är att anse som företagare eller vid bedömningen av om en verksamhet ska anses som vilande. Eventuella ekonomiska konsekvenser kan hanteras inom ramen för befintliga anslag.

De föreslagna regelförändringarna leder till en enklare administration för arbetslöshetskassorna. Detta gäller både den snävare definitionen av vem som är att anse som företagare och beräkningen av dagsförtjänst som enligt förslaget ska grundas på två år i stället för nuvarande tre år.

För de allmänna förvaltningsdomstolarna bedöms förslagen inte ha någon budgetpåverkan. Eventuellt kan den snävare definitionen av vem som är att anse som företagare leda till att färre sökande överklagar arbetslöshetskassornas beslut. Det kan på sikt leda till minskade kostnader för förvaltningsdomstolarna.

Jämställdhetskonsekvenser

Mäns och kvinnors företagande skiljer sig åt. Under 2008 fanns det drygt 400 000 företagare i Sverige. Merparten av dessa var män, endast 29 procent var kvinnor.

Kvinnor anger i högre grad än män att ekonomisk osäkerhet och minskad trygghet avskräcker från att starta en egen verksamhet.

Sammantaget kan de förslag som läggs fram i propositionen, bl.a. borttagandet av inkomsttak för beviljande av näringsverksamhet som bisyssla och möjligheten att basera ersättningen på tidigare anställning om verksamheten läggs ner inom 24 månader, innebära en ökad ekonomisk trygghet. Det kan i sin tur stimulera individer som värderar detta högt till att starta ett eget företag. Ur detta perspektiv gynnar de föreslagna regelförändringarna kvinnors företagande och kan därmed bidra till en jämnare könsfördelning bland företagare.

12.1 Förslaget till lag om ändring i lagen (1962:381) om allmän försäkring

3 kap.**2 §**

Paragrafens *tredje stycke* ändras på så sätt att bestämmelsen om den s.k. jämförelseinkomsten tas bort i sin nuvarande utformning. Denna regel innebär att den sjukpenninggrundande inkomsten (SGI) som svarar mot inkomster av annat förvärvsarbete inte får beräknas högre än skälig lön för liknande arbete för annans räkning. Ett avskaffande av bestämmelsen om jämförelseinkomsten medför att alla försäkrade kan få en SGI fastställd på arbetsinkomster upp till 7,5 prisbasbelopp. Vidare finns bestämmelser i detta stycke om hur SGI ska beräknas i ett uppbyggnadsskede för försäkrade som har inkomst av annat förvärvsarbete och som bedriver näringsverksamhet (i form av bland annat enskild firma och handelsbolag). Med begreppet näringsverksamhet avses detsamma som i 13 kap. 1 § inkomstskattelagen (1999:1229). De nya bestämmelserna innebär att för dessa försäkrade ska, under ett uppbyggnadsskede av näringsverksamheten om 24 månader, den sjukpenninggrundande inkomsten från näringsverksamheten minst motsvara en sådan sjukpenninggrundande inkomst som en anställd med liknande arbete skulle ha. Uttrycket ”har inkomst av annat förvärvsarbete” innebär att inkomsten vilar på annan grund än anställning. Det ligger således i sakens natur att den försäkrade inte behöver uppbära någon faktisk inkomst under det aktuella uppbyggnadsskedet. Uppbyggnadsskedets längd ska räknas från den månad då den försäkrade har gjort eller borde ha gjort anmälan för registrering enligt 3 kap. 2 § skattebetalningslagen (1997:483). I 3 kap. 2 § skattebetalningslagen anges att den som avser att bedriva näringsverksamhet och som skall registreras enligt 1 § ska anmäla sig för registrering hos Skatteverket. Enligt 3 kap. 1 § angiven lag ska Skatteverket registrera bland annat den som är skyldig att göra skatteavdrag enligt 5 kap. eller betala arbetsgivaravgifter. Vidare ska Skatteverket registrera den som är skattskyldig enligt mervärdesskattelagen (1994:200) med vissa undantag. De egenföretagare som ska bedriva näringsverksamhet, men som inte ska registreras enligt skattebetalningslagens regler, har inte heller skyldighet att anmäla sig för registrering hos Skatteverket. Detta gäller exempelvis för egenföretagare som inte är skyldiga att göra skatteavdrag eller betala arbetsgivaravgifter och inte heller är skattskyldiga för mervärdesskatt. De egenföretagare som bedriver enskild firma inom området vård och omsorg (leg. sjuksköterskor, tandhygienister, m.fl.) har exempelvis inte någon skyldighet att anmäla sig för registrering hos Skatteverket. Även egenföretagare som inte har en sådan skyldighet, ska kunna omfattas av samma bestämmelser om uppbyggnadsskede som de egenföretagare som har sådan skyldighet. Mot denna bakgrund anges i bestämmelserna att i det fall den försäkrade inte har skyldighet att anmäla sig för registrering ska tiden om 24 månader räknas som om en sådan skyldighet hade gällt för honom eller henne.

För tid efter de 24 månadernas utgång avses den individuella prövningen, som görs i dag av om ett uppbyggnadsskede anses föreligga, fortsatt gälla.

Förslaget behandlas i avsnitt 7.2.

4 §

Enligt ett tillägg i paragrafens *första stycke 1* ska sjukpenning som svarar mot inkomst av anställning inte lämnas för den första dagen, och sjukpenning som svarar mot inkomst av annat förvärvsarbete inte lämnas för de första sju dagarna om inte annat följer av 11 § i samma kapitel. Detta innebär att för försäkrad med endast inkomst av annat förvärvsarbete avser den grundläggande karenstiden under en sjukperiod de första sju dagarna, i stället för som i dag, endast den första dagen. Detta innebär att under de första sju dagarna under en sjukperiod lämnas, som regel, inte sjukpenning. För personer som valt karenstid enligt 11 § gäller dock, i stället, att sjukpenning inte lämnas under det antal dagar som karenstiden avser. Det blir följderna av att det anges i bestämmelserna ”om inte annat följer av 11 § första stycket”.

I bestämmelserna om det så kallade allmänna högriskskyddet i paragrafens *nionde stycke* görs ett tillägg på så sätt att om en försäkrad gått miste om sjukpenning som svarar mot inkomst av annat förvärvsarbete under den grundläggande karenstiden enligt första stycket 1 under fem sjukperioder under de senaste tolv månaderna utges sjukpenning även för dagar som omfattas av den grundläggande karenstiden från och med den sjukperiod som inträder efter det att den försäkrade gått miste om sjukpenning för sammanlagt minst 21 dagar. Det allmänna högriskskyddet kan enligt dessa bestämmelser tidigast börja att gälla från och med den sjätte sjukperioden. Om den försäkrade, under de senaste tolv månaderna, exempelvis gått miste om sjukpenning under fyra dagar för var och en av de fem sjukperioderna (totalt 20 dagar) kan han eller hon inte få ersättning för karensdagar från och med den sjätte sjukperioden, utan i ett sådant fall kan ersättning lämnas först från och med den sjunde sjukperioden. Om istället den försäkrade, under de senaste tolv månaderna, gått miste om sjukpenning under fem dagar för var och en av de fem sjukperioderna (totalt 25 dagar) kan han eller hon få ersättning för karensdagar från och med den sjätte sjukperioden. Bestämmelserna om allmänt högriskskydd gäller dock inte för försäkrade med inkomst av annat förvärvsarbete som gått miste om sjukpenning under karenstid som valts med stöd av bestämmelserna i 11 §. I stycket förtydligas också vad som redan gäller för försäkrad med inkomst av anställning. För en sådan försäkrad gäller en grundläggande karenstid om en dag.

Förslaget behandlas i avsnitt 7.3.1.

4 b §

I paragrafen finns bestämmelser om att en försäkrad, efter ansökan hos Försäkringskassan, kan få ett beslut om s.k. särskilt högriskskydd, vilket innebär att en försäkrad, som omfattas av ett sådant beslut kan få sjukpenning även under den grundläggande karenstiden. Bestämmelserna i *första stycket* justeras därför så att en försäkrad med inkomst som svarar mot inkomst av annat förvärvsarbete kan få sjukpenning även under den grundläggande karenstiden om sju dagar. Ett beslut om särskilt högrisk-

skydd får, enligt gällande bestämmelser, meddelas om den försäkrade lider av sjukdom som kan antas medföra ett större antal sjukperioder med rätt till sjukpenning. Vid bedömningen av om en försäkrad kan antas ha ett större antal sjukperioder med rätt till sjukpenning ska beaktas även sjukfall som bara skulle ha varat sju eller färre dagar och som sjukpenning inte skulle ha utgivits för enligt bestämmelserna om karensdagar (se prop. 1992/93:31, s. 81 – 82). Försäkrade med inkomst av annat förvärvsarbete som valt karenstid med stöd av bestämmelserna i 11 § omfattas dock inte av bestämmelserna om särskilt högriskskydd. Vidare görs i samma stycke ett förtydligande av innebörd att till den del den försäkrade är arbetslös utges sjukpenning för dagar som avses i 4 § första stycket 1 med högst 486 kronor *per dag*.

Förslaget behandlas i avsnitt 7.3.1.

7 b §

Bestämmelserna i *tredje stycket* justeras till följd av att den grundläggande karenstiden för försäkrade med sjukpenning som svarar mot inkomst av annat förvärvsarbete ändras från den första dagen i en sjukperiod till de första sju dagarna i denna enligt 4 § första stycket 1.

Förslaget behandlas i avsnitt 7.3.1.

9 a §

I paragrafens *tredje stycke* görs en justering till följd av att den grundläggande karenstiden för försäkrade med sjukpenning som svarar mot inkomst av annat förvärvsarbete ändras från den första dagen i en sjukperiod till de första sju dagarna i denna.

Förslaget behandlas i avsnitt 7.3.1.

11 §

Bestämmelserna om karenstid i *första stycket* ändras så att en försäkrad, som i dag har möjlighet att välja en karenstid om tre eller 30 dagar, nu har möjlighet att i stället välja en karenstid om 14, 30, 60 eller 90 dagar. Bestämmelserna innebär att för försäkrad som har valt en karenstid ska sjukpenning som svarar mot inkomst av annat förvärvsarbete inte lämnas under den aktuella karenstiden under varje sjukperiod. Bestämmelserna i detta stycke om beräkning av karenstid avseende sjukperiod som börjar inom tjugo dagar efter föregående sjukperiods slut, ska gälla även i förhållande till de nya karenstiderna.

I *andra stycket* finns nya bestämmelser om uppsägningstid för försäkrad som valt karenstid enligt första stycket. Av dessa bestämmelser följer att för en försäkrad som valt karenstid och som sedan väljer en kortare karenstid eller som sedan väljer att inte ha någon karenstid alls med stöd av bestämmelserna i 11 § (grundläggande karenstid enligt 4 § första stycket 1) ska en uppsägningstid gälla som motsvarar det antal dagar med vilken karenstiden förkortas. (I avsnitt 7.3.1 finns en beskrivning av hur bestämmelserna om uppsägningstid avses tillämpas). En förutsättning för att en försäkrad ska ha möjlighet att övergå till en kortare karenstid eller till att inte ha någon karenstid alls är att han eller hon inte har fyllt 55 år vid anmälan om ändrad karenstid. En ändring av karenstiden börjar gälla efter det att uppsägningstiden har löpt ut.

Ändringen får dock inte tillämpas vid sjukdom som inträffat innan ändringen blivit gällande. Prop. 2009/10:120

Förslaget behandlas i avsnitt 7.3.1.

4 kap.

14 §

En ändring görs i paragrafens *tredje stycke* på så sätt att det så kallade delningstalet ändras från 365 till 260 i de fall då tillfällig föräldrapenning ska utges på grundval av inkomst av annat förvärvsarbete. Detta innebär att den sjukpenninggrundande inkomsten i ett sådant fall ska delas med 260 vid beräkning av tillfällig föräldrapenning per dag. Vidare införs i samma stycke kompletterande bestämmelser till följd av bestämmelsen om det ändrade delningstalet, vilka närmare beskriver under vilka omständigheter tillfällig föräldrapenning i ett sådant fall utges. Tillfällig föräldrapenning med delningstalet 260 ska kunna utges under högst fem kalenderdagar per sjudagarsperiod. Vid beräkning av antalet kalenderdagar ska även dag för vilken tillfällig föräldrapenning utges med tre fjärdedels, halv, en fjärdedels eller åttondels förmån, räknas som en hel dag. I de fall en förälder avstår från förvärvsarbete under fler än fem kalenderdagar under en sjudagarsperiod ska tillfällig föräldrapenning med delningstalet 260 utges för de första fem dagarna i sjudagarsperioden. Sjudagarsperioden ska alltid fastställas med utgångspunkt i den dag för vilken tillfällig föräldrapenning begärs. I denna period ska sedan de närmaste föregående sex dagarna räknas in. I sjudagarsperioden inräknas samtliga kalenderdagar, dvs. dagar för vilka ersättning på grundval av inkomst av anställning eller annat förvärvsarbete har betalats ut, eller dagar för vilka ingen ersättning alls har betalats ut. Även dagar för vilka tillfällig föräldrapenning med delningstalet 365 (enligt 14 a §) har betalats ut räknas med i sjudagarsperioden. Begränsningen tidigare i stycket om att tillfällig föräldrapenning med delningstalet 260 ska kunna utges under högst fem kalenderdagar per sjudagarsperiod gäller dock endast i förhållande till dagar under vilka tillfällig föräldrapenning, oavsett omfattning på denna förmån, betalats ut med delningstalet 260 enligt detta stycke.

Förslaget behandlas i avsnitt 7.5.

14 a §

Ändringen i paragrafen är av följdändringskaraktär och föranleds av att ändringar görs i 14 § tredje stycket, till vilket stycke paragrafens inledning hänvisar i dag. De bestämmelser som återfinns i nu gällande lydelse i 14 § tredje stycket lyfts in i paragrafen.

Förslaget behandlas i avsnitt 7.5.

22 kap.

8 §

I paragrafen görs en justering till följd av att den grundläggande karenstiden för försäkrade, såvitt avser sjukpenning som svarar mot inkomst av annat förvärvsarbete, ändras från den första dagen i en sjukperiod till de första sju dagarna i denna enligt 3 kap. 4 § första stycket 1.

Förslaget behandlas i avsnitt 7.3.1.

Samtliga lagändringar föreslås träda ikraft den 1 juli 2010.

Enligt *punkten 2*, ska äldre bestämmelser i 3 kap. 2 § tillämpas fortfarande i fråga om beräkning av sjukpenninggrundande inkomst som avser tid före ikraftträdandet. Detta innebär att för det fall fråga om ersättning för dagar uppkommer för försäkrad efter det att de nya bestämmelserna trätt i kraft, men som avser tid före ikraftträdandet, ska ersättningen baseras på den sjukpenninggrundande inkomst som gällde före ikraftträdandet. Vidare ska tid för sådan anmälan som anges i de nya bestämmelserna i paragrafen räknas även före ikraftträdandet. Detta innebär att för en försäkrad egenföretagare som har gjort eller borde ha gjort anmälan för registrering enligt 3 kap. 2 § skattebetalningslagen (1997:483) före ikraftträdandet vid en viss tidpunkt, ska tiden om 24 månader räknas med utgångspunkt i denna tidpunkt.

Enligt *punkten 3*, gäller att för ersättningsfall som påbörjats före ikraftträdandet ska bestämmelserna i 3 kap. 4 § första stycket 1 och 3 kap. 11 § i dess äldre lydelse gälla. Detta innebär t.ex. att för försäkrad med inkomst av annat förvärvsarbete, som inte har valt karenstid enligt 11 §, och som har ett ersättningsfall som påbörjats före ikraftträdandet, ska endast en karensdag gälla för den aktuella sjukperioden.

Enligt *punkten 4*, gäller att vid tillämpning av bestämmelserna i 3 kap. 4 § nionde stycket ska, för försäkrade som gått miste om sjukpenning som svarar mot inkomst av annat förvärvsarbete till följd av bestämmelserna i första stycket 1 enligt den äldre lydelsen av dessa bestämmelser, inom tolv månadersperioden även beaktas sjukperioder och dagar som infallit före ikraftträdandet. Detta innebär att om en försäkrad gått miste om sjukpenning som svarar mot inkomst av förvärvsarbete under sjukperioder som infallit före ikraftträdandet, då den grundläggande karenstiden omfattat endast en dag (karensdag), ska i tolv månadersperioden beaktas även sådana sjukperioder och sådana dagar under vilka sjukpenning inte lämnats.

Enligt *punkten 5*, ska, för en försäkrad med sjukpenning som svarar mot inkomst av annat förvärvsarbete, ett beslut som fattats före ikraftträdandet enligt 3 kap. 4 b § gälla de första sju dagarna i en sjukperiod. Bestämmelserna innebär att ett beslut om särskilt högriskskydd som fattats före lagens ikraftträdande och som därför avsett den tidigare, enligt 4 § första stycket 1 gällande grundläggande karenstiden om en dag, nu i stället gäller för de sju första dagarna.

I *punkten 6* anges att en försäkrad som vid ikraftträdandet har fyllt 55 år får senast den 30 september 2010 till Försäkringskassan anmäla försäkring med kortare karenstid eller utan karenstid enligt de nya bestämmelserna i 3 kap. 11 § andra stycket. Dessa övergångsbestämmelser innebär en möjlighet för försäkrade som före lagens ikraftträdande har fyllt 55 år att senast den 30 september 2010 anmäla försäkring med kortare karenstid (enligt 3 kap. 11 §) eller utan karenstid (grundläggande karenstid enligt 3 kap. 4 § första stycket 1) till Försäkringskassan. Eftersom en hänvisning görs till 3 kap. 11 § andra stycket gäller, även för dessa försäkrade, att en anmälan om ändrad karenstid (kortare karenstid och utan karenstid) först börjar gälla efter uppsägningstiden och att

ändringen inte får tillämpas vid sjukdom som inträffat innan ändringen blivit gällande. Prop. 2009/10:120

Av *punkten 7* framgår att för det fall en försäkrad begär tillfällig föräldrapenning enligt de nya bestämmelserna i 4 kap. 14 § ska vid beräkningen av sjukdagarsperioden hänsyn inte tas till dagar under vilka han eller hon har fått tillfällig föräldrapenning före ikraftträdandet.

Förslagen behandlas i avsnitt 10.1.

12.2 Förslaget till lag om ändring i lagen (1988:1465) om ersättning och ledighet för närståendevård

5 §

I paragrafens *första stycke* görs en justering till följd av att den grundläggande karenstiden för försäkrade med sjukpenning som svarar mot inkomst av annat förvärvsarbete ändras från den första dagen i en sjukperiod till de första sju dagarna i denna enligt 3 kap. 4 § första stycket 1 lagen (1962:382) om allmän försäkring.

Förslaget behandlas i avsnitt 7.3.1.

12.3 Förslaget till lag om ändring i lagen (1989:225) om ersättning till smittbärare

4 §

I *första och andra styckena* i paragrafen görs justeringar till följd av att den grundläggande karenstiden för försäkrade med sjukpenning som svarar mot inkomst av annat förvärvsarbete ändras från den första dagen i en sjukperiod till de första sju dagarna i denna enligt 3 kap. 4 § första stycket 1 lagen (1962:382) om allmän försäkring.

Förslaget behandlas i avsnitt 7.3.1.

12.4 Förslaget till lag om ändring i lagen (1991:1047) om sjuklön

17 §

Paragrafen ändras i sin helhet och innehåller nya bestämmelser som beskriver under vilka förutsättningar en arbetsgivare har rätt till ersättning för kostnader för sjuklön. Nu gällande system med försäkring mot kostnader för sjuklön, som det nu återfinns bestämmelser om i paragrafen, tas bort i samband med att de nya bestämmelserna träder i kraft. Emellertid kommer försäkringen kunna gälla under en övergångstid, se avsnitt 10.4. Som en följd av de nya bestämmelserna ändras även rubriken över paragrafen.

Av *första stycket* framgår att när en arbetsgivare under ett kalenderår haft kostnader för sjuklön, inklusive avgifter och skatt som belöper på detta kostnadsunderlag, som med två och en halv gång överstiger den beräknade genomsnittliga årliga sjuklönekostnaden för samtliga arbetsgivare, kan han eller hon efter ansökan hos Försäkringskassan få ersättning från sjukförsäkringen för den överskjutande delen av sjuklöne-

kostnaden. Emellertid gäller detta med den begränsning som framgår av Prop. 2009/10:120 17 a § första stycket.

Med avgift avses, enligt *andra stycket*, avgifter enligt socialavgiftslagen (2000:980) och lagen (1994:1920) om allmän löneavgift. Med skatt avses, enligt samma stycke, skatt enligt lagen (1990:659) om särskild löneskatt på visa förvärvsinkomster.

Förslaget behandlas i avsnitt 7.4.

17 a §

Paragrafen är ny. *Första stycket* innehåller en begränsningsregel avseende ersättning för sjuklönekostnader. Sådan ersättning lämnas inte för en arbetsgivares sjuklönekostnader avseende arbetstagare som omfattas av bestämmelserna om särskilt högriskskydd i 13 § lagen om sjuklön.

Andra stycket innehåller en upplysning om att regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer meddelar närmare föreskrifter om villkor för rätten till ersättning för sjuklönekostnader enligt bestämmelserna i 17 §.

Förslaget behandlas i avsnitt 7.4.

28 §

I *första stycket* görs redaktionella ändringar. I *andra stycket* görs också en redaktionell ändring och vidare en följdändring som föranleds av att 17 § ändras och således inte längre innehåller bestämmelser om försäkring mot kostnader för sjuklön.

Ikraftträdande- och övergångsbestämmelser

Lagändringarna föreslås träda ikraft den 1 juli 2010.

Av *punkten 2* framgår att de nya bestämmelserna avseende ersättning för kostnader för sjuklön ska tillämpas för sjuklönekostnader som gäller sjuklöneperiod som påbörjas efter utgången av juni månad 2010.

Enligt bestämmelserna i 17 § gäller att sjuklönekostnader ersätts under förutsättning att de under ett kalenderår överstiger två och en halv gånger den beräknade genomsnittliga årliga sjuklönekostnaden för samtliga arbetsgivare. Lagändringarna föreslås träda ikraft vid halvårsskiftet 2010. För att möjliggöra att arbetsgivare ska kunna få ersättning även för sjuklönekostnader under 2010 anges i *punkten 3* att vid tillämpning av de aktuella bestämmelserna, som anger förutsättningarna för ersättning för sjuklönekostnader, ska med avseende på tid under 2010 beaktas och beräknas arbetsgivarens sjuklönekostnader liksom den genomsnittliga sjuklönekostanden för tiden från och med den 1 juli 2010 till utgången av december 2010.

Av *punkten 4* framgår att försäkring mot kostnader för sjuklön, enligt den äldre lydelsen av 17 §, inte får tecknas efter utgången av juni månad 2010 och att den äldre lydelsen av paragrafen fortfarande, för år 2010, ska tillämpas beträffande försäkringar som tecknats före den 1 juli 2010. När de nya bestämmelserna om ett allmänt högkostnadsskydd träder i kraft kommer således en försäkring som en arbetsgivare har tecknat enligt den äldre lydelsen av 17 § före den 1 juli 2010 parallellt att kunna gälla vid sidan om det allmänna högriskskyddet, dock längst till utgången av december månad 2010. Av bestämmelserna framgår också att den

äldre lydelsen av 28 § (som innehåller bestämmelser om omprövning och överklagande av beslut enligt lagen om sjuklön) fortfarande tillämpas för år 2010 beträffande försäkringar som tecknats före den 1 juli 2010. Prop. 2009/10:120

Förslagen behandlas i avsnitt 10.4.

12.5 Förslaget till lag om ändring i lagen (1991:1047) om sjuklön

Ändringarna i 17 och 28 §§ i lagen om sjuklön är av följdändringskaraktär och föranleds av att socialförsäkringsbalken, som ersätter bland annat lagen (1962:381) om allmän försäkring, träder i kraft den 1 januari 2011.

12.6 Förslaget till lag om ändring i lagen (1997:238) om arbetslöshetsförsäkring

1 §

En följdändring har gjorts med anledning av att det införts nya paragrafer för företagare.

25 a §

En följdändring har gjorts med anledning av att det införts nya paragrafer för företagare.

34 §

I paragrafen definieras vem som är att anse som företagare enligt lagen om arbetslöshetsförsäkring. Som företagare anses en person som bedriver sådan näringsverksamhet som avses i 13 kap. 1 § inkomstskattelagen (1999:1229) under förutsättning att denne personligen utför arbete i och har ett väsentligt inflytande över verksamheten. Kravet på att den sökande personligen ska utföra arbete i verksamheten innebär att den sökande måste ha arbetat i verksamheten. Med väsentligt inflytande avses att den sökande har ett inflytande på verksamheten som varit så starkt att det ekonomiska utfallet till stor del berott på dennes kompetens samt de åtgärder och ställningstaganden som han eller hon har gjort i verksamheten.

Som en följd av de nya bestämmelserna avseende definitionen av företagare ändras även rubriken över paragrafen.

Förslaget behandlas i avsnitt 8.1.

34 a §

Paragrafen är ny och reglerar när en företagare som överlåter verksamhet fortsätter att anses som företagare enligt lagen om arbetslöshetsförsäkring.

Bestämmelsen innebär att sökanden inte kan arbeta kvar i den verksamhet som överlåtits eller i den förening i vilken medlemskap upphört utan att betraktas som företagare. Sökanden kan heller inte fortsätta att ha ett väsentligt inflytande över verksamheten eller föreningen utan att betraktas som företagare i lagen om arbetslöshetsförsäkring. Detta inne-

bär således att han eller hon, efter överlåtelsen, inte får utföra något arbete i verksamheten eller ha ett väsentligt inflytande över verksamheten för att upphöra att vara företagare enligt 34 §.

Förslaget behandlas i avsnitt 8.2.

34 b §

Paragrafen är ny och innebär att en person som vidtar nödvändiga åtgärder i näringsverksamhet på grund av oförutsedda händelser får vidta sådana utan att det bedöms som att han eller hon personligen utför arbete enligt 34 §. Personen kan alltså vidta vissa skyddsinsatser utan att betraktas som företagare i lagen om arbetslöshetsersättning. Med nödvändiga åtgärder avses en begränsad arbetsinsats som inte hindrar den sökande från att stå till arbetsmarknadens förfogande eller från att utföra annat arbete.

Med oförutsedda händelser avses situationer som t.ex. tekniska störningar, väderförhållanden eller andra händelser av force majeure karaktär.

Förslaget behandlas i avsnitt 8.3.1.

34 c §

Paragrafen är ny och klargör att en person som utför arbete av ideell karaktär i näringsverksamhet får göra detta utan att det bedöms som personligen utfört arbete enligt 34 §. Arbetsinsatser som är naturliga för t.ex. en medlem i en kooperativ ekonomisk förening eller i en bostadsrättsförening och som i regel kan utföras vid sidan av ett arbete medför därmed inte att en person betraktas som företagare i lagen om arbetslöshetsförsäkring. Inte heller den omständigheten att en person har mottagit ett mer symboliskt arvode för sådant arbete bör resultera i en annan bedömning.

Förslaget behandlas i avsnitt 8.3.2.

35 §

Bestämmelsens *första stycke* anger att en företagare som upphör att bedriva näringsverksamhet ska anses vara arbetslös så snart det inte vidtas några åtgärder i verksamheten. Det görs ingen skillnad på om upphörandet är definitivt eller tillfälligt. Det väsentliga är att det inte vidtas några åtgärder i verksamheten. I de fall en person, inom en och samma verksamhet bedriver verksamheter med olika inriktning, krävs att alla dessa verksamheter ska ha upphört för att sökanden ska anses vara arbetslös. För den företagare som bedriver verksamhet genom flera företagsformer krävs att all verksamhet i samtliga näringsverksamheter upphör för att sökanden ska få ersättning. Om verksamheten endast upphört i en av näringsverksamheterna, kan ersättning i vissa fall ändå lämnas om förutsättningarna för bisyssla är uppfyllda, se avsnitt 8.7.

Paragrafens *andra stycke* anger att det ska vara möjligt att vidta vissa skyddsinsatser utan att förlora rätten till arbetslöshetsersättning. Som åtgärder i verksamheten anses därför inte nödvändiga åtgärder som vidtagits på grund av oförutsedda händelser. De åtgärder som får vidtas ska vara desamma som får vidtas enligt 34 b §.

Av paragrafens *tredje stycke* framgår att om näringsverksamheten återupptas av företagaren eller närstående till denne införs en väntetid för en

upprepad tillämpning av första stycket. Bedömning enligt första stycket kan göras tidigast fem år från det att verksamheten återupptogs. Med närstående avses make, sambo, avkomling och avkomlings make, förälder, syskon, mor- och farförälder, svärmor och svärfar, makes syskon, sambos syskon, syskons make och avkomling, dödsbo som företagaren eller någon av de tidigare nämnda personerna är delägare i. Styvbarn och fosterbarn räknas som avkomling.

Det införs även en ny rubrik ovanför denna paragraf.

Förslaget behandlas i avsnitt 8.4.

35 a §

Paragrafen, som är ny, klargör att i de fall som arbetslöshet inträffar tidigare än efter fem år från det att verksamheten återupptogs eller då regeln i 35 § av annan anledning inte är tillämplig, ska företagaren anses som arbetslös när näringsverksamheten vid en samlad bedömning kan anses ha upphört definitivt.

Förslaget behandlas i avsnitt 8.4.

36 §

Bestämmelsen har ändrats så att den innehåller en upplysning om att regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer meddelar föreskrifter om när en företagare ska anses som arbetslös i andra fall än som sägs i 35 och 35 a §§.

Förslaget behandlas i avsnitt 8.4.

37 §

I paragrafen regleras hur underlaget för beräkning av dagsförtjänst för företagare i arbetslöshetsförsäkringen ska bestämmas.

Bestämmelsen innebär en ändrad dagsförtjänstberäkning för företagare. När underlaget bestäms för beräkning av företagares dagsförtjänst ska dagsförtjänsten grundas på den inkomst från verksamheten som framgår av den senaste taxeringen. Om det är mer förmånligt för företagaren, ska dagsförtjänsten grundas på den genomsnittliga inkomsten från verksamheten under de två år som föregår inkomståret i den senaste taxeringen.

Det införs även en ny rubrik ovanför denna paragraf.

Förslaget behandlas i avsnitt 8.5.1.

37 a §

Paragrafen är ny och reglerar hur beräkning av dagsförtjänst får göras då en företagare har lagt ned sin verksamhet inom 24 månader från det att verksamheten startade. Bestämmelsen i paragrafens *första stycke* innebär en utökad möjlighet för företagare att kunna få dagsförtjänsten grundad på inkomst av tidigare anställning när företagaren har lagt ned sin verksamhet om detta är förmånligare för den sökande. Detta förhållande reglerades i tidigare 37 § första stycket. Ändringarna innebär att perioden under vilken en företagare kan få arbetslöshetsersättning beräknad på tidigare anställning har utökats från 12 månader till 24 månader från det att verksamheten startades.

I paragrafens *andra stycke* regleras när arbetsvillkoret ska anses uppfyllt i de fall dagsförtjänsten ska grundas på tidigare anställning. Enligt 7 § ska inkomstbortfallsförsäkring lämnas till den som varit

medlem i en arbetslöshetskassa under minst tolv månader, under förutsättning att medlemmen efter det senaste inträdet i kassan uppfyllt arbetsvillkoret enligt 12–14 §§. Det tydliggörs att i de fall ersättningen grundas på tidigare anställning ska prövning av om arbetsvillkoret uppfyllts avse tid i den anställningen. För att inkomstrelaterad ersättning ska kunna lämnas ska således arbetsvillkoret i anställningen ha uppfyllts medan den sökande varit medlem i en arbetslöshetskassa. Om ett arbetsvillkor uppfyllts utan att den sökande varit medlem i en arbetslöshetskassa kan ersättning lämnas enligt grundförsäkringen. Vidare regleras att ramtiden, i de fall ersättningen grundas på tidigare anställning, ska avse de tolv månader som närmast föregått den månad när den sökande startade sin verksamhet.

Förslaget behandlas i avsnitt 8.5.2.

37 b §

I bestämmelsen, som är ny, regleras i *första stycket* att när dagsförtjänst ska fastställas för personer som under ramtiden kombinerat anställning med företagande enligt 34 § ska dagsförtjänsten grundas på inkomst från både anställningen och verksamheten. Regeln omfattar en person som under ramtiden samtidigt har varit anställd och företagare enligt 34 § men också en person som under ramtiden varit anställd och därefter varit företagare enligt 34 § eller tvärtom.

I bestämmelsens *andra stycke* klargörs att första stycket inte gäller personer som fått anställning eller näringsverksamhet godkänd som bisyssla eftersom man vid beräkning av dagsförtjänsten inte tar hänsyn till bisyssla.

Bestämmelsens *tredje stycke* innehåller en upplysning om att regeringen eller den myndighet regeringen bestämmer kan meddela föreskrifter om villkoren för fastställande av och rätt till ersättning för personer som kombinerat anställning med företagande enligt 34 §. Det innebär att regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer kan föreskriva särskilda villkor avseende såväl de allmänna villkoren för rätt till ersättning, t.ex. arbetsvillkor, som villkor för hur ersättningen beräknas t.ex. bestämmande av normalarbetstid och dagsförtjänst.

Det införs även en ny rubrik ovanför denna paragraf.

Förslaget behandlas i avsnitt 8.6.

38 a §

Paragrafen är ny. Bestämmelsen återfanns i tidigare 39 § första stycket och reglerar hur många dagpenningbelopp som ska lämnas per vecka till en sökande som inte söker deltidarbete och därmed omfattas av 38 § men ändå är arbetslös under del av vecka som han eller hon söker ersättning.

39 §

Paragrafen är ändrad så att dess *första stycke* innehåller en definition av bisyssla. Bestämmelsen återfanns i tidigare 39 § andra stycket. Det klargörs att bisyssla kan avse både anställning och näringsverksamhet. Begreppet heltidsarbete i tidigare 39 § andra stycket ersätts med begreppet heltidssysselsättning för att klargöra att även detta kan utgöras av både anställning och näringsverksamhet som bedrivits på heltid.

Av paragrafens *andra stycke* framgår att den inkomstgräns som reglerades i tidigare 39 § andra stycket endast gäller för att få anställning godkänd som bisyssla. Inkomsten från en anställning som bedrivits jämsides med en heltidssysselsättning får inte i genomsnitt under ramtiden överstiga ett belopp som motsvarar 6 grundbelopp per vecka för att anställningen ska kunna godkännas som bisyssla. Tidigare inkomstgräns för att få näringsverksamhet godkänd som bisyssla tas bort.

Förslaget behandlas i avsnitt 8.7.

39 a §

Paragrafen är ny. I *första stycket* tydliggörs att det vid beräkning av dagpenningbelopp enligt 38 a § inte ska tas hänsyn till sådan bisyssla som avses i 39 §. Vidare innehåller första stycket en uppräkningslista av de krav som gäller för att en sökande som fått en bisyssla godkänd ska kunna erhålla arbetslöshetsersättning samtidigt som sökanden behåller sin bisyssla. Med undantag för inkomstgränsen har förutsättningarna för att få behålla en bisyssla och samtidigt erhålla arbetslöshetsersättning inte ändrats i sak utan endast ändrats redaktionellt.

Paragrafens *andra stycke* är överförd från tidigare 39 § tredje stycket och har endast ändrats redaktionellt.

Förslaget behandlas i avsnitt 8.7.

Ikraftträdande- och övergångsbestämmelser

Lagändringarna träder i kraft den 5 juli 2010. För ersättningsperioder för vilken karenstiden enligt 21 § lagen om arbetslöshetsförsäkring har börjat löpa före ikraftträdandet, gäller bestämmelserna i 34, 35 och 39 §§ i sin äldre lydelse. Det innebär att ersättningsperioder som påbörjats vid ikraftträdandet inte påverkas av ändringarna i 34, 35 och 39 §§.

12.7 Förslaget till lag om ändring i socialavgiftslagen (2000:980)

3 kap.

13 §

Sjukförsäkringsavgiften i egenavgifterna sänks med 0,74 procentenheter som en följd av att karenstiden utökas till sju dagar för försäkrade med inkomst av annat förvärvsarbete.

Ikraftträdande- och övergångsbestämmelser

Lagen föreslås träda i kraft den 1 juli 2010. Den nya avgiftsnivån ska inte tillämpas på inkomst som uppburits före ikraftträdandet. För dem som ska betala egenavgifter sammanfaller normalt beskattningsåret med kalenderåret. En särskild övergångslösning behövs därför för det fall den avgiftsskyldige inte kan visa hur stor del av beskattningsårets inkomst som hänför sig till tiden efter den 30 juni 2010. I dessa fall bör så stor del av beskattningsårets inkomst anses hänförlig till tiden efter den 30 juni 2010 som svarar mot förhållandet mellan den del av beskattningsåret som infaller under denna tid och hela beskattningsåret.

Ändringarna i socialförsäkringsbalken motsvarar och innebär i sak de ändringar som görs i lagen (1962:381) om allmän försäkring.

10 kap.

11 §

I paragrafens *andra strecksats* görs en konsekvensändring med anledning av den ändrade rubriken till 27 kap. 27 §.

13 kap.

3 a §

Paragrafen är ny och innehåller en upplysning om att särskilda bestämmelser om rätt till tillfällig föräldrapenning när denna förmån lämnas på grundval av inkomst av annat förvärvsarbete finns i 35 §.

35 §

Ändringen i paragrafen motsvarar den ändring som görs i 4 kap. 14 § lagen om allmän försäkring.

36 §

Ändringen motsvarar den ändring som görs i 4 kap. 14 a § första stycket lagen om allmän försäkring.

38 §

På grund av de ändringar som görs i 13 kap. 35 och 36 §§ görs en följdändring i paragrafen på så sätt att det däri nu görs en hänvisning till 13 kap. 36 §, istället för till 13 kap. 35 §.

25 kap.

9 §

Ändringen motsvarar ändringen i 3 kap. 2 § tredje stycket lagen om allmän försäkring avseende bestämmelser om s.k. uppbyggnadsskede för egenföretagare.

27 kap.

27 §

Paragrafen delas, för tydlighetens skull, upp i tre stycken. Ändringen motsvarar den ändring som görs i 3 kap. 4 § första stycket 1 lagen om allmän försäkring.

28 §

Ändringen motsvarar ändringen i 3 kap. 7 b § tredje stycket lagen om allmän försäkring.

29 §

Ändringen i *första stycket* sker till följd av den ändring som görs i 3 kap. 11 § första stycket lagen om allmän försäkring.

I *andra stycket* görs en följdändring i anledning av den ändring som görs i 27 kap. 27 § socialförsäkringsbalken.

30 §

Ändringen motsvarar den ändring som görs i 3 kap. 11 § första stycket lagen om allmän försäkring.

31 §

Ändringarna i båda styckena motsvarar den ändring som görs i 3 kap. 11 § andra stycket lagen om allmän försäkring.

39 §

Ändringen motsvarar den ändring som görs i bestämmelserna om allmänt högriskskydd i 3 kap. 4 § nionde stycket lagen om allmän försäkring.

40 §

Ändringen motsvarar ändringen i 3 kap. 4 b § första stycket lagen om allmän försäkring.

12.9 Förslaget till lag om ändring i lagen (2010:111) om införande av socialförsäkringsbalken

4 kap.**15 a §**

Paragrafen är ny och motsvarar punkten 2, första meningen, i ikraftträdande- och övergångsbestämmelserna till ändringen i 3 kap. 2 § lagen (1962:381) om allmän försäkring. Bestämmelserna innebär att för det fall fråga om ersättning för dagar uppkommer för försäkrad efter det att bestämmelserna i 25 kap. 9 § socialförsäkringsbalken trätt i kraft, men som avser tid före den 1 juli 2010, ska ersättningen baseras på den sjukpenninggrundande inkomst som gällde före den 1 juli 2010 enligt den dåvarande lydelsen av bestämmelserna i 3 kap. 2 § lagen om allmän försäkring.

15 b §

Paragrafen är ny och motsvarar punkten 2, andra meningen, i ikraftträdande- och övergångsbestämmelserna till ändringen i 3 kap. 2 § lagen (1962:381) om allmän försäkring. Bestämmelserna i paragrafen innebär att tid för sådan anmälan som anges i bestämmelserna i 25 kap. 9 § socialförsäkringsbalken räknas även före ikraftträdandet. För en försäkrad egenföretagare som har gjort eller borde ha gjort anmälan för registrering enligt 3 kap. 2 § skattebetalningslagen (1997:483) före ikraftträdandet av socialförsäkringsbalken vid en viss tidpunkt, ska således tiden om 24 månader räknas med utgångspunkt i denna tidpunkt.

15 c §

Paragrafen är ny och motsvarar punkten 4 i ikraftträdande- och övergångsbestämmelserna till ändringen i 3 kap. 4 § nionde stycket lagen (1962:381) om allmän försäkring. Bestämmelserna innebär att vid tillämpning av bestämmelserna i 27 kap. 39 § socialförsäkringsbalken ska, om en försäkrad inom tolv månadersperioden gått miste om sjukpenning som svarar mot inkomst av annat förvärvsarbete till följd av

bestämmelserna i 3 kap. 4 § första stycket 1 i den upphävda lagen (1962:381) om allmän försäkring i deras lydelse före den 1 juli 2010 (då den grundläggande karenstiden omfattat endast en dag), beaktas även sjukperioder och dagar som infallit före den 1 juli 2010. Prop. 2009/10:120

15 d §

Paragrafen är ny och motsvarar punkten 5 i ikraftträdande- och övergångsbestämmelserna till ändringen i 3 kap. 4 b § lagen (1962:381) om allmän försäkring. Bestämmelserna i 3 kap. 4 b § lagen om allmän försäkring om s.k. särskilt högriskskydd återfinns numera i 27 kap. 40 § socialförsäkringsbalken. Den nya bestämmelsen i 4 kap. 5 d § innebär att för försäkrad med sjukpenning som svarar mot inkomst av annat förvärvsarbete ska ett beslut om särskilt högriskskydd som fattats före den 1 juli 2010 gälla de första sju dagarna i en sjukperiod.

Utredningens uppdrag

Utredningen har haft i uppdrag att se över företagarnas försäkringsvillkor i trygghetssystemen och lämna förslag på tydligare och bättre regler. Utredningen har också haft i uppdrag att kartlägga hur mycket företagen betalar in till trygghetssystemen i förhållande till hur mycket som betalas ut. Regeringen har särskilt angett att det ska finnas en tydlig koppling mellan den avgift som betalas in och den ersättning som erhålls i sjukförsäkringen.

De första direktiven till utredningen beslutades den 30 mars 2006. Därpå följde ett tilläggsdirektiv den 14 december 2006 och ytterligare ett tilläggsdirektiv den 22 november 2007. Utredningens arbete i nuvarande konstellation kom igång vid månadsskiftet januari/februari 2008. Till utredningen har varit knuten en referensgrupp med en representant för varje riksdagsparti. I utredningen har också funnits sakkunniga och experter.

Utredningen inledde sitt arbete med att kartlägga förekommande problem i nuvarande bestämmelser. Härvid besöktes och inhämtades synpunkter från ett tjugotal organisationer och myndigheter. Diskussioner har också förts med enskilda företagare. Samråd har skett med Utredningen om obligatorisk arbetslöshetsförsäkring, Delegationen mot felaktiga utbetalningar samt med Socialdepartementets arbetsgrupp för beräkning av sjukpenninggrundande inkomst. Utredningen har också gått igenom regelsystemen i andra EU-länder och i Norge. I betänkandet finns en redogörelse för några av dessa länder. Utredningen redovisar följande förslag, vilka syftar till att åstadkomma likabehandling, förut-sägbarhet, enklare administration, viss valfrihet och ökad trygghet vid framförallt nystart av företag.

Likabehandling av företagare

Egenföretagares (dvs. enskild näringsidkare och fysisk handelsbolagsdelägare) inkomst av eget arbete betraktas inom sjukförsäkringen som inkomst av annat förvärvsarbete. De företagare som bedriver näringsverksamhet genom juridisk person, t.ex. aktiebolag, anses som anställda. Deras inkomster av arbete betraktas därför som inkomst av anställning.

För att företagare som bedriver näringsverksamhet i olika företagsformer ska kunna jämföras inom sjukförsäkringen, bör dessa bedömas utifrån samma utgångspunkt.

De företagare som bedriver näringsverksamhet genom juridisk person och som närmast är att likställa med egenföretagare är de som har andelar i s.k. fåmansföretag. Med fåmansföretag avses, enligt inkomstskattelagen (1999:1229), IL, aktiebolag eller ekonomisk förening i vilka fyra eller färre delägare äger andelar som motsvarar mer än 50 procent av rösterna för samtliga andelar i företaget.

Utredningen föreslår att personer som äger minst tio procent av rösterna i fåmansföretag får möjlighet att anmäla till Försäkringskassan

att deras inkomst av arbete ska betraktas som inkomst av annat förvärvsarbete enligt lagen (1962:381) om allmän försäkring, AFL. De fåmansföretagare som gjort sådan anmälan debiteras arbetsgivaravgifter enligt de avgiftssatser som anges i egenavgifterna och kan välja karenstid.

Prop. 2009/10:120
Bilaga 1

Taxerad inkomst utgör grunden för SGI

Utredningen föreslår att SGI för företagare med inkomst av annat förvärvsarbete fastställs utifrån den senaste taxeringen eller, om det är mer förmånligt för den försäkrade, genomsnittet av de två högsta av de tre senaste taxeringsårens inkomster av eget arbete.

Det krävs särskilda bestämmelser för att reglera företagares SGI under företags uppbyggnadsskede, vilket föreslås uppgå till 36 månader från det att företagaren gjort eller borde ha gjort en skatte- och avgifts-anmälan. Under denna tid får företagarens senaste anställningsinkomst läggas till grund för SGI-beräkningen.

Uppburen SGI-beräknad ersättning och ersättning från arbetslöshetsförsäkringen räknas upp med faktorn 1,25. Hela underlaget räknas sedan om med löneindex som motsvarar löneutvecklingen i landet.

Jämförelseinkomsten avskaffas. Avskaffande av jämförelseinkomsten skapar neutralitet mellan företagare i olika företagsformer och medför att de fåmansföretagare som valt att få sin inkomst betraktad som inkomst av annat förvärvsarbete, inte kommer i sämre situation än de företagare som inte gör detta val.

För att stimulera företagande anser utredningen att det krävs en särskild reglering som gör att företagare alltid tillförsäkras i vart fall sjukpenning på en viss lägsta nivå.

Möjlighet att välja karens

Utredningen föreslår, efter samråd med företagarnas organisationer, att en generell karens på sju dagar införs för företagare som har inkomst av annat förvärvsarbete. Utredningen föreslår dessutom att dessa får möjlighet att välja en längre karenstid än vad som är möjligt i dag. För enkelhets skull föreslås valmöjligheterna 30, 90, 180 och 365 dagar. Val av karenstid medför att sjukförsäkringsavgiften sänks.

Ändrat delningstal vid tillfällig vård av barn

Utredningen föreslår att delningstalet ändras från 365 till 260 vid beräkning av tillfällig föräldrapenning för företagare, dvs. i princip samma beräkningssätt som tillämpas för anställda.

Tillfällig föräldrapenning vid förvärvsarbete

Utredningen föreslår att tillfällig föräldrapenning ska kunna utges om en förälder ombesörjer vård av sitt sjuka barn genom köp av en så kallad hushållsnära tjänst. Avsikten med förslaget är att sjuka barn ska få

erforderlig vård samtidigt som förälder ges möjlighet att utföra sitt arbete.

Prop. 2009/10:120
Bilaga 1

För att förslaget ska omfatta företagare i samtliga företagsformer, dvs. även de företagare som är att anse som anställda i försäkringens mening, omfattar förslaget alla föräldrar.

Företagarbegreppet i arbetslöshetsförsäkringen

Det väsentliga för att någon ska anses som företagare enligt lagen (1997:238) om arbetslöshetsförsäkring, ALF, bör vara att denne bedriver näringsverksamhet enligt 13 kap. 1 § 1 stycket IL. Därtill krävs, liksom enligt dagens regler, att personen ifråga arbetar i verksamheten samt har ett väsentligt inflytande i denna. I vissa fall ska dock kravet på personligt arbete i verksamheten inte anses uppfyllt.

Utredningen har funnit att det finns behov av att särskilt reglera vissa situationer då en person, som egentligen uppfyller kraven för att anses som företagare i ALF:s mening, inte bör omfattas av företagarbegreppet. De situationer som särskilt avses är fysisk person som i näringsverksamhet utför arbete av ideell karaktär samt person som verkar i ett s.k. arbetsintegrerande socialt företag.

Tillfälligt uppehåll i företaget

Företagare ska som utgångspunkt anses arbetslös när det inte vidtas några åtgärder i företagarens näringsverksamhet. Härmed görs ingen skillnad på om upphörandet är definitivt eller tillfälligt. Det väsentliga är att företagaren upphört att bedriva näringsverksamhet. Det innebär att möjligheten till arbetslöshetsersättning under tillfälligt uppehåll i verksamheten inte begränsas till ett tillfälle. Begränsningen ligger i stället i att regeln endast kan tillämpas om det förflutit minst fem år sedan näringsverksamheten återupptogs efter ett uppehåll.

I de fall arbetslöshet inträffar tätare eller då regeln inte är tillämplig t.ex. på grund av att näringsverksamheten drivs vidare av annan delägare (och det således vidtas åtgärder i näringsverksamheten), ska prövning av om en företagare är arbetslös göras utifrån samma princip som gäller i dag.

Arbetslöshetsersättning för medhjälpande make eller maka

Utredningen föreslår att medhjälpande makes eller makas arbetade tid ska beaktas, även om arbetet utförts i en enskild näringsverksamhet som visat underskott. Avsikten med förslaget är att associationsform inte ska vara avgörande för rätten till ersättning från arbetslöshetsförsäkringen.

Beräkning av dagsförtjänst

Underlaget för beräkning av dagsförtjänst för företagare fastställs utifrån den senaste taxeringen eller genomsnittet av de två bästa av de tre senaste

taxeringarna. Detta innebär att utgångspunkten för beräkning av arbetslöshetsersättning för företagare blir densamma som vid SGI-beräkningen.

Prop. 2009/10:120
Bilaga 1

Den som lägger ned sitt företag inom 36 månader kan få sin beräkning av dagsförtjänst baserad på tidigare anställning. Härigenom får företagaren en rimlig tid på sig att pröva sin idé och etablera sitt företag.

Företag vid sidan av huvudsakligt arbete

Utredningen föreslår att en näringsverksamhet, som en person under minst tolv månader bedrivit vid sidan av sitt huvudsakliga arbete (vilket kan utgöras av såväl näringsverksamhet som anställning) inte ska påverka dennes rätt till arbetslöshetsersättning. För att inte riskera att arbetslöshetsersättning blir en inkomstutfyllnad eller att konkurrensen snedvrids införs en avräkningsregel.

Förberedande åtgärder inför start av företag

Ett arbetsmarknadspolitiskt program införs med syftet att arbetssökande ska kunna vidta åtgärder av förberedande karaktär inför start av eget företag utan att riskera sin dagpenning från arbetslöshetskassa.

Högekostnadsskydd mot sjuklönekostnader

Utredningen föreslår att ett högekostnadsskydd mot sjuklönekostnader införs och att detta omfattar alla företag. På så sätt undanröjs ett stort hinder för de småföretagare, som har behov av att anställa medarbetare.

Avgifter och ersättningar i trygghetssystemen

Egenföretagare och företagare i aktieföretag har sammantaget använt försäkringarna i betydligt mindre omfattning än arbetstagare. Omvänt kan det sägas att företagargrupperna sammantaget betalar in betydligt mer i avgifter än vad de får ut i ersättningar. Detta resultat framgår av beräkningar som SCB gjort på uppdrag av utredningen. I budgetpropositionen för 2009 (prop. 2008/09:1 Bilaga 31) framhåller regeringen, att det är angeläget att egenföretagarna bidrar till socialförsäkringarna på ett sätt som står i relation till förmånerna.

Kommentar

Utredningens ambition har varit att i största möjliga utsträckning skapa parallellitet i de regelverk som utredningen har haft att beakta. För att skapa enkla och förutsägbara regler har utredningen utgått från principen att det är den försäkrades inkomst av arbete som ska ligga till grund för avgifter och ersättningar i trygghetssystemen. Detta samband existerar redan i dag men tillämpas inte konsekvent i fråga om företagares rätt till förmåner, eftersom flera bestämmelser i lag, förordning, föreskrifter och

allmänna råd upphäver detta samband och gör principerna i regelverken otydliga. Genom utredningens förslag tydliggörs sambandet. Utredningen är övertygad om att ett tydligt regelverk sammantaget resulterar i minskade administrativa kostnader för myndigheter och företagare. På sikt bör förslagen kunna bidra till att fler företag startas och att fler arbetstillfällen erbjuds. Detta medför i sin tur ökat underlag för skatte- och avgiftsintäkter.

Prop. 2009/10:120
Bilaga 1

Förslag till lag om ändring i lagen (1962:381) om allmän
försäkring

Härigenom föreskrivs i fråga om lagen (1962:381) om allmän försäkring att 3 kap. 2, 2 a, 2 c, 4,4 b och 11 §§ samt 4 kap. 10 och 14 §§ ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

3 kap.

2 §

Sjukpenninggrundande inkomst är den årliga inkomst i pengar som en försäkrad kan antas komma att tills vidare få för eget arbete här i landet, antingen såsom arbetstagare i allmän eller enskild tjänst (inkomst av anställning) eller på annan grund (inkomst av annat förvärvsarbete). Som inkomst av anställning eller inkomst av annat förvärvsarbete räknas inte inkomst som avses i 10 kap. 3 § 13 inkomstskattelagen (1999:1229) eller sådan ersättning som anges i 1 § första stycket 1–5 och fjärde stycket lagen (1990:659) om särskild löneskatt på vissa förvärvsinkomster. Som inkomst av annat förvärvsarbete räknas inte sådan ersättning enligt gruppsjukförsäkring eller trygghetsförsäkring vid arbetskada som enligt 2 § första stycket lagen om särskild löneskatt på vissa förvärvsinkomster utgör underlag för nämnda skatt. Den sjukpenninggrundande inkomsten fastställs av Försäkringskassan. Inkomst av anställning och inkomst av annat förvärvsarbete skall därvid var för sig avrundas till närmast lägre hundratal kronor.

Sjukpenninggrundande inkomst av anställning är den årliga inkomst i pengar som en försäkrad kan antas att tills vidare få för eget arbete här i landet som arbetstagare i enskild eller allmän tjänst.

Sjukpenninggrundande inkomst av annat förvärvsarbete än anställning är den inkomst av eget arbete här i landet från näringsverksamhet som framgår av Skatteverkets senaste taxeringsbeslut, under förutsättning att det senaste beslutet avser innevarande eller föregående taxeringsår. Om det är mer förmånligt, ska den sjukpenninggrundande inkomsten av annat förvärvsarbete i stället beräknas till belopp som motsvarar genomsnittet av de två högsta av de tre senaste taxeringsårens inkomster av eget arbete, om dessa är beslutade av Skatteverket.

För person som har inkomst av annat förvärvsarbete och – direkt eller indirekt – bedriver näringsverksamhet, ska, under en tid av 36 månader från den månad anmälan om registrering enligt 3 kap. 2 § skattebetalningslagen (1997:483) gjorts eller borde ha gjorts, den sjukpenninggrundande inkomsten aldrig beräknas till lägre belopp än vad den sjuk-

penninggrundande inkomsten av anställning skulle ha varit närmast före anmälan, om Försäkringskassan då känt till samtliga förhållanden och anställningen fortsatt i samma omfattning, s.k. bas-SGI.

Om försäkrad under den tid som anges i föregående stycke i sex månader före tidpunkten då sjukpenninggrundande inkomst av annat förvärvsarbete ska fastställas haft inkomst av anställning, ska den fastställda bas-SGI:n minska. Detta ska ske på sådant sätt att den sjukpenninggrundande inkomsten av anställning som beräknats på anställningsinkomsterna, ska avräknas från fastställd bas-SGI. Vid bedömning av sexmånaderstiden beaktas inte tiden före anmälan om registrering till Skatteverket.

I fall som avses i tredje stycket ska den sjukpenninggrundande inkomsten av annat förvärvsarbete även bestämmas med hänsyn till den inkomst av annat förvärvsarbete som den försäkrade kan antas komma att redovisa i allmän självdeklaration, om denna uppskattning visar en högre sjukpenninggrundande inkomst av annat förvärvsarbete än vid beräkning enligt andra eller tredje stycket.

Vid beräkning av den sjukpenninggrundande inkomsten för försäkrad med inkomst av annat förvärvsarbete ska ersättning som baseras på sjukpenninggrundande inkomst och ingår i den taxerade inkomsten, räknas upp med faktorn 1,25. Detsamma gäller ersättning som utgivits till försäkrad enligt lagen (1997:238) om arbetslöshetsförsäkring. Därefter ska inkomsten av annat förvärvsarbete och de sålunda uppräknade ersättningarna räknas om med hänsyn till förändringar i den av

Som inkomst av anställning eller inkomst av annat förvärsarbete räknas inte inkomst som avses i 10 kap. 3 § 1–3 inkomstskattelagen (1999:1229) eller sådan ersättning som anges i 1 § första stycket 1–5 och fjärde stycket lagen (1990:659) om särskild löneskatt på vissa förvärsinkomster. Som inkomst av annat förvärsarbete räknas inte sådan ersättning enligt gruppsjukförsäkring eller trygghetsförsäkring vid arbetsskada som enligt 2 § första stycket lagen om särskild löneskatt på vissa förvärsinkomster utgör underlag för nämnda skatt. Den sjukpenninggrundande inkomsten fastställs av Försäkringskassan. Inkomst av anställning och inkomst av annat förvärsarbete ska därvid var för sig avrundas till närmast lägre hundratal kronor.

Vid beräkning av sjukpenninggrundande inkomst bortses från sådan inkomst av anställning och annat förvärsarbete som överstiger sju och en halv gånger prisbasbeloppet. Det belopp som sålunda *skall* undantas *skall* i första hand räknas av från inkomst av annat förvärsarbete. Ersättning för utfört arbete i annan form än pension räknas som inkomst av anställning, såvida ersättningen under ett år uppgår till minst 1 000 kronor, även om mottagaren inte är anställd hos den som utger ersättningen. I nu angivna fall *skall* den som utför arbetet anses såsom arbetstagare och den som utger ersättningen såsom arbetsgivare. Kan ersättning för arbete för någon annans räkning under året inte antas uppgå till minst 1 000 kronor, *skall* ersättningen från denne inte tas med vid beräk-

Vid beräkning av sjukpenninggrundande inkomst bortses från sådan inkomst av anställning och annat förvärsarbete som överstiger sju och en halv gånger prisbasbeloppet. Det belopp som sålunda *ska* undantas *ska* i första hand räknas av från inkomst av annat förvärsarbete. Ersättning för utfört arbete i annan form än pension räknas som inkomst av anställning, såvida ersättningen under ett år uppgår till minst 1 000 kronor, även om mottagaren inte är anställd hos den som utger ersättningen. I nu angivna fall *ska* den som utför arbetet anses såsom arbetstagare och den som utger ersättningen såsom arbetsgivare. Kan ersättning för arbete för någon annans räkning under året inte antas uppgå till minst 1 000 kronor, *ska* ersättningen från denne inte tas med vid beräk-

ningen av den sjukpenninggrundande inkomsten i annat fall än då den utgör inkomst av näringsverksamhet. Vid beräkning av sjukpenninggrundande inkomst av anställning *skall* bortses från ersättning som enligt 2 a § *skall* anses som inkomst av annat förvärvsarbete samt ersättning som idrottsutövare får från sådan ideell förening som avses i 7 kap. 7 § första stycket inkomstskattelagen (1999:1229) och som har till huvudsakligt syfte att främja idrottslig verksamhet, om ersättningen från föreningen under året inte kan antas uppgå till minst ett halvt prisbasbelopp. Vid beräkning av sjukpenninggrundande inkomst av anställning bortses även från ersättning från en stiftelse som har till väsentligt ändamål att tillgodose ekonomiska intressen hos dem som är eller har varit anställda hos en arbetsgivare som lämnat bidrag till stiftelsen (vinstandelsstiftelse) eller från en annan juridisk person med motsvarande ändamål, om ersättningen avser en sådan anställd och inte utgör ersättning för arbete för den juridiska personens räkning. Detta gäller dock endast om de bidrag arbetsgivaren lämnat till den juridiska personen varit avsedda att vara bundna under minst tre kalenderår och att på likartade villkor tillkomma en betydande del av de anställda. Om arbetsgivaren är ett fåmansföretag eller ett fåmanshandelsbolag *skall* vid beräkningen inte bortses från ersättning som den juridiska personen lämnar till sådan företagsledare eller delägare i företaget eller en person som är närstående till någon av dem. Med fåmansföretag, fåmanshandelsbolag, företagsledare och närstående person avses detsamma som i inkomstskattelagen. Vid beräkning av

ningen av den sjukpenninggrundande inkomsten i annat fall än då den utgör inkomst av näringsverksamhet. Vid beräkning av sjukpenninggrundande inkomst av anställning *ska* bortses från ersättning som enligt 2 a § *ska* anses som inkomst av annat förvärvsarbete samt ersättning som idrottsutövare får från sådan ideell förening som avses i 7 kap. 7 § första stycket inkomstskattelagen (1999:1229) och som har till huvudsakligt syfte att främja idrottslig verksamhet, om ersättningen från föreningen under året inte kan antas uppgå till minst ett halvt prisbasbelopp. Vid beräkning av sjukpenninggrundande inkomst av anställning bortses även från ersättning från en stiftelse som har till väsentligt ändamål att tillgodose ekonomiska intressen hos dem som är eller har varit anställda hos en arbetsgivare som lämnat bidrag till stiftelsen (vinstandelsstiftelse) eller från en annan juridisk person med motsvarande ändamål, om ersättningen avser en sådan anställd och inte utgör ersättning för arbete för den juridiska personens räkning. Detta gäller dock endast om de bidrag arbetsgivaren lämnat till den juridiska personen varit avsedda att vara bundna under minst tre kalenderår och att på likartade villkor tillkomma en betydande del av de anställda. Om arbetsgivaren är ett fåmansföretag eller ett fåmanshandelsbolag *ska* vid beräkningen inte bortses från ersättning som den juridiska personen lämnar till sådan företagsledare eller delägare i företaget eller en person som är närstående till någon av dem. Med fåmansföretag, fåmanshandelsbolag, företagsledare och närstående person avses detsamma som i inkomstskattelagen. Vid beräkning av

sjukpenninggrundande inkomst av anställning *skall* alltid bortses från ersättning från en vinstandelsstiftelse som härrör från bidrag som arbetsgivaren lämnat under åren 1988–1991.

Beräkningen av den sjukpenninggrundande inkomsten *skall*, där förhållandena inte är kända för Försäkringskassan, grundas på de upplysningar som Försäkringskassan kan inhämta av den försäkrade eller dennes arbetsgivare eller som kan framgå av den uppskattning, som vid taxering gjorts av den försäkrades inkomst. Semesterlön får inte inräknas i den sjukpenninggrundande inkomsten till högre belopp än vad som skulle ha utgivits i lön för utfört arbete under motsvarande tid. En liknande begränsning *skall* gälla semesterersättning. Inkomst av arbete för egen räkning får ej beräknas högre än som motsvarar skälig avlöning för liknande arbete för annans räkning.

sjukpenninggrundande inkomst av anställning *ska* alltid bortses från ersättning från en vinstandelsstiftelse som härrör från bidrag som arbetsgivaren lämnat under åren 1988–1991.

Beräkningen av den sjukpenninggrundande inkomsten *ska*, där förhållandena inte är kända för Försäkringskassan, grundas på de upplysningar som Försäkringskassan kan inhämta av den försäkrade eller dennes arbetsgivare eller som kan framgå av den uppskattning, som vid taxering gjorts av den försäkrades inkomst. Semesterlön får inte inräknas i den sjukpenninggrundande inkomsten till högre belopp än vad som skulle ha utgivits i lön för utfört arbete under motsvarande tid. En liknande begränsning *ska* gälla semesterersättning.

2 a §

Vid beräkning av sjukpenninggrundande inkomst *skall* ersättning från en arbetsgivare som är bosatt utomlands eller är en utländsk juridisk person anses som inkomst av annat förvärvsarbete, om arbetsgivaren och arbetstagaren träffat överenskommelse om att ersättningen *skall* hänföras till sådan inkomst.

Vid beräkning av sjukpenninggrundande inkomst *ska* ersättning från en arbetsgivare som är bosatt utomlands eller är en utländsk juridisk person anses som inkomst av annat förvärvsarbete, om arbetsgivaren och arbetstagaren träffat överenskommelse om att ersättningen *ska* hänföras till sådan inkomst.

Som inkomst av annat förvärvsarbete räknas dessutom ersättning för arbete under förutsättning att ersättningen betalas ut

1. till mottagare som har en F-skattsedel antingen när ersättningen bestäms eller när den betalas ut,

2. till mottagare som har en A-skattsedel eller en F-skattsedel med villkor enligt 4 kap. 9 § skattebetalningslagen (1997:483) eller som saknar skattsedel på preliminär skatt, om

a) ersättningen tillsammans med annan ersättning för arbete från samma utbetalare under inkomståret kan antas komma att understiga 10 000 kronor,

b) utbetalaren är en fysisk person eller ett dödsbo,

- c) ersättningen inte utgör utgift i en av utbetalaren bedriven näringsverksamhet,
- d) utbetalaren och mottagaren inte har träffat en överenskommelse om att ersättningen ska hänföras till inkomst av anställning, och
- e) det inte är fråga om sådan ersättning för arbete som avses i 12 kap. 16 § föräldrabalken,
 - 3. till delägare i handelsbolag av bolaget,
 - 4. till medlem i europeisk ekonomisk intressegruppering av grupperingen.

Om i fall som avses i andra stycket 1 mottagaren har en Fskattsedel med villkor enligt 4 kap. 9 § skattebetalningslagen, räknas ersättningen som inkomst av annat förvärvsarbete bara om F-skattsedeln skriftligen åberopas.

Ersättning för arbete till försäkrad som betalas ut från sådant fåmansföretag som avses i 56 kap. 2 § inkomstskattelagen (1999:1229), i vilket den försäkrade själv äger andelar som motsvarar minst 10 procent av rösterna för samtliga andelar, räknas, efter anmälan av den försäkrade till Försäkringskassan, som inkomst av annat förvärvsarbete enligt denna lag från det månadsskifte som följer närmast efter anmälan. Det ankommer på den försäkrade att i samband med anmälan visa att innehavet av andelarna i fåmansföretaget motsvarar minst 10 procent av rösterna för samtliga andelar.

Om förhållandena ändras efter anmälan så att den försäkrade inte längre uppfyller de krav som anges i fjärde stycket, ska, från det månadsskifte som därefter följer, ersättningen för arbete åter anses vara inkomst av anställning enligt 2 § i detta kapitel. Detta gäller dock alltid först efter det månadsskifte som följer närmast efter det uppsägningstiden enligt 3 kap. 11 § i denna lag löpt ut.

Om försäkrad anmäler till Försäkringskassan att ersättningen av arbete åter ska anses vara inkomst av anställning enligt 2 § i detta kapitel, gäller sådan anmälan från det månadsskifte som följer närmast efter anmälan,

*dock alltid först efter det månads-
skifte som följer närmast efter det
att uppsägningstiden enligt 3 kap.
11 § i denna lag löpt ut.*

*Efter anmälan som gjorts enligt
denna bestämmelse ska
Försäkringskassan underrätta
Skatteverket om gjorda val.*

2 c §

När den sjukpenninggrundande inkomsten enligt 2 § andra stycket har beräknats, ska denna, vid beräkning av sådan ersättning som utges för dag, multipliceras med talet 0,97.

När den sjukpenninggrundande inkomsten enligt 2 § andra stycket har beräknats *för den som har inkomst av anställning*, ska denna, vid beräkning av sådan ersättning som utges för dag, multipliceras med talet 0,97.

4 §

För dagar i en sjukperiod gäller, om inte annat följer av 10–10 b §§,

1. att sjukpenning inte lämnas för den första dagen,

1. att sjukpenning inte lämnas för den första dagen eller, för försäkrad med inkomst av annat förvärvsarbete, för de sju första dagarna.

2. att hel sjukpenning för de därpå följande 364 dagarna utgör för dag 80 procent av den fastställda sjukpenninggrundande inkomsten, delad med 365,

3. att hel sjukpenning för de därpå följande 550 dagarna utgör 75 procent av den sjukpenninggrundande inkomsten delad med 365, och

4. att sjukpenning för de därpå följande dagarna inte lämnas.

Sjukpenningen avrundas till närmaste hela krontal. Till den del den försäkrade är arbetslös lämnas dock hel sjukpenning enligt 7 § med högst 486 kronor.

Sjukpenning enligt första stycket 2 får inte lämnas om den försäkrade redan har fått sådan sjukpenning för sammanlagt 364 dagar under en ramtid som omfattar de 450 närmast föregående dagarna. Har den försäkrade under denna ramtid fått sjukpenning enligt första stycket 3 eller 7 b §, ersättning för merutgifter enligt 7 a § eller rehabiliteringspenning enligt 22 kap. 7 §, ska dagar med sådan ersättning likställas med dagar med sjukpenning enligt första stycket 2. Detta gäller även tretton dagar under sådan sjuklöneperiod som avses i femte stycket. Om det finns synnerliga skäl får sjukpenning enligt första stycket 2 lämnas efter ansökan av den försäkrade, trots att sådan sjukpenning redan har lämnats för 364 dagar under ramtiden.

Om sjukpenning enligt första stycket 2 inte kan lämnas, får sjukpenning enligt första stycket 3 lämnas efter skriftlig ansökan av den försäkrade. Detta gäller även för dagar i en ny sjukperiod under förutsättning att sjukpenning för maximalt antal dagar inte redan har lämnats. Om sjukperioden föranleds av en godkänd arbetsskada enligt lagen

(1976:380) om arbetsskadeförsäkring får sjukpenning enligt första stycket 3 lämnas för ytterligare dagar.

Som sjukperiod anses tid, under vilken en försäkrad i oavbruten följd lider av sjukdom som avses i 7 § eller har rätt till sjukpenning enligt 7 b § eller rehabiliteringspenning enligt 22 kap. 7 §. Uppkommer för den försäkrade rätt till sjukpenning enligt kapitlet i omedelbar anslutning till en sjuklöneperiod enligt lagen (1991:1047) om sjuklön, ska sjukperioden enligt denna lag anses omfatta också sjuklöneperioden.

Om en sjukperiod börjar inom fem dagar från det en tidigare sjukperiod avslutats ska bestämmelserna i första stycket samt 10 a § tillämpas som om den senare sjukperioden utgör en fortsättning på den tidigare sjukperioden.

Om den försäkrade gått miste om sjukpenning till följd av bestämmelserna i första stycket 1 eller 10 a § första stycket 1 för sammanlagt tio dagar under de senaste tolv månaderna utges sjukpenning för dag som avses i första stycket 1 enligt vad som anges i första stycket 2 eller 3. Till den del den försäkrade är arbetslös utges dock hel sjukpenning enligt 7 § med högst 486 kronor.

Om den försäkrade gått miste om sjukpenning till följd av bestämmelserna i första stycket 1 eller 10 a § första stycket 1 för sammanlagt tio dagar under de senaste tolv månaderna eller, för försäkrad som har inkomst av annat förvärvsarbete, sammanlagt 21 dagar under de senaste tolv månaderna, utges sjukpenning för dag som avses i första stycket 1 enligt vad som anges i första stycket 2 eller 3. Till den del den försäkrade är arbetslös utges dock hel sjukpenning enligt 7 § med högst 486 kronor.

När sjukpenning ska beräknas för den som ska redovisa inkomst av annat förvärvsarbete, ska, om den försäkrade – direkt eller indirekt – bedrivit näringsverksamhet på heltid under minst sex månader efter tidpunkten för anmälan om registrering hos Skatteverket enligt 2 kap. 2 § skattebetalningslagen (1997:483), hel sjukpenning för år räknat alltid utges med lägst 2 prisbasbelopp. Sjukpenning ska dock aldrig utges under tid med karens enligt 11 § i detta kapitel.

4 b §

Försäkringskassan kan efter skriftlig ansökan av den försäkrade besluta att hel sjukpenning för dag ska utges enligt vad som anges i 4 § första stycket 2 eller 3 eller 10 a § första stycket 2 eller 3 även

Försäkringskassan kan efter skriftlig ansökan av den försäkrade besluta att hel sjukpenning för dag ska utges enligt vad som anges i 4 § första stycket 2 eller 3 eller 10 a § första stycket 2 eller 3 även

för dag som avses i 4 § första stycket 1 och 10a § första stycket 1. Ett sådant beslut får meddelas om den försäkrade lider av sjukdom som kan antas medföra ett större antal sjukperioder med rätt till sjukpenning under en tolv månadersperiod. Till den del den försäkrade är arbetslös utges dock hel sjukpenning för dag som avses i 4 § första stycket 1 med högst 486 kronor.

för *dagar* som avses i 4 § första stycket 1 och *för dag som avses i 10 a § första stycket 1*. Ett sådant beslut får meddelas om den försäkrade lider av sjukdom som kan antas medföra ett större antal sjukperioder med rätt till sjukpenning under en tolv månadersperiod. Till den del den försäkrade är arbetslös utges dock hel sjukpenning för dag som avses i 4 § första stycket 1 med högst 486 kronor.

Ett beslut som avses i första stycket får även meddelas för en sjukperiod när den sökande som givare av biologiskt material enligt lagen (1995:831) om transplantation m.m. har rätt till sjukpenning till följd av ingrepp för att ta tillvara det biologiska materialet eller förberedelser för sådant ingrepp.

Ett beslut enligt första stycket gäller från och med den kalendermånad då ansökan gjordes hos Försäkringskassan, om inte annat sägs i beslutet. Beslutet ska gälla för viss tid som anges i beslutet eller, om det finns särskilda skäl, tillsvidare. Beslutet ska upphävas om villkoret enligt första stycket andra meningen inte längre är uppfyllt.

En försäkrad som har gjort ansökan enligt första stycket är skyldig att genomgå undersökning av läkare eller tandläkare och att ge in utlåtande över undersökningen, om Försäkringskassan finner att det behövs för ärendets bedömning. För den försäkrades utgifter för undersökningen och för utlåtande över undersökningen lämnas ersättning i enlighet med vad regeringen förordnar.

11 §

Om en försäkrad gör anmälan till Försäkringskassan skall sjukpenning som svarar mot inkomst av annat förvärvsarbete inte utges för de första 3 eller 30 dagarna av varje sjukperiod, den dag då sjukdomsfallet inträffade inräknad (karenstid). Vid beräkning av karenstid *skall*, om en sjukperiod börjar inom 20 dagar efter föregående sjukperiods slut, de båda perioderna anses såsom en sjukperiod.

En försäkrad, som gjort anmälan enligt första stycket, får övergå till försäkring med kortare karenstid eller utan karenstid, om han inte har fyllt 55 år. En sådan ändring skall bli gällande 14 dagar efter

Om *försäkrad med inkomst av annat förvärvsarbete* gör anmälan till Försäkringskassan ska sjukpenning som svarar mot inkomst av annat förvärvsarbete inte utges för de första *30, 90, 180 eller 365* dagarna av varje sjukperiod, den dag då sjukdomsfallet inträffade inräknad (karenstid). Vid beräkning av karenstid *ska*, om en sjukperiod börjar inom 20 dagar efter föregående sjukperiods slut, de båda perioderna anses såsom en sjukperiod.

Försäkrad får efter uppsägningstid övergå till försäkring med kortare karenstid, om han inte har fyllt 55 år vid anmälan till Försäkringskassan om kortare tid. Uppsägningstiden är de antal

den, då framställningen gjordes hos Försäkringskassan, men får ej tillämpas vid sjukdom som inträffat innan ändringen blivit gällande.

dagar med vilka karenstiden förkortas. Sådan ändring börjar gälla vid det månadsskifte som följer närmast efter det att uppsägningstiden löpt ut, men får ej tillämpas vid sjukdom som inträffat innan ändringen blivit gällande.

Om förhållandena ändras så att försäkrad inte längre uppfyller de krav som anges i 3 kap. 2 a § fjärde stycket ska tidpunkten då förhållandena ändrades likställas med en anmälan om kortare karenstid. Detsamma gäller anmälan enligt 3 kap. 2 a § femte stycket om att ersättning av arbete åter ska vara inkomst av anställning. I dessa fall ska andra stycket i denna bestämmelse tillämpas utan hänsyn till åldersgränsen 55 år.

Försäkringskassan ska underätta Skatteverket om förändringar enligt denna bestämmelse.

4 kap.

10 §

En förälder har rätt till tillfällig föräldrapenning för vård av ett barn, som inte har fyllt tolv år, om föräldern behöver avstå från förvärvsarbete i samband med

1. sjukdom eller smitta hos barnet,
2. sjukdom eller smitta hos barnets ordinarie vårdare,
3. besök i samhällets förebyggande barnhälsovård,
4. vårdbehov som uppkommer till följd av att barnets andra förälder besöker läkare med ett annat barn till någon av föräldrarna, under förutsättning att sistnämnda barn omfattas av bestämmelserna om tillfällig föräldrapenning.

5. En förälder som förvärvsarbetar har, i annat fall än som avses i 10 b §, rätt till tillfällig föräldrapenning om föräldern haft utgift för vård av barn av orsak som anges i punkterna 1–4 ovan och förutsättningarna för skattereduktion enligt 1–5 §§ lagen (2007:346) om skattereduktion för hushållsarbete är uppfyllda.

För vård av ett barn vars levnadsålder understiger 240 dagar utges tillfällig föräldrapenning enligt första stycket om tillsynen av barnet är stadigvarande ordnad. Därutöver utges ersättning för vård av ett sådant

barn endast om barnet vårdas på sjukhus eller får motsvarande vård i hemmet. För vård av ett barn som är äldre än som nyss sagts utges tillfällig föräldrapenning enligt första stycket inte för tid under vilken annars föräldrapenning skulle ha upp burits; undantag gäller dock om barnet vårdas på sjukhus. Med vård på sjukhus jämställs tillfällig vård i övergångsboende för barn som omfattas av 1 § lagen (1993:387) om stöd och service till vissa funktionshindrade.

En förälder till barn som omfattas av 1 § lagen (1993:387) om stöd och service till vissa funktionshindrade har rätt till tillfällig föräldrapenning från barnets födelse till dess att det fyller sexton år även när föräldern avstår från förvärvsarbete i samband med föräldrautbildning, besök i barnets skola eller besök i förskoleverksamhet eller skolbarnsomsorg i vilken barnet deltar (kontaktdagar).

Rätt till tillfällig föräldrapenning tillkommer även en fader som avstår från förvärvsarbete i samband med barns födelse för att närvara vid förlossningen, sköta hemmet eller vårda barn.

Vid adoption eller när två personer enligt 6 kap. 10 a § föräldrabalken har utsetts att gemensamt utöva vårdnaden om ett barn tillkommer motsvarande rätt båda adoptivföräldrarna eller de särskilt förordnade vårdnadshavarna. Vid adoption utges sådan tillfällig föräldrapenning om barnet inte fyllt tio år. Som adoption anses även att någon tar emot ett barn i avsikt att adoptera det.

Försäkringskassan kan besluta att en annan försäkrad än en fader eller moder som avstår från förvärvsarbete i samband med barns födelse skall få rätt till tillfällig föräldrapenning för de ändamål som anges i fjärde stycket. Detta gäller om

1. det inte finns någon fader som har rätt till tillfällig föräldrapenning,
2. modern är avliden,
3. fadern avstår från sin rätt till tillfällig föräldrapenning enligt fjärde stycket och det skulle vara oskäligt att inte låta honom avstå, eller
4. fadern inte kan eller på grund av besöksförbud enligt lagen (1988:688) om besöksförbud eller liknande eller på grund av andra särskilda omständigheter sannolikt inte kommer att nyttja sin rätt enligt fjärde stycket.

Vid adoption eller när två personer enligt 6 kap. 10 a § föräldrabalken har utsetts att gemensamt utöva vårdnaden om ett barn skall vad som sägs i femte stycket om fader och moder i stället gälla adoptivföräldrarna eller de särskilt förordnade vårdnadshavarna.

Det som sägs i fjärde och femte styckena om en fader gäller även en förälder enligt 1 kap. 9 § föräldrabalken.

14 §

Hel tillfällig föräldrapenning utges till en förälder som avstår från förvärvsarbete. Tre fjärdedels, halv, en fjärdedels eller en åttondels tillfällig föräldrapenning utges till en förälder som arbetar högst en fjärdedel, hälften, tre fjärdedelar respektive sju åttondelar av den tid föräldern skulle ha arbetat om han eller hon inte vårdat barnet. Bestämmelserna i 7 § andra stycket gäller i tillämpliga delar även i fråga om tillfällig föräldrapenning.

Om inte annat följer av tredje eller fjärde stycket eller 14 a § ska till grund för beräkningen av beloppet för hel tillfällig föräldrapenning för

dag läggas det tal som erhålls när 80 procent av den sjukpenninggrundande inkomsten av anställning delas med årsarbetstiden. Vid beräkningen tillämpas 3 kap. 10 a § fjärde–sjätte styckena på motsvarande sätt för den tid som förmånen avser.

Ska tillfällig föräldrapenning utges på grundval av inkomst av annat förvärvsarbete beräknas hel förmån för dag efter 80 procent av den fastställda sjukpenninggrundande inkomsten, delad med 365. Beloppet avrundas till närmaste hela krontal.

Ska tillfällig föräldrapenning utges på grundval av inkomst av annat förvärvsarbete beräknas hel förmån för dag efter 80 procent av den fastställda sjukpenninggrundande inkomsten, delad med 260. Beloppet avrundas till närmaste hela krontal. *Föräldrapenningen kan utges under högst fem dagar per sjukdagsperiod.*

Ska tillfällig föräldrapenning utges på grundval av sjukpenninggrundande inkomst av såväl anställning som annat förvärvsarbete beräknas den del av förmånen som svarar mot inkomst av anställning enligt andra stycket medan den del av förmånen som svarar mot inkomst av annat förvärvsarbete beräknas enligt tredje stycket.

1. Denna lag träder i kraft den 1 januari 2010 och gäller sjukfall som inträffar från och med den dagen.

2. 4 kap. 10 § första stycket 5 tillämpas vid vårdbehov som uppstår från och med ikraftträdandet.

3. Vid ikraftträdandet övergår tidigare vald karenstid på tre dagar till att gälla de sju första dagarna enligt 3 kap. 4 § första stycket 1p.

4. Anmälan enligt 3 kap. 2 a § fjärde stycket och 3 kap. 11 § som inkommit till Försäkringskassan före den 1 februari 2010 får gälla från den 1 januari 2010.

Härigenom föreskrivs ifråga om lagen (1991:1047) om sjuklön att 1 och 17 §§ ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

1 §

En arbetstagare har enligt vad som följer av denna lag rätt att vid sjukdom behålla lön och andra anställningsförmåner (sjuklön).

Lagen inskränker inte den rätt till sjuklön som kan finnas enligt någon annan lag.

Denna lag tillämpas inte på arbetstagare vars inkomst anses som inkomst av annat förvärvsarbete enligt 3 kap. 2 a § fjärde stycket lagen (1962:381) om allmän försäkring.

Försäkring mot kostnader för sjuklön

Högekostnadsskydd mot kostnader för sjuklön

17 §

En arbetsgivare vars sammanlagda lönekostnader under ett kalenderår inte beräknas överstiga 130 gånger det för året gällande prisbasbeloppet enligt 1 kap. 6 § lagen (1962:381) om allmän försäkring kan försäkra sig hos Försäkringskassan för kostnader för sjuklön enligt denna lag. Vid beräkningen av de sammanlagda lönekostnaderna bortses från avgifter enligt socialavgiftslagen (2000:980) och lagen (1994:1920) om allmän löneavgift samt från skatt enligt lagen (1990:659) om särskild löneskatt på vissa förvärvsinkomster. Regeringen meddelar närmare föreskrifter om villkor för försäkringen.

En arbetsgivare vars *totala kostnader för sjuklön enligt 6 § under ett år kalenderår överstiger tre gånger den procentuellt beräknade genomsnittliga sjuklönekostnaden för samtliga arbetsgivare i landet, erhåller efter ansökan hos försäkringskassan, ersättning för överskjutande del av sjuklönekostnaden enligt vad som föreskrivs i andra stycket.*

Ersättning lämnas inte för arbetsgivarens kostnader för sjuklön till arbetstagare för vilka beslut enligt 13 § gäller.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får föreskriva närmare villkor för rätten till ersättning för sjuklönekostnader. Regeringen får därvid föreskriva de begränsningar i rätten till ersättning för sjuklönekostnader som kan följa av EG-fördragets regler om statligt stöd.

1. Denna lag träder i kraft den 1 januari 2010.

2. Försäkring enligt den äldre lydelsen i 17 § får inte tecknas efter utgången av december månad 2009.

Härigenom föreskrivs i fråga om socialavgiftslagen (2000:980) att det i lagen ska införas en ny paragraf, 2 kap. 29 §, av följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

2 kap.

29 §

På ersättning till försäkrad vars inkomst ska anses vara inkomst av annat förvärvsarbete enligt 3 kap. 2 a § fjärde stycket lagen (1962:381) om allmän försäkring, ska 3 kap. 13 § samt 15–17 §§ denna lag tillämpas vid erläggande av arbetsgivaravgifter.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2010.

Härigenom föreskrivs ifråga om lagen (1994:1920) om allmän löneavgift att 1 § ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

1 §

Den som enligt 2 kap. socialavgiftslagen (2000:980) skall betala arbetsgivaravgifter skall för varje år betala allmän löneavgift. Löneavgiften beräknas på det underlag som gäller för arbetsgivaravgifter enligt socialavgiftslagen.

I underlaget enligt första stycket skall dock inte ingå ersättning till sådana personer som avses i 2 kap. 27 § socialavgiftslagen.

Den vars arbetsgivaravgifter ska beräknas enligt 2 kap. 29 § socialavgiftslagen (2000:980), ska tillämpa 2 § när löneavgiften ska bestämmas.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2010.

Härigenom föreskrivs ifråga om lagen (2007:346) om skattereduktion för hushållsarbete att 4 § ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

4 §

Med hushållsarbete avses i denna lag

- städarbete eller annat rengöringsarbete som utförs i bostaden,
- vård av kläder och hemtextilier som utförs i bostaden,
- matlagning som utförs i eller i nära anslutning till bostaden,
- snöskottning som utförs i nära anslutning till bostaden,
- häck- och gräsklippning samt krattning och ogrärensning som utförs på tomt eller i trädgård i nära anslutning till bostaden,
- barnpassning som utförs i eller i nära anslutning till bostaden samt lämning och hämtning till och från förskola, skola, fritidsaktiviteter eller liknande,
- annan omsorg och tillsyn än barnpassning som en fysisk person behöver och som utförs i eller i nära anslutning till bostaden eller i samband med promenader, bankbesök, besök vid vårdcentral eller andra liknande enklare ärenden.

Som hushållsarbete räknas dock inte det arbete för vilket försäkringsersättning lämnats eller bidrag eller annat stöd lämnats från staten, en kommun eller ett landsting.

Som hushållsarbete räknas dock inte det arbete för vilket försäkringsersättning lämnats eller bidrag eller annat stöd lämnats från staten, en kommun eller ett landsting. *Denna begränsning gäller inte i de fall försäkringsersättning lämnats för sådan vård av barn som avses i 4 kap. 10 § första stycket femte punkten lagen (1962:381) om allmän försäkring.*

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2010.

Härigenom föreskrivs i fråga om lagen (1997:238) om arbetslöshetsförsäkring

dels att 29, 34, 35 och 37 §§ ska ha följande lydelse,

dels att det i lagen ska införas sex nya paragrafer, 12 a, 34 a, 35 a, 37 a, 37 b och 39 a §§.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

12 a §

Som tid med förvärvsarbete anses även tid som medhjälpande make eller maka arbetat i enskild näringsverksamhet, även om denna visat underskott. Denna bestämmelse ska även tillämpas på sambor.

29 §

Med dagsförtjänst avses en femtedel av den veckoinkomst eller, i fråga om sökande med månadslön, 1/22 av den månadsinkomst, som den sökande före arbetslöshetens inträde vanligen fick under arbetstid som var normal för den sökande.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om omräkning av dagsförtjänst.

Bestämmelser om beräkningen av dagsförtjänsten för företagare och anställda som deklarerar inkomst av näringsverksamhet finns i 37 §.

Bestämmelser om beräkningen av dagsförtjänsten för företagare och anställda som deklarerar inkomst av näringsverksamhet finns i 37 §.

Företagarbegreppet

34 §

Med företagare avses i denna lag personer som äger eller är delägare – direkt eller indirekt – i näringsverksamhet som de är personligen verksamma i och som de har ett väsentligt inflytande över.

Med företagare avses i denna lag fysisk person som direkt eller indirekt bedriver sådan näringsverksamhet som avses i 13 kap. 1 § första stycket inkomstskattelagen (1999:1229) och som denne personligen utfört arbete i och har ett väsentligt inflytande över.

Nödvändiga åtgärder av förvaltande karaktär eller åtgärder som vidtagits på grund av oförutsedda händelser utgör inte arbete enligt första stycket.

Som företagare avses i denna lag även person som utför arbete under villkor som är jämförbara med dem som gäller för uppdragstagare som bedriver näringsverksamhet, om förutsättningarna i första stycket i övrigt är uppfyllda.

34 a §

Med företagare avses i denna lag personer som äger eller är delägare – direkt eller indirekt – i näringsverksamhet som de är personligen verksamma i och som de har ett väsentligt inflytande över.

Med företagare i 34 § avses inte fysisk person som i näringsverksamhet utför arbete av ideell karaktär.

Med företagare avses inte heller fysisk person som verkar i sådant företag som är att anse som arbetsintegrerande socialt företag. Med arbetsintegrerande socialt företag avses företag som driver näringsverksamhet med övergripande ändamål att i arbetslivet integrera personer, som har stora svårigheter att få eller behålla ett arbete, samt vars stadgar föreskriver att uppkommet överskott i företaget ska investeras i företagets egna eller liknande verksamhet.

Företagare som överlåter näringsverksamhet är inte att anse som företagare efter överlåtelsen. Detsamma gäller för medlem i ekonomisk förening när medlemskapet i föreningen upphört. Om personen har fortsatt att utföra arbete i företaget eller i föreningen samt har väsentligt inflytande över verksamheten, ska han eller hon dock alltjämt anses som företagare.

Företagares arbetslöshet

35 §

En företagare skall, om inte något annat anges i andra stycket, anses vara arbetslös när företagarens personliga verksamhet i rörelsen vid en samlad bedömning kan anses ha upphört annat än

Företagare som upphör att bedriva näringsverksamhet ska anses vara arbetslös, om det inte vidtas några åtgärder i näringsverksamheten.

tillfälligt.

En företagare som tillfälligt upphör att bedriva verksamhet i rörelsen skall anses vara arbetslös under förutsättning att uppehållet i rörelsen inte till någon del är av säsongkaraktär och att någon verksamhet inte bedrivs i rörelsen.

En företagare som återupptagit verksamheten efter ett tillfälligt upphörande med ersättning enligt detta stycke har rätt till ersättning endast om förutsättningarna enligt första stycket är uppfyllda. Ersättning enligt detta stycke får bara utnyttjas en gång per rörelse.

Nödvändiga åtgärder av förvaltande karaktär som vidtas under den tid verksamheten upphört anses inte som åtgärder i näringsverksamheten.

Bedömning av företagares arbetslöshet enligt första stycket ska göras första gången näringsverksamheten upphör. Därefter kan bedömning enligt första stycket göras först sedan minst fem år förflutit från det att den upphörda näringsverksamheten återupptogs av företagaren eller närstående person till denne.

35 a §

Om företagare inte är att anse som arbetslös enligt 35 § ska företagaren anses som arbetslös när dennes personliga verksamhet i näringsverksamheten vid en samlad bedömning kan anses ha upphört definitivt.

Företagares dagsförtjänst

37 §

När underlaget bestäms för beräkningen av dagsförtjänsten skall för företagare dagsförtjänsten bygga på den genomsnittliga inkomsten under de tre senaste åren före avvecklingsåret. Om företagaren har lagt ned sin verksamhet inom 12 månader från det att företagaren startade den kan ersättningen baseras på företagarens tidigare anställning.

När underlaget bestäms för beräkningen av dagsförtjänsten ska för företagare dagsförtjänsten grundas på den inkomst från verksamheten som framgår av Skatteverkets senaste taxeringsbeslut, under förutsättning att detta beslut avser innevarande eller föregående taxeringsår.

Om det är mer förmånligt för den sökande, ska beräkningen av dagsförtjänsten i stället grundas på genomsnittet av de två högsta av de tre senaste taxeringsårens inkomster från verksamheten, om dessa är beslutade av Skatteverket. Årsinkomsterna räknas om med hänsyn till förändringar i den av Medlingsinstitutet fastställda årsvisa lönestatistiken för hela ekonomin.

37 a §

Om företagaren har lagt ned sin verksamhet inom 36 månader från det att företagaren startade den, får ersättningen baseras på företagarens tidigare anställning eller, om det är förmånligare för företagaren, på företagarens inkomst från verksamheten under den tid som verksamheten faktiskt har bedrivits.

Dagsförtjänstberäkning för kombinatorer

37 b §

När dagsförtjänst ska fastställas utifrån en kombination av verksamhet i företag och anställning ska dagsförtjänsten från verksamheten först beräknas enligt 37 § och därefter multipliceras med 22. Den beräknade månadsinkomsten multipliceras sedan med antalet månader inom ramtiden som sökanden bedrivit verksamheten. Den beräknade inkomsten från verksamheten läggs därefter samman med den sammanlagda inkomsten som sökanden haft av anställning inom ramtiden. Den sammanlagda inkomsten delas slutligen med tolv och beräknas därefter enligt 29 §.

39 a §

Näringsverksamhet, som den sökande före arbetslöshetens inträde under minst tolv månader bedrivit vid sidan av sitt huvudsakliga arbete, ska inte påverka sökandes rätt till ersättning enligt denna lag.

Om inkomsten från näringsverksamheten efter arbetslöshetens inträde överstiger ett belopp som motsvarar tre gånger den högsta

*dagpenningen per vecka, ska dagpenningen minskas med det över-
skjutande beloppet.*

Prop. 2009/10:120
Bilaga 2

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2010 och gäller försäkringsfall som inträffar från och med den dagen.

Förteckning över remissinstanser som avgett yttrande över betänkandet Trygghetssystemen för företagare (SOU 2008:89)

Prop. 2009/10:120
Bilaga 3

Efter remiss har yttranden inkommit från Riksrevisionen, Brottsförebyggande rådet, Datainspektionen, Domstolsverket, Ekobrottsmyndigheten, Göteborgs tingsrätt, Hovrätten över Skåne och Blekinge, Justitiekanslern, Kammarrätten i Jönköping, Länsrätten i Stockholm, Kommerskollegium, Barnombudsmannen, Försäkringskassan, Socialstyrelsen, Arbetsgivarverket, Finansinspektionen, Skatteverket, Statistiska centralbyrån, Statskontoret

Centrala studiestödsnämnden, Uppsala universitet juridiska fakulteten, Institutet för tillväxtpolitiska studier, Konkurrensverket, Regelrådet, Verket för näringslivsutveckling, Jämställdhetsombudsmannen, Arbetsdomstolen, Arbetsförmedlingen, Arbetsmiljöverket, ILO-kommittén, Inspektionen för arbetslöshetsförsäkringen, Institutet för arbetsmarknadspolitisk utvärdering, Arbetslöshetskassornas samorganisation, Almega, FöretagarFörbundet, Företagarna, Försäkringsförbundet, Landsorganisationen i Sverige, Lantbrukarnas Riksförbund, Nationellt Resurs-Centrum för kvinnor, Näringslivets Regelnämnd, Svenskt Näringsliv, Sveriges Kommuner och Landsting, Sveriges Akademikers Centralorganisation, Tjänstemännens Centralorganisation och Folksam.

Yttranden har också inkommit från Småföretagarnas Arbetslöshetskassa, Sveriges Redovisningskonsulters Förbund, Sveriges Författarförbund, Journalistförbundet, Konstnärliga och Litterära Yrkesutövares Samarbetsnämnd, Den Nya Valfärden, Konstnärernas Riksorganisation, Sveriges Konsthantverkare och Industriformgivare, Svenska Fotografers Förbund och Föreningen Svenska tecknare.

Sammanfattning av promemorian Sjukpenninggrundande inkomst, karenstider och egenavgifter för egenföretagare (dnr N2008/6738/ENT)

I denna promemoria lämnas vissa förslag till ändringar av de bestämmelser i framför allt lagen (1962:381) om allmän försäkring som rör sjukpenninggrundande inkomst och karenstider för den som har inkomst av annat förvärvsarbete, dvs. främst egenföretagare som bedriver näringsverksamhet i form av enskild firma eller handelsbolag.

Vidare föreslås sänkta egenavgifter till följd av ändrade karenstider.

För försäkrad som har inkomst av annat förvärvsarbete än anställning och som bedriver näringsverksamhet föreslås, under en tid om 24 månader räknat från den månad då den försäkrade har gjort eller borde ha gjort anmälan för registrering enligt 3 kap. 2 § skattebetalningslagen (1997:483), den sjukpenninggrundande inkomsten beräknas till minst vad som motsvarar skälig avlöning för liknande arbete för annans räkning. För den egenföretagare som för tid efter perioden om 24 månader har en verksamhet som befinner sig i uppbyggnadsskede föreslås en individuell prövning ske enligt nuvarande regler om detta.

En grundläggande karenstid på sju dagar föreslås i sjukförsäkringen för försäkrade med inkomst av annat förvärvsarbete. De ska också kunna välja en längre karenstid om 14, 30, 60 eller 90 dagar.

Reglerna om *allmänt* högriskskydd föreslås ändras så att en egenföretagare som har haft fler än tio sjukperioder under en löpande tolv månadersperiod har rätt till ersättning för samtliga karensdagar från och med den elfte sjukperioden.

Reglerna om *särskilt* högriskskydd föreslås ändras så att en egenföretagare som donerar organ eller vävnader eller lider av en sjukdom som kan antas medföra ett större antal sjukperioder under en tolv månadersperiod, och av denna anledning beviljats sådant högriskskydd av Försäkringskassan, får sjukpenning även under den grundläggande karenstiden.

Vidare föreslås en särskild reglering om uppsägningstid vid begäran om kortare karenstid. Förslaget innebär att uppsägningstiden motsvarar det antal dagar med vilken karenstiden förkortas.

Vidare föreslås sjukförsäkringsavgiften i egenavgifterna sänkas med 0,74 procentenheter till följd av att det för försäkrade med inkomst av annat förvärvsarbete föreslås att den grundläggande karenstiden utökas från en till sju dagar.

Bestämmelserna föreslås träda i kraft den 1 juli 2010.

Författningsförslag i promemorian
Sjukpenninggrundande inkomst, karenstider och
egenavgifter för egenföretagare (dnr
N2008/6738/ENT)

Prop. 2009/10:120
Bilaga 5

Förslag till lag om ändring i lagen (1962:381) om allmän
försäkring

Härigenom föreskrivs att 3 kap. 2, 4, 4 b, 7 b, 9 a och 11 §§ samt
22 kap. 8 § lagen (1962:381) om allmän försäkring ska ha följande
lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

3 kap.

2 §¹

Sjukpenninggrundande inkomst är den årliga inkomst i pengar som en
försäkrad kan antas komma att tills vidare få för eget arbete här i landet,
antingen såsom arbetstagare i allmän eller enskild tjänst (inkomst av
anställning) eller på annan grund (inkomst av annat förvärvsarbete). Som
inkomst av anställning eller inkomst av annat förvärvsarbete räknas inte
inkomst som avses i 10 kap. 3 § 1–3 inkomstskattelagen (1999:1229)
eller sådan ersättning som anges i 1 § första stycket 1–5 och fjärde
stycket lagen (1990:659) om särskild löneskatt på vissa förvärvs-
inkomster. Som inkomst av annat förvärvsarbete räknas inte sådan
ersättning enligt gruppsjukförsäkring eller trygghetsförsäkring vid
arbetsskada som enligt 2 § första stycket lagen om särskild löneskatt på
vissa förvärvsinkomster utgör underlag för nämnda skatt. Den sjuk-
penninggrundande inkomsten fastställs av Försäkringskassan. Inkomst av
anställning och inkomst av annat förvärvsarbete ska därvid var för sig
avrundas till närmast lägre hundratal kronor.

Vid beräkning av sjukpenninggrundande inkomst bortses från sådan
inkomst av anställning och annat förvärvsarbete som överstiger sju och
en halv gånger prisbasbeloppet. Det belopp som sålunda ska undantas
ska i första hand räknas av från inkomst av annat förvärvsarbete. Ersätt-
ning för utfört arbete i annan form än pension räknas som inkomst av
anställning, såvida ersättningen under ett år uppgår till minst
1 000 kronor, även om mottagaren inte är anställd hos den som utger
ersättningen. I nu angivna fall ska den som utför arbetet anses såsom
arbetstagare och den som utger ersättningen såsom arbetsgivare. Kan
ersättning för arbete för någon annans räkning under året inte antas
uppgå till minst 1 000 kronor, ska ersättningen från denne inte tas med
vid beräkningen av den sjukpenninggrundande inkomsten i annat fall än
då den utgör inkomst av näringsverksamhet. Vid beräkning av
sjukpenninggrundande inkomst av anställning ska bortses från ersättning

¹ Senaste lydelse 2008:861.

7 kap. 7 § första stycket inkomstskattelagen (1999:1229) och som har till huvudsakligt syfte att främja idrottslig verksamhet, om ersättningen från föreningen under året inte kan antas uppgå till minst ett halvt prisbasbelopp. Vid beräkning av sjukpenninggrundande inkomst av anställning bortses även från ersättning från en stiftelse som har till väsentligt ändamål att tillgodose ekonomiska intressen hos dem som är eller har varit anställda hos en arbetsgivare som lämnat bidrag till stiftelsen (vinstandelsstiftelse) eller från en annan juridisk person med motsvarande ändamål, om ersättningen avser en sådan anställd och inte utgör ersättning för arbete för den juridiska personens räkning. Detta gäller dock endast om de bidrag arbetsgivaren lämnat till den juridiska personen varit avsedda att vara bundna under minst tre kalenderår och att på likartade villkor tillkomma en betydande del av de anställda. Om arbetsgivaren är ett fåmansföretag eller ett fåmanshandelsbolag ska vid beräkningen inte bortses från ersättning som den juridiska personen lämnar till sådan företagsledare eller delägare i företaget eller en person som är närstående till någon av dem. Med fåmansföretag, fåmanshandelsbolag, företagsledare och närstående person avses detsamma som i inkomstskattelagen. Vid beräkning av sjukpenninggrundande inkomst av anställning ska alltid bortses från ersättning från en vinstandelsstiftelse som härrör från bidrag som arbetsgivaren lämnat under åren 1988–1991.

Beräkningen av den sjukpenninggrundande inkomsten ska, där förhållandena inte är kända för Försäkringskassan, grundas på de upplysningar som Försäkringskassan kan inhämta av den försäkrade eller dennes arbetsgivare eller som kan framgå av den uppskattning, som vid taxering gjorts av den försäkrades inkomst. Semesterlön får inte inräknas i den sjukpenninggrundande inkomsten till högre belopp än vad som skulle ha utgivits i lön för utfört arbete under motsvarande tid. En liknande begränsning ska gälla semesterersättning. *Inkomst av arbete för egen räkning får ej beräknas högre än som motsvarar skälig avlöning för liknande arbete för annans räkning.*

Beräkningen av den sjukpenninggrundande inkomsten ska, där förhållandena inte är kända för Försäkringskassan, grundas på de upplysningar som Försäkringskassan kan inhämta av den försäkrade eller dennes arbetsgivare eller som kan framgå av den uppskattning, som vid taxering gjorts av den försäkrades inkomst. *För försäkrad som har inkomst av annat förvärvsarbete än anställning och som bedriver näringsverksamhet ska, under en tid om 24 månader räknat från den månad då den försäkrade har gjort eller borde ha gjort anmälan för registrering enligt 3 kap. 2 § skattebetalningslagen (1997:483), den sjukpenninggrundande inkomsten beräknas till minst vad som motsvarar skälig avlöning för liknande arbete för annans räkning. Semesterlön får inte inräknas i den sjukpenninggrundande inkomsten till högre belopp än vad som skulle*

ha utgivits i lön för utfört arbete Prop. 2009/10:120
under motsvarande tid. En liknande Bilaga 5
begränsning ska gälla semesterersättning.

Vid beräkning av sjukpenninggrundande inkomst enligt denna paragraf ska det bortses från inkomst som hänför sig till sådant förvärvsarbete som avses i 16 a kap. 2 §.

Lydelse enligt prop. 2009/10:45

Föreslagen lydelse

4 §

För dagar i en sjukperiod gäller, om inte annat följer av 10–10 b §§,

1. att sjukpenning inte lämnas för den första dagen,

1. att sjukpenning *som svarar mot inkomst av anställning* inte lämnas för den första dagen, *och att sjukpenning som svarar mot inkomst av annat förvärvsarbete inte lämnas för de första sju dagarna om inte annat anges i 11 § första stycket.*

2. att hel sjukpenning för de därpå följande 364 dagarna utgör för dag 80 procent av den fastställda sjukpenninggrundande inkomsten, delad med 365,

3. att hel sjukpenning för de därpå följande 550 dagarna utgör 75 procent av den sjukpenninggrundande inkomsten delad med 365, och

4. att sjukpenning för de därpå följande dagarna inte lämnas.

Sjukpenningen avrundas till närmaste hela kronor. Till den del den försäkrade är arbetslös lämnas dock hel sjukpenning enligt 7 § med högst 486 kronor.

Sjukpenning enligt första stycket 2 får inte lämnas om den försäkrade redan har fått sådan sjukpenning för sammanlagt 364 dagar under en ramtid som omfattar de 450 närmast föregående dagarna. Har den försäkrade under denna ramtid fått sjukpenning enligt första stycket 3 eller 7 b §, ersättning för merutgifter enligt 7 a § eller rehabiliteringspenning enligt 22 kap. 7 §, ska dagar med sådan ersättning likställas med dagar med sjukpenning enligt första stycket 2. Detta gäller även tretton dagar under sådan sjuklöneperiod som avses i sjunde stycket. Om det finns synnerliga skäl får sjukpenning enligt första stycket 2 lämnas efter ansökan av den försäkrade, trots att sådan sjukpenning redan har lämnats för 364 dagar under ramtiden.

Om sjukpenning enligt första stycket 2 inte kan lämnas, får sjukpenning enligt första stycket 3 lämnas efter skriftlig ansökan av den försäkrade. Detta gäller även för dagar i en ny sjukperiod under förutsättning att sjukpenning för maximalt antal dagar inte redan har lämnats. Om sjukperioden föranleds av en godkänd arbetsskada enligt lagen (1976:380) om arbetsskadeförsäkring får sjukpenning enligt första stycket 3 lämnas för ytterligare dagar.

Sjukpenning för ytterligare dagar enligt första stycket 3 får även lämnas

1. när den försäkrade vårdas intagen på sjukhus eller på grund av sjukdom får omfattande vård utan att vara intagen på sjukhus,

2. när den försäkrade på grund av sjukdom har fått en sådan avgörande förlust av verklighetsuppfattningen och förmågan att orientera sig att den försäkrade inte kan tillgodogöra sig information, eller

3. när en återgång i arbete eller ett deltagande i ett arbetsmarknadspolitiskt program skulle medföra risk för allvarlig försämring av den försäkrades sjukdom.

Sjukpenning enligt femte stycket 1 och 3 lämnas efter ansökan av den försäkrade.

Som sjukperiod anses tid, under vilken en försäkrad i oavbruten följd lider av sjukdom som avses i 7 § eller har rätt till sjukpenning enligt 7 b § eller rehabiliteringspenning enligt 22 kap. 7 §. Uppkommer för den försäkrade rätt till sjukpenning enligt kapitlet i omedelbar anslutning till en sjuklöneperiod enligt lagen (1991:1047) om sjuklön, ska sjukperioden enligt denna lag anses omfatta också sjuklöneperioden.

Om en sjukperiod börjar inom fem dagar från det en tidigare sjukperiod avslutats ska bestämmelserna i första stycket samt 10 a § tillämpas som om den senare sjukperioden utgör en fortsättning på den tidigare sjukperioden.

Om den försäkrade gått miste om sjukpenning till följd av bestämmelserna i första stycket 1 eller 10 a § första stycket 1 för sammanlagt tio dagar under de senaste tolv månaderna utges sjukpenning för dag som avses i första stycket 1 enligt vad som anges i första stycket 2 eller 3. Till den del den försäkrade är arbetslös utges dock hel sjukpenning enligt 7 § med högst 486 kronor.

Om den försäkrade gått miste om sjukpenning som svarar mot inkomst av anställning till följd av bestämmelserna i första stycket 1 eller 10 a § första stycket 1 för sammanlagt tio dagar under de senaste tolv månaderna utges sjukpenning för dag som avses i första stycket 1 enligt vad som anges i första stycket 2 eller 3. Om den försäkrade gått miste om sjukpenning som svarar mot inkomst av annat förvärvsarbete till följd av bestämmelserna i första stycket 1 under tio sjukperioder under de senaste tolv månaderna utges sjukpenning för dagar som avses i första stycket 1 enligt vad som anges i första stycket 2 eller 3 från och med den elfte sjukperioden. Till den del den försäkrade är arbetslös utges dock hel sjukpenning enligt 7 § med högst 486 kronor.

Vid tillämpningen av denna paragraf gäller att sjukpenning inte lämnas till en försäkrad under de tre kalendermånader som infaller efter utgången av en period med sjukersättning eller aktivitetsersättning. Detta gäller dock endast till den del nedsättningen av arbetsförmågan svarar mot den nedsättning för vilken sjukersättning eller aktivitetsersättning har lämnats. Sjukpenning kan dock alltid lämnas med stöd av bestämmelserna i tredje stycket fjärde meningen, fjärde stycket tredje meningen eller femte stycket.

4 b §²

Försäkringskassan kan efter skriftlig ansökan av den försäkrade besluta att hel sjukpenning för dag ska utges enligt vad som anges i 4 § första stycket 2 eller 3 eller 10 a § första stycket 2 eller 3 även för *dag* som avses i 4 § första stycket 1 och 10 a § första stycket 1. Ett sådant beslut får meddelas om den försäkrade lider av sjukdom som kan antas medföra ett större antal sjukperioder med rätt till sjukpenning under en tolv månadersperiod. Till den del den försäkrade är arbetslös utges dock hel sjukpenning för *dag* som avses i 4 § första stycket 1 med högst 486 kronor.

Försäkringskassan kan efter skriftlig ansökan av den försäkrade besluta att hel sjukpenning för dag ska utges enligt vad som anges i 4 § första stycket 2 eller 3 eller 10 a § första stycket 2 eller 3 även för *dagar* som avses i 4 § första stycket 1 och *för dag som avses i 10 a § första stycket 1*. Ett sådant beslut får meddelas om den försäkrade lider av sjukdom som kan antas medföra ett större antal sjukperioder med rätt till sjukpenning under en tolv månadersperiod. Till den del den försäkrade är arbetslös utges dock hel sjukpenning för *dagar* som avses i 4 § första stycket 1 med högst 486 kronor.

Ett beslut som avses i första stycket får även meddelas för en sjukperiod när den sökande som givare av biologiskt material enligt lagen (1995:831) om transplantation m.m. har rätt till sjukpenning till följd av ingrepp för att ta tillvara det biologiska materialet eller förberedelser för sådant ingrepp.

Ett beslut enligt första stycket gäller från och med den kalendermånad då ansökan gjordes hos Försäkringskassan, om inte annat sägs i beslutet. Beslutet ska gälla för viss tid som anges i beslutet eller, om det finns särskilda skäl, tills vidare. Beslutet ska upphävas om villkoret enligt första stycket andra meningen inte längre är uppfyllt.

En försäkrad som har gjort ansökan enligt första stycket är skyldig att genomgå undersökning av läkare eller tandläkare och att ge in utlåtande över undersökningen, om Försäkringskassan finner att det behövs för ärendets bedömning. För den försäkrades utgifter för undersökningen och för utlåtande över undersökningen lämnas ersättning i enlighet med vad regeringen förordnar.

7 b §³

Sjukpenning enligt 7 § utges även när den försäkrade genomgår en medicinsk behandling eller medicinsk rehabilitering som syftar till att förebygga sjukdom eller att förkorta sjukdomstid eller att helt eller delvis förebygga eller häva nedsättning av arbetsförmågan. Som villkor gäller att behandlingen eller rehabiliteringen har ordinerats av läkare och ingår i en av Försäkringskassan godkänd plan.

Arbetsförmågan ska anses nedsatt i den mån den försäkrade på grund av behandlingen eller rehabiliteringen är förhindrad att förvärsaarbete.

² Senaste lydelse 2008:480.

³ Senaste lydelse 2008:480.

Sjukpenning enligt denna paragraf utges enligt vad som anges i 4 § första stycket 2 eller 3 eller 10 a § första stycket 2 eller 3 även för *dag* som avses i 4 § första stycket 1 och 10 a § första stycket 1.

Sjukpenning enligt denna paragraf utges enligt vad som anges i 4 § första stycket 2 eller 3 eller 10 a § första stycket 2 eller 3 även för *dagar* som avses i 4 § första stycket 1 och *för dag som avses* i 10 a § första stycket 1.

Prop. 2009/10:120
Bilaga 5

9 a §⁴

En kvinna som önskar erhålla havandeskapspenning ska göra ansökan därom. Försäkringskassan får påfordra att kvinnan till stöd för sin rätt till havandeskapspenning inger utlåtande av sin arbetsgivare samt läkarutlåtande.

I beslutet om havandeskapspenning ska anges under vilken tid ersättning kan utges.

Vad i lag eller annan författning föreskrivs om sjukpenning gäller i fråga om havandeskapspenning med undantag av bestämmelserna om ersättning för merutgifter i 7 a § och om karenstid i 11 §. Vidare ska havandeskapspenningen, med avvikelser från vad som anges i 4 § första stycket 1 och 10 a § första stycket 1, utges med 80 procent även för den första dagen och även om sjukpenning enligt 4 § första stycket 2 eller 3 respektive 10 a § första stycket 2 eller 3 redan har utgivits för maximalt antal dagar. Havandeskapspenning utges inte i den mån kvinnan för samma tid uppbär sjukpenning eller sjuklön eller annan ersättning enligt lagen (1991:1047) om sjuklön.

Vad i lag eller annan författning föreskrivs om sjukpenning gäller i fråga om havandeskapspenning med undantag av bestämmelserna om ersättning för merutgifter i 7 a § och om karenstid i 11 §. Vidare ska havandeskapspenningen, med avvikelser från vad som anges i 4 § första stycket 1 och 10 a § första stycket 1, utges med 80 procent även för den första dagen, *eller för försäkrad med inkomst av annat förvärvsarbete, för de första sju dagarna*, och även om sjukpenning enligt 4 § första stycket 2 eller 3 respektive 10 a § första stycket 2 eller 3 redan har utgivits för maximalt antal dagar. Havandeskapspenning utges inte i den mån kvinnan för samma tid uppbär sjukpenning eller sjuklön eller annan ersättning enligt lagen (1991:1047) om sjuklön.

11 §⁵

Om en försäkrad gör anmälan till Försäkringskassan *skall* sjukpenning som svarar mot inkomst av annat förvärvsarbete inte *utges* för de första 3 eller 30 dagarna av varje sjukperiod, den dag då sjukdomsfallet inträffade inräknad (karens-

Om en försäkrad gör anmälan till Försäkringskassan *ska* sjukpenning som svarar mot inkomst av annat förvärvsarbete inte *lämnas* för de första 14, 30, 60 eller 90 dagarna av varje sjukperiod, den dag då sjukdomsfallet inträffade inräknad

⁴ Senaste lydelse 2008:480.

⁵ Senaste lydelse 2004:781.

tid). Vid beräkning av karenstid *skall*, om en sjukperiod börjar inom 20 dagar efter föregående sjukperiods slut, de båda perioderna anses såsom en sjukperiod.

En försäkrad, som gjort anmälan enligt första stycket, får övergå till försäkring med kortare karenstid eller utan karenstid, om han inte har fyllt 55 år. En sådan ändring *skall bli gällande 14 dagar efter den, då framställningen gjordes hos Försäkringskassan*, men får *ej* tillämpas vid sjukdom som inträffat innan ändringen blivit gällande.

(karenstid). Vid beräkning av Prop. 2009/10:120 karenstid *ska*, om en sjukperiod Bilaga 5 börjar inom 20 dagar efter föregående sjukperiods slut, de båda perioderna anses såsom en sjukperiod.

En försäkrad, som gjort anmälan enligt första stycket, får *efter uppsägningstid* övergå till försäkring med kortare karenstid eller utan karenstid, om han *eller hon* inte har fyllt 55 år *vid anmälan till Försäkringskassan om ändrad karenstid*. *Uppsägningstiden är det antal dagar med vilka karenstiden förkortas*. En sådan ändring *börjar gälla efter det att uppsägningstiden löpt ut*, men får *inte* tillämpas vid sjukdom som inträffat innan ändringen blivit gällande.

22 kap. 8 §⁶

Hel rehabiliteringspenning utgör för dag det belopp som motsvarar den försäkrades sjukpenning. Vid beräkningen av rehabiliteringspenningen ska bestämmelserna i 3 kap. 4 § tillämpas. Rehabiliteringspenning utges dock även för *dag* som avses i 3 kap. 4 § första stycket 1.

Hel rehabiliteringspenning utgör för dag det belopp som motsvarar den försäkrades sjukpenning. Vid beräkningen av rehabiliteringspenningen ska bestämmelserna i 3 kap. 4 § tillämpas. Rehabiliteringspenning utges dock även för *dag* som avses i 3 kap. 4 § första stycket 1.

1. Denna lag träder i kraft den 1 juli 2010.

2. Äldre bestämmelser i 3 kap. 2 § tillämpas fortfarande i fråga om ersättning som avser tid före ikraftträdandet.

3. Vid ikraftträdandet övergår tidigare vald karenstid om tre dagar till att gälla de sju första dagarna enligt 3 kap. 4 § första stycket 1. För ersättningsfall som påbörjats före ikraftträdandet ska bestämmelserna i 3 kap. 4 § första stycket 1 och 3 kap. 11 § i dess äldre lydelse gälla.

4. Vid tillämpning av de nya bestämmelserna i 3 kap. 4 § nionde stycket ska även sjukperioder som infallit före ikraftträdandet beaktas.

5. Vid ikraftträdandet ska, för försäkrad med sjukpenning som svarar mot inkomst av annat förvärvsarbete, ett beslut som fattats dessförinnan enligt 3 kap. 4 b § anses omfatta de första sju dagarna i en sjukperiod.

6. En försäkrad som vid lagens ikraftträdande har fyllt 55 år får övergå till försäkring med kortare karenstid enligt de nya bestämmelserna i 3 kap. 11 § andra stycket senast den 31 juli 2010.

⁶ Senaste lydelse 2008:480.

Härigenom föreskrivs att 5 § lagen (1988:1465) om ersättning och ledighet för närståendevård ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

5 §¹

Ersättning utges med belopp motsvarande vårdarens sjukpenning enligt lagen (1962:381) om allmän försäkring med de avvikelser som följer av 8 och 9 §§. Vid tillämpning av 3 kap. 4 § första stycket och 10 a § första stycket lagen om allmän försäkring ska dock gälla att närståendepenning utges även för den första dagen i ersättningsperioden och alltid med det belopp som anges i 3 kap. 4 § första stycket 2 respektive 10 a § första stycket 2 nämnda lag.

Ersättning utges med belopp motsvarande vårdarens sjukpenning enligt lagen (1962:381) om allmän försäkring med de avvikelser som följer av 8 och 9 §§. Vid tillämpning av 3 kap. 4 § första stycket och 10 a § första stycket lagen om allmän försäkring ska dock gälla att närståendepenning utges även för den första dagen, *eller för försäkrad med inkomst av annat förvärvsarbete, för de första sju dagarna* i ersättningsperioden och alltid med det belopp som anges i 3 kap. 4 § första stycket 2 respektive 10 a § första stycket 2 nämnda lag.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 2010.

¹ Senaste lydelse 2008:483.

Härigenom föreskrivs att 4 § lagen (1989:225) om ersättning till smittbärare ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

4 §¹

Smittbärappenning utges med ett belopp som motsvarar smittbärarens sjukpenning enligt lagen (1962:381) om allmän försäkring. Vid tillämpning av 3 kap. 4 § första stycket och 10 a § första stycket lagen om allmän försäkring ska dock gälla att smittbärappenning utges även för den första dagen i ersättningsperioden och alltid med det belopp som anges i 3 kap. 4 § första stycket 2 respektive 10 a § första stycket 2 nämnda lag.

Om smittbäraren inte är sjukpenningförsäkrad enligt lagen om allmän försäkring och inte heller skulle ha varit det om Försäkringskassan känt till samtliga förhållanden, bestäms smittbärappenningen till det belopp sjukpenningen skulle ha utgjort om den hade beräknats enligt föreskrifterna i den lagen. Vid tillämpning av 3 kap. 4 § första stycket lagen om allmän försäkring ska dock gälla att smittbärappenning utges även för den första dagen i ersättningsperioden och alltid med det belopp som motsvarar vad som anges i 2. Smittbärappenning enligt detta stycke beräknas alltid utan hänsyn till föreskrifterna i 3 kap. 10–10 b §§ nämnda lag. Som inkomst av anställning får i fall som avses nu räknas även ersättning för eget

Smittbärappenning utges med ett belopp som motsvarar smittbärarens sjukpenning enligt lagen (1962:381) om allmän försäkring. Vid tillämpning av 3 kap. 4 § första stycket och 10 a § första stycket lagen om allmän försäkring ska dock gälla att smittbärappenning utges även för den första dagen, *eller för försäkrad med inkomst av annat förvärvsarbete, för de första sju dagarna* i ersättningsperioden och alltid med det belopp som anges i 3 kap. 4 § första stycket 2 respektive 10 a § första stycket 2 nämnda lag.

Om smittbäraren inte är sjukpenningförsäkrad enligt lagen om allmän försäkring och inte heller skulle ha varit det om Försäkringskassan känt till samtliga förhållanden, bestäms smittbärappenningen till det belopp sjukpenningen skulle ha utgjort om den hade beräknats enligt föreskrifterna i den lagen. Vid tillämpning av 3 kap. 4 § första stycket lagen om allmän försäkring ska dock gälla att smittbärappenning utges även för den första dagen, *eller för försäkrad med inkomst av annat förvärvsarbete, för de första sju dagarna* i ersättningsperioden och alltid med det belopp som motsvarar vad som anges i 2. Smittbärappenning enligt detta stycke beräknas alltid utan hänsyn till föreskrifterna i 3 kap. 10–10 b §§ nämnda lag. Som

¹ Senaste lydelse 2008:482.

arbete från en arbetsgivare som är bosatt utomlands eller som är en utländsk juridisk person, när arbetet har utförts i arbetsgivarens verksamhet utomlands.

inkomst av anställning får i fall som Prop. 2009/10:120 avses nu räknas även ersättning för eget arbete från en arbetsgivare som är bosatt utomlands eller som är en utländsk juridisk person, när arbetet har utförts i arbetsgivarens verksamhet utomlands.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 2010.

Härigenom föreskrivs att 3 kap. 13 § socialavgiftslagen (2000:980) ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

3 kap.
13 §¹

Egenavgifterna är 23,68 procent av avgiftsunderlaget och utgörs av

1. sjukförsäkringsavgift	6,78 %
2. föräldraförsäkringsavgift	2,20 %
3. ålderspensionsavgift	10,21 %
4. efterlevandepensionsavgift	1,70 %
5. arbetsmarknadsavgift	2,11 %
6. arbetsskadeavgift	0,68 %

Föreslagen lydelse

3 kap.
13 §

Egenavgifterna är 22,94 procent av avgiftsunderlaget och utgörs av

1. sjukförsäkringsavgift	6,04 %
2. föräldraförsäkringsavgift	2,20 %
3. ålderspensionsavgift	10,21 %
4. efterlevandepensionsavgift	1,70 %
5. arbetsmarknadsavgift	2,11 %
6. arbetsskadeavgift	0,68 %

Denna lag träder i kraft den 1 juli 2010 och tillämpas på inkomst som uppbärs efter den 30 juni 2010. Omfattar beskattningsåret tid såväl före som efter ikraftträdandet ska, om den avgiftsskyldige inte visar annat, så stor del av beskattningsårets inkomst anses hänförlig till tiden efter den 30 juni 2010 som svarar mot förhållandet mellan den del av beskattningsåret som infaller under denna tid och hela beskattningsåret.

¹Senaste lydelse 2009:1160.

Förteckning över remissinstanser som avgett yttrande
över promemorian Sjukpenninggrundande inkomst,
karenstider samt egenavgifter för egenföretagare (dnr
N2008/6738/ENT)

Efter remiss har yttranden inkommit från Kammarrätten i Jönköping, Länsrätten i Stockholm, Försäkringskassan, Socialstyrelsen, Skatteverket, Statskontoret, Myndigheten för tillväxtpolitiska analyser och utvärderingar, Regelrådet, Tillväxtverket, ILO-kommittén, Landsorganisationen i Sverige, Lantbrukarnas Riksförbund, Sveriges kommuner och landsting, Svenskt Näringsliv, Sveriges Akademikers Centralorganisation, Tjänstemännens centralorganisation, FöretagarFörbundet och Företagarna.

Yttranden har också inkommit från Konstnärliga och Litterära Yrkesutövares Samarbetsnämnd, Journalistförbundet och Unionen.

Utdrag ur protokoll vid regeringssammanträde den 25 mars 2010.

Närvarande: Statsrådet Olofsson, ordförande, statsråden Odell, Bildt, Ask, Husmark Pehrsson, Larsson, Erlandsson, Torstensson, Carlgren, Björklund, Carlsson, Littorin, Borg, Sabuni, Billström, Adelsohn Liljeroth, Björling, Krantz, Ohlsson.

Föredragande: Statsrådet Olofsson.

Regeringen beslutar proposition 2009/10:120 Trygghetssystemen för företagare.

Författningsrubrik	Bestämmelser som inför, ändrar, upphäver eller upprepar ett normgivningsbemyndigande	Celexnummer för bakomliggande EG-regler
Lagen (1997:238) om arbetslöshetsförsäkring	36 §	
